

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
URZĘDÓW GÓRNICZYCH
W 2011 ROKU

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
URZĘDÓW GÓRNICZYCH
W 2011 ROKU**

KATOWICE 2012

Wyższy Urząd Górniczy

ul. Poniańskiego 31

40-055 Katowice

tel.: 32 736 17 00

faks: 32 251 48 84

e-mail: wug@wug.gov.pl

www.wug.gov.pl

www.wug.bip.info.pl

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	7
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych (wg stanu na 31.12.2011 r.)	10
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	10
1. Wstęp	12
2. Realizacja celów operacyjnych i zadań urzędów górniczych w roku 2011 zamieszczonych w dokumencie „Cele operacyjne i zadania urzędów górniczych na rok 2011”	13
2.1. Perspektywa klienta (K)	14
2.2. Perspektywa wewnętrznych procesów (P)	14
2.3. Perspektywa zasobów finansowych (F)	15
2.4. Perspektywa doskonalenia i rozwoju (R)	15
2.5. Podsumowanie	15
3. Działalność podstawowa urzędów górniczych	17
3.1. Zatwierdzanie planów ruchu	17
3.2. Zagrożenia w zakładach górniczych	17
3.2.1. Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń przez organy nadzoru górniczego	18
3.3. Stosowanie wyrobów w zakładach górniczych	18
3.3.1. Wyroby objęte nadzorem rynku i ich kontrola	19
3.3.2. Dopuszczanie wyrobów do stosowania w zakładach górniczych	20
3.4. Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie	20
3.4.1. Nadawanie numerów identyfikacyjnych oraz prowadzenie rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego	20
3.4.2. Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych	20
3.5. Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego	21
3.6. Udzielanie zezwoleń na odstępstwa od przepisów	21
3.7. Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości	22
3.8. Wydawanie pozwoleń budowlanych	22
3.9. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	23
3.9.1. Uzgadnianie granic obszarów górniczych i terenów górniczych	23
3.9.2. Uzgadnianie koncesji	24
3.9.3. Opiniowanie projektów zagospodarowania złoża oraz zmian tych projektów	24
3.9.4. Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	25
3.9.5. Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	25
3.9.6. Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych	25

3.9.7. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie	25
3.9.8. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw	26
3.9.9. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko	26
3.9.10. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnicznych	28
3.9.11. Ochrona zasobów złóż kopalin	30
3.10. Stwierdzanie kwalifikacji	31
3.10.1. Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych	31
3.10.2. Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego	32
3.10.3. Stwierdzanie kwalifikacji w zakresie ratownictwa górniczego	32
3.10.4. Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji	33
3.10.5. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej	33
3.11. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego	34
3.12. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	34
3.13. Działalność kontrolna urzędów górniczych i dochodzenia powypadkowe	35
3.13.1. Podstawa prawna i zakres działalności kontrolnej urzędów górniczych	35
3.13.2. Działalność kontrolna w ujęciu statystycznym	35
3.13.3. Dochodzenia powypadkowe	37
3.13.4. Zatrzymane roboty oraz stwierdzone nieprawidłowości	38
3.14. Działalność represyjna	38
3.14.1. Kierowanie do sądów wniosków o ukaranie	39
3.14.2. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności	41
3.14.3. Stosowanie środków oddziaływania wychowawczego	41
3.14.4. Mandaty karne	41
3.15. Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG	41
3.16. Działalność w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach górniczych	41
3.17. Nadzór nad szkoleniami pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych. Przygotowanie jednostek szkoleniowych	43
3.18. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie	45
3.19. Badanie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych w górnictwie	46
3.20. Doskonalenie działalności normalizacyjnej	48
3.21. Rozpatrywanie skarg i wniosków	49
4. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego	52
5. Działalność legislacyjna	53
5.1. Prawo powszechnie obowiązujące	53
5.2. Opracowywanie projektów aktów normatywnych	53
5.3. Opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych	55
5.4. Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego oraz Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego	55
5.5. Współpraca w tworzeniu i wdrażaniu związanego z górnictwem prawa wspólnotowego	56

6. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami	57
6.1. Współpraca z instytucjami publicznymi	57
6.2. Konferencje krajowe	59
7. Współpraca z zagranicą, integracja europejska i Przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej	61
7.1. Wizyty delegacji zagranicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym	61
7.2. Udział przedstawicieli WUG w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach	61
7.3. Udział przedstawicieli WUG w pracach grup roboczych komitetów Komisji Europejskiej	62
7.4. Przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej	63
8. Działalność informacyjna i wydawnicza	64
8.1. BIP oraz serwis internetowy WUG	64
8.2. Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego	64
8.3. Miesięcznik WUG i inne wydawnictwa	64
8.4. Działalność Rzecznika Prasowego Prezesa WUG	65
9. Zarządzanie, organizacja i kontrola wewnętrzna w urzędach górniczych	67
9.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych	67
9.2. Rozwój zawodowy	67
9.3. Realizacja budżetu urzędów górniczych	67
9.4. System zarządzania jakością	70
9.5. Sprawozdawczość wewnętrzna	72
9.6. Kontrola wewnętrzna	72
9.7. Audyt wewnętrzny	72
Załącznik nr 1	74
Wypadkowość w górnictwie w 2011 r.	
Załącznik nr 2	79
Zagrożenia zawodowe i ich skutki	
Załącznik nr 3	80
Działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG	
Załącznik nr 4	85
Akty normatywne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	
Załącznik nr 5	92
Akty normatywne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego	

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szanowni Państwo,

Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych jest corocznym, tradycyjnym podsumowaniem zadań realizowanych przez nadzór górniczych. Pozwala ono nie tylko na wyważoną ocenę 12 miesięcy działalności nadzoru górniczego, ale również na wytyczenie kierunków, w których nadzór ten powinien rozwijać się w najbliższej przyszłości. Taki perspektywiczny ogląd jest nam niezbędny, gdyż działamy w nietatnych warunkach. Musimy godzić egzekwowanie wysokich standardów bezpieczeństwa z respektowaniem swobody działalności gospodarczej, naturalnym dążeniem przedsiębiorców do maksymalizacji zysku ekonomicznego oraz obawami mieszkańców i władz lokalnych przed wpływem działalności górniczej na ich warunki życia i stan środowiska naturalnego.

Zasadniczym zadaniem nadzoru górniczego jest jak najsprawniejsze wykonywanie obowiązków nałożonych nań w ustawie - Prawo geologiczne i górnicze. Poświęciliśmy temu naszej energii, zasobów oraz inicjatywy. Dokładaliśmy wszelkich starań, aby poprawić stan bezpieczeństwa w polskich kopalniach, stosując w coraz większym stopniu nowoczesne metody

prewencji, podnoszące poziom świadomości i wiedzy górników. Jednocześnie nie zapomnieliśmy o bardziej tradycyjnych, a niezbędnych działaniach nadzorczych i kontrolnych. Jestem przekonany, że przemyślane połączenie miękkich i twardych metod nadzoru pozwala nam osiągać optymalne wyniki.

W razie konieczności wstrzymywaliśmy roboty górnicze lub ruch maszyn i urządzeń, gdyż sposób ich wykonywania i używania zagrażał życiu i zdrowiu górników. W ramach nadzoru rynku kontrolowaliśmy wyroby używane w przemyśle wydobywczym. Niektóre z nich uznano za niezgodne z wymaganiami określonymi w przepisach prawa.

W zmniejszeniu skali zagrożenia związanego z eksploatacją górniczą ważną rolę odgrywają formy działania nadzoru wykorzystujące element konsensusu. Jedną z najbardziej efektywnych są Zespoły Porozumiewawcze, powoływane z inicjatywy dyrektorów urzędów górniczych. Stanowią one trójstronne forum robocze, składające się z przedstawicieli samorządu terytorialnego, przedsiębiorców górniczych i reprezentantów nadzoru górniczego. Zespoły zajmują się wszelkimi zagadnieniami związanymi z analizą skutków dokonanej i projektowanej eksploatacji górniczej na powierzchni terenu, realizacją naprawy szkód górniczych oraz oceną podejmowanych działań profilaktycznych. Są one platformą uzgadniania metod i tempa eksploatacji, która może uzyskać akceptację lokalnego środowiska. W ubiegłym roku na terenie kraju działa już 16 zespołów porozumiewawczych.

Abyśmy mogli przeciwdziałać skutecznie wszystkim negatywnym zjawiskom w działalności przemysłu wydobywczego potrzebujemy adekwatnych zasobów rzeczowych i niematerialnych. Dopuszczyliśmy pracowników nadzoru górniczego w sprzęt kontrolno-pomiarowy oraz przeszkoliliśmy ich w zakresie jego właściwego używania. Ogółem zakupione zostały dla urzędów górniczych 32 przyrządy kontrolno-pomiarowe i 11 licencji oprogramowania wspomagającego analizę wykonanych pomiarów. Dotychczasowe wykorzystanie tych przyrządów pozwoliło pracownikom nadzoru górniczego na identyfikację i zapobieganie zagrożeniom. Dzięki nim ujawniono i zlikwidowano wiele nieprawidłowości w tym kilka nielegalnych eksploatacji i pożarów endogenicznych w kopalniach węgla kamiennego, niewłaściwą pracę maszyn i urządzeń mogących doprowadzić do awarii i katastrof.

W celu podniesienia stanu bezpieczeństwa w kopalniach węgla kamiennego przeprowadzona była co 3 miesiące bardzo szczegółowa analiza występujących w nich zagrożeń. Organy nadzoru górniczego typują rejony szczególnie niebezpieczne pod względem zagrożeń tąpnięciami, metanowego i pożarowego. Szczególnie

niebezpieczne rejony zostały objęte wnikliwym nadzorem ze strony urzędów górniczych.

Niezwykle ważnym wydarzeniem było ogłoszenie nowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, której termin wejścia w życie przypadł na 1 stycznia 2012 r.

Nowa ustawa to dopiero początek szerszego procesu legislacyjnego. Równie ważne, a wymagające jeszcze większego nakładu pracy ze strony nadzoru górniczego, było przygotowanie aktów wykonawczych do ustawy, tak aby jej zapisy w pełni mogły wejść w życie.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, działając na podstawie upoważnienia Ministra Środowiska, odpowiedzialny był za przygotowanie rozporządzeń regulujących kwestie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego, zasad sporządzania planów ruchu zakładów górniczych, dokumentacji mierniczo-geologicznej czy przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym w zakładach górniczych.

W ubiegłym roku organizowaliśmy wiele spotkań z przedsiębiorcami w celu upowszechniania wiedzy o przepisach nowej ustawy oraz rozpoznania potrzeb w zakresie brzmienia przepisów wykonawczych dla górnictwa odkrywkowego, otworowego i podziemnego.

Kontynuowano przyjętą od kilku lat zasadę, by informować i popularyzować wiedzę o zasadach bezpieczeństwa pracy górnika w co najmniej takim samym stopniu, w jakim nadzorujemy przestrzeganie tych zasad w praktyce. W tym zakresie Wyższy Urząd Górniczy wraz z Fundacją Bezpieczne Górnictwo, która działa przy WUG, podjął się zorganizowania kilku przedsięwzięć, w tym między innymi konkursu dla dziennikarzy „Karbidek”, dotyczącego promocji zasad BHP w górnictwie oraz drugiej edycji konkursu „Bezpieczny Oddział Wydobywczy”, kierowanego do grupy zawodowej najbardziej zagrożonej możliwością zaistnienia wypadku w pracy. Inicjatywą edukacyjną, będącą kolejnym wspólnym przedsięwzięciem WUG i Fundacji „Bezpieczne Górnictwo” jest przyznawanie honorowych wyróżnień „Dzielny Górnik”. 28 czerwca 2011 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym odbyła się już po raz piąty uroczystość wręczenia tych wyróżnień. Przyznano je dotychczas 22 osobom. Do tych wyróżnień mogą być zgłaszane osoby, które przyczyniły się do uratowania życia i zdrowia własnego lub kolegów oraz zastrżone dla bezpieczeństwa powszechnego.

Nadzór górniczy prowadzi szeroką akcję edukacyjno-informacyjną wśród pracowników zakładów górniczych. Na przestrzeni całego roku organizowaliśmy na terenie kraju spotkania, seminaria i warsztaty poświęcone wszystkim zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem pracy i prawidłowym prowadzeniem prac górniczych. W rozmaitych formach szkoleniowych brali udział

pracownicy kopalń wszystkich szczebli, od członków zarządu poczynając.

W mijającym roku zorganizowaliśmy 62 spotkania, szkolenia, seminaria i warsztaty, w których uczestniczyło ponad 5 100 osób, w tym zakładowi społeczni inspektorzy pracy i szeregowi pracownicy zakładów górniczych.

Poza bezpośrednimi akcjami edukacyjno-informacyjnymi cały czas oferowaliśmy szeroką gamę materiałów edukacyjnych online, dostępnych na naszej stronie internetowej. Zamieszczaliśmy tam nie tylko informacje dotyczące obowiązujących przepisów prawnych, ale także liczne broszury i prezentacje dotyczące bezpiecznego wykonywania robót górniczych. Pokazujące również najlepsze praktyki w danej dziedzinie. Ubiegłoroczną nowością było rozszerzenie naszej oferty edukacyjnej na popularnym serwisie internetowym YouTube, gdzie zamieszczaliśmy filmy instruktażowe i prewencyjne.

Tradycją stało się już wydawanie atrakcyjnych w formie i sugestywnych w treści broszur oraz ulotek o tematyce BHP, przygotowanych przez pracowników WUG. Są one finansowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Publikacje te były przekazywane następnie pracownikom zakładów górniczych.

W minionym roku nadzór górniczy przyczynił się także do rozwoju prac badawczych związanych z bezpieczeństwem polskiego górnictwa. 16 maja 2011 r. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, w odpowiedzi na inicjatywę Prezesa WUG, ogłosiło konkurs na wykonanie trzech dodatkowych zadań w ramach strategicznego projektu badawczego „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Strategiczny projekt wynikał z konieczności opracowania nowego podejścia do sposobów zwalczania trzech głównych zagrożeń: metanowego, pożarowego oraz klimatycznego.

W WUG powstała koncepcja oryginalnej pracy badawczej pn. „Ocena zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, usytuowanych w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych oraz określenie działań prewencyjnych”. Opracowanie to miało na celu ustalenie zagrożeń dla ludzi i środowiska, a także ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzeni objętej zagrożeniami pochodzącymi ze strony zlikwidowanych wyrobisk górniczych, które mają połączenie z powierzchnią. Wyniki pracy mogą zostać wykorzystane przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin na terenach pogórnich oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania.

WUG stara się reagować szybko i elastycznie na wyzwania współczesności i pojawiające się coraz nowe problemy polskiego górnictwa. W minionym roku niewątpliwie takim wyzwaniem

było rozpoczęcie prac związanych z poszukiwaniem gazu łupkowego. Bezwzględnie podjęto rozpoznanie technologii oraz środowiskowych problemów poszukiwania i eksploatacji złóż tego gazu. Zorganizowano kilka spotkań z przedstawicielami przedsiębiorców posiadających koncesję na poszukiwania złóż gazu łupkowego. W czasie spotkań przedstawiono formalno-prawne aspekty prowadzenia prac geologicznych i robót górniczych.

Mijający rok obfitował w ważne dla polskiego nadzoru górniczego wydarzenia międzynarodowe. W dniach 27-29 września 2011 r. w Krakowie odbyło się doroczne, XVII Spotkanie Szeferów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich, którego organizatorem był Wyższy Urząd Górniczy. Tematem wiodącym konferencji były przepisy i doświadczenia w zakresie rekultywacji terenów pogórniczych. XVII Spotkanie Szeferów Urzędów Górniczych zostało wpisane na listę spotkań odbywających się w ramach Polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

Ważnym wydarzeniem było zorganizowanie przez WUG, wraz ze Śląskim Urzędem Wojewódz-

kim, Głównym Instytutem Górnictwa i Centralną Stacją Ratownictwa Górniczego, Międzynarodowej Konferencji "Kluczowe problemy górnictwa w Unii Europejskiej", która odbyła się w Katowicach w dniach 11-13 października 2011 r. Patronat nad obradami objęła Polska Prezydencja 2011, Parlament Europejski oraz Ministerstwo Gospodarki. W ramach tej konferencji Prezes WUG poprowadził pierwszą sesję tematyczną, dotyczącą kluczowych aspektów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w górnictwie.

Realizacja strategicznych celów Wyższego Urzędu Górniczego wymaga dużego zaangażowania i wyjątkowej pracy wielu osób. Ich profesjonalizm i trud są nie do przecenienia, dlatego też serdecznie im za to dziękuję. Wierzę, że w 2012 roku będziemy mogli wspólnie obserwować efekty naszych działań, które znacząco wpłyną na bezpieczny, nowoczesny i przyjazny dla środowiska wizerunek polskiego górnictwa, zarówno na szczeblach lokalnych, jak również na arenach międzynarodowych.

Piotr Litwa
Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych (wg stanu na 31.12.2011 r.)

Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze i Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (od 1 stycznia 2012 r. SUG) realizują zadania określone przepisami ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz innymi przepisami. Sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- ratownictwa górniczego,
- gospodarki złożami kopalni w procesie ich wydobywania,
- ochrony środowiska, w tym zapobiegania szkodom,
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem administracji rządowej nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Prezes WUG w szczególności:

- jest organem właściwym w sprawach indywidualnych, rozpatrywanych w drodze postępowania administracyjnego w zakresie wynikającym z przepisów ustawy,
- pełni funkcję organu wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznych urzędów górniczych oraz sprawuje nadzór nad ich działalnością,
- pełni funkcję wyspecjalizowanego organu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,
- powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznawania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego związanego z ruchem zakładu górniczego,
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia tę dokumentację na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych mają mocą decyzji administracyjnych:

- wydają zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy,
 - wydają zezwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych,
 - wydają pozwolenia na nabywanie lub przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz na używanie środków strzałowych w zakładach górniczych,
 - zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych,
 - zaliczają złoża (pokłady), ich części lub wyrobiska do poszczególnych stopni (kategorii, klas) zagrożeń naturalnych.
- Prezes WUG wydaje decyzje w m.in. sprawie:
- dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych,
 - zezwoleń na odstąpienie od obowiązujących przepisów.

Ponadto organy nadzoru górniczego stwierdzają kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz szczególne kwalifikacje.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981), która uchyliła dotychczasową ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na 31.12.2011 r. nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było 226 zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe, w szczególności:

- 42 podziemne zakłady górnicze, w tym:
 - 31 kopalń węgla kamiennego,
 - 1 kopalnia węgla kamiennego w budowie,
 - 3 kopalnie rud miedzi,
 - 2 kopalnie rud cynku i ołowiu, w tym 1 zakład w likwidacji,
 - 1 kopalnia soli,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gliny ceramiczne,
 - 2 zakłady górnicze wydobywające gips i anhydryt;
- 101 odkrywkowych zakładów górniczych, w tym:
 - 12 kopalń węgla brunatnego,

- 1 kopalnia siarki (w likwidacji),
 - 88¹ pozostałych odkrywkowych zakładów górniczych;
 - 75 otworowych zakładów górniczych, w szczególności:
 - 6 zakładów górniczych ropy i gazu, w tym 74 kopalnie ropy naftowej i/lub gazu ziemnego, 1 kopalnia morska i 7 podziemnych magazynów gazu,
 - 2 kopalnie soli, w tym 1 zakład w likwidacji, pozostały – 2 kopalnie: Kopalnia Soli i PMRiP „Góra” oraz Kopalnia Soli Mogilno,
 - 2 kopalnie siarki, w tym 1 zakład w likwidacji,
 - 60 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, termalne i solanki,
 - 3 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
 - 1 podziemny magazyn gazu (oraz 1 zakład w budowie),
 - 1 podziemne składowisko odpadów;
 - 8 zakładów wykonujących roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej, w tym Centralny Zakład Odwadniania Kopalń, w skład którego wchodzi 3 ruchy składające się z 16 rejonów.
- Nadzorem i kontrolą obejmowano również:
- 332 oddziały – zakłady wykonujące prace geologiczne,

- 6 496 zakładów górniczych kopalni pospolitych.

Ponadto nadzorowano 1 680 oddziałów podmiotów gospodarczych wykonujących w zakresie swej działalności zawodowej powierzone im czynności w ruchu zakładów górniczych, zatrudniających 38 578 pracowników.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach gospodarczych zatrudnionych było około 210 310 pracowników, w tym około 134 957 pracowników w czynnych kopalniach węgla kamiennego.

Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było również 160 jednostek organizacyjnych trudniących się szkoleniem pracowników oraz 4 podmioty wykonujące czynności ratownictwa górniczego.

Zadania nadzoru górniczego w 2011 roku realizowane były przez 10 okręgowych urzędów górniczych i specjalistyczny Urząd Górniczy do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych oraz Wyższy Urząd Górniczy, w których zatrudnionych było wg stanu na 31 grudnia 2011 r. – 516 pracowników. w WUG było zatrudnionych 158 pracowników. w okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE zatrudnionych było 358 pracowników.

¹ W 2010 roku liczba pozostałych odkrywkowych zakładów górniczych była na takim samym poziomie jak w 2011 roku.

1. Wstęp

„Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2011 r.” jest podsumowaniem dokumentującym roczne dokonania urzędów górniczych we wszystkich aspektach działania nadzoru górniczego. Podobnie, jak w latach ubiegłych ujęto przede wszystkim działalność urzędów górniczych w aspekcie realizacji priorytetowych celów urzędów górniczych wynikających ze strategii działania na lata 2010–2014. Zagadnienia te zostały przedstawione w rozdziale drugim. W dalszej części sprawozdania Czytelnik znajdzie szczegółowy opis rocznej pracy urzędów górniczych, którą wykonują, by zrealizować zadania

nałożone na nie rozlicznymi przepisami prawa. W tej części sprawozdania opisano m.in. działalność administracyjną urzędów górniczych (wydawanie decyzji i postanowień), działalność inspekcyjną, represyjną, legislacyjną, informacyjną i wydawniczą. Odrębne rozdziały poświęcono współpracy urzędów górniczych z organami administracji państwowej i innymi instytucjami, współpracy z zagranicą oraz organizacji i zarządzaniu w urzędach górniczych.

Całość sprawozdania uzupełniają załączniki przedstawiające dane dotyczące wypadkowości w górnictwie w 2011 r., opisujące działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG oraz zawierające szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych Prezesa i Dyrektora Generalnego WUG.

2. Realizacja celów operacyjnych i zadań urzędów górniczych w roku 2011 zamieszczonych w dokumencie „Cele operacyjne i zadania urzędów górniczych na rok 2011”

Nadzór górniczy w Polsce posiada kilkuletni, całościowy, perspektywiczny plan działania o nazwie „Strategia działania urzędów górniczych na lata 2010–2014”. Jako dokument strategiczny powinien on zostać przetożony na konkretne cele do osiągnięcia w krótszej perspektywie czasowej. Taką, cykliczną, transformacją strategii urzędów górniczych były „Cele operacyjne i zadania urzędów górniczych na rok 2011”, gdzie obok przytoczenia celów i zadań w perspektywie rocznej, wskazano wymierne mierniki ich osiągnięcia oraz stopień zrealizowania zadań.

Zarówno strategia, jak i „Cele operacyjne i zadania urzędów górniczych na rok 2011” zostały opracowane zgodnie z wytycznymi Stra-

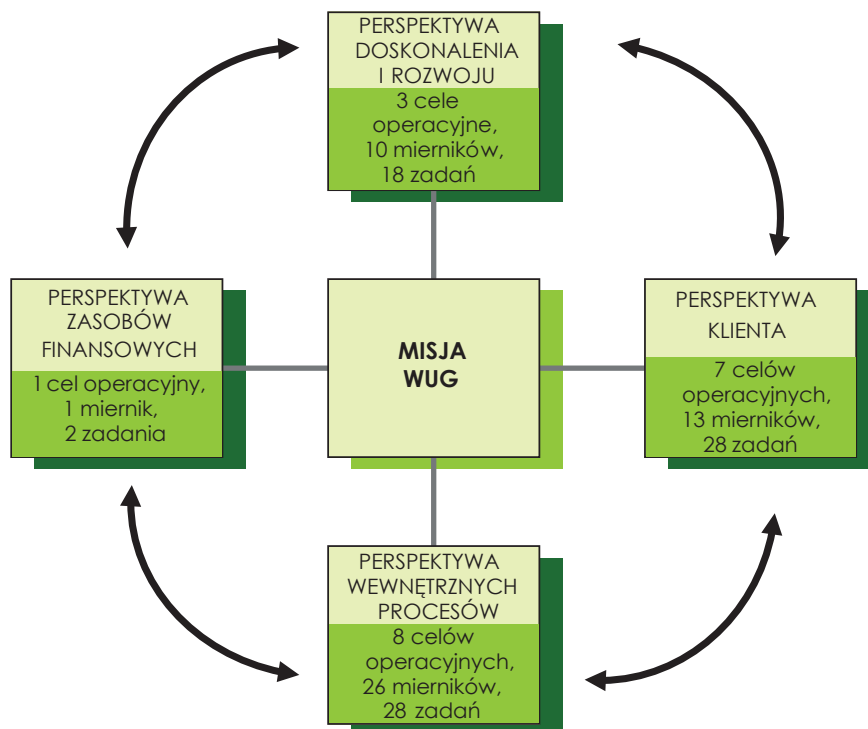
tegicznej Karty Wyników (Balanced Scorecard), pozwalającej mierzyć i kontrolować efekty działań strategicznych. Oznacza to, że cele i zadania ujęto w czterech perspektywach strategicznych:

- 1. perspektywie klienta**, jako podmiotu, na rzecz którego realizowana jest misja Wyższego Urzędu Górniczego,
- 2. perspektywie wewnętrznych procesów**, które muszą być wdrożone i zrealizowane dla wypełnienia celów strategicznych,
- 3. perspektywie zasobów finansowych**, obejmujących planowanie i alokację środków finansowych w budżecie zadaniowym,
- 4. perspektywie doskonalenia i rozwoju**, ujmującej cele poprzez pryzmat kapitału ludzkiego, informacyjnego i organizacyjnego instytucji.

Traktowane łącznie te perspektywy pokazują wszystkie istotne i różnorodne aspekty działalności urzędów górniczych.

Na rysunku 2.1. przedstawiono cztery główne perspektywy, tworzące strategiczną kartę wyników, wraz z informacją o ilości celów operacyjnych, mierników i zadań funkcjonujących w ramach ww. perspektyw. Ogółem w 2011 r. urzędy górnicze realizowały 19 celów operacyjnych (ich stopień wykonania zbadano za pomocą 50 mierników) i 76 zadań operacyjnych.

W poniższych punktach omówiona została realizacja celów, mierników i zadań dla poszczególnych perspektyw. Szczególny nacisk położono na osiągnięte mierniki i zrealizowane zadania.

Rys. 2.1. Schemat obrazujący cztery główne perspektywy, tworzące strategiczną kartę wyników

2.1. Perspektywa klienta (K)

Perspektywę Klienta w 2011 roku tworzyło 7 celów operacyjnych, do których przypisano 13 mierników z określonym progiem satysfakcji oraz 28 zadań.

W zakresie tej perspektywy warto zwrócić uwagę na następujące dane:

1. Odnotowano dalszy spadek liczby wypadków spowodowanych czynnikiem ludzkim w zakładach górniczych (próg satysfakcji w 2011 r. ustalono jako dalszy 5% spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym, a w rzeczywistości wyniósł on aż 13%).
2. Stwierdzono gwałtowny spadek liczby wypadków i niebezpiecznych zdarzeń w związku ze stosowaniem wyrobów (próg satysfakcji w 2011 r. ustalono jako dalszy 5% spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym, tymczasem wypadki tego rodzaju zmniejszyły się aż o 32%).
3. Zmniejszono liczbę niebezpiecznych zdarzeń, w związku z którymi prowadzono akcję ratowniczą (próg satysfakcji w 2011 r. ustalono jako dalszy 5% spadek w porównaniu ze średnią z lat 2008 - 2010, odnotowano znacznie wyższe zmniejszenie liczby akcji ratowniczych - o 34%).
4. We wszystkich kopalniach węgla kamiennego organy nadzoru górniczego przeprowadziły kontrole dotyczące skuteczności podejmowanych przez służby kopalniane działań w zakresie obniżenia zapylenia powietrza kopalnianego (zrealizowano próg satysfakcji).
5. We wszystkich kopalniach węgla kamiennego nadzór górniczy skontrolował prawidłowość zaopatrzenia, doboru oraz stosowania półmasek przeciwpyłowych (zrealizowano próg satysfakcji).
6. Zorganizowano 4 spotkania z przedstawicielami podmiotów poszczególnych sektorów górnictwa w celu wypracowania standardów bezpiecznego prowadzenia ruchu zakładu górniczego.
7. Przeprowadzono 15 spotkań z przedsiębiorcami górnictwami w zakresie gospodarowania złożami kopalni w procesie eksploatacji.

2.2. Perspektywa wewnętrznych procesów (P)

Perspektywę Wewnętrznych Procesów w 2011 roku tworzyło 8 celów operacyjnych, do których przypisano 26 mierników oraz 28 zadań.

W zakresie tej perspektywy warto zwrócić uwagę na następujące dane:

1. Ilość roboczo-dniówek kontrolnych w podziemnych zakładach górniczych na zmianach innych niż zmiana dzienna zwiększono do 8% ogólnej liczby roboczo-dniówek kontrolnych w podziemnych zakładach górniczych. Jest

to odsetek dwukrotnie większy od założonego progu satysfakcji (4% ogólnej liczby roboczo-dniówek kontrolnych w podziemnych zakładach górniczych).

2. Prowadzono aktualizację wytypowanych rejonów szczególnie niebezpiecznych w zakładach górniczych w założonym interwale kwartalnym – na całym obszarze kraju. Zarazem rejon te były kontrolowane w dwumiesięcznych odstępach czasu, zgodnie z założeniami planu operacyjnego.
3. Przeprowadzono kontrolę działalności wszystkich działów służb BHP w podziemnych zakładach górniczych. Ponadto zorganizowano narady wewnętrzne nadzoru górniczego poświęcone kontroli rejonów szczególnie niebezpiecznych z uwagi na kumulację zagrożeń naturalnych.
4. Wykonano kilkadziesiąt kontroli przedsiębiorców z zakresu dokumentacji układów transportu w kopalniach węgla kamiennego.
5. Przeprowadzono 125 kontroli ośrodków szkoleniowych, w których podnoszą swe kwalifikacje pracownicy sektora górniczego (próg satysfakcji wynosił 64 kontrole).
6. Dokonano kompleksowej kontroli realizacji wniosków sformułowanych przez Komisje powołane przez Prezesa WUG w latach 2000–2010.
7. Przeprowadzono, w porozumieniu z jednostkami ratownictwa górnictwa otworowego, weryfikację standardów sprawności służb ratownictwa górnictwa w otworowych zakładach górniczych.
8. Rozpoczęto prace nad upowszechnieniem standardów sprawności służb ratownictwa w otworowych zakładach górniczych wśród przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie górnictwa otworowego i wiertnictwa.
9. Opracowano metodykę przeprowadzenia oceny zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, usytuowanych w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych, wraz z określeniem działań prewencyjnych.
10. Sformułowano kryteria identyfikacji obszarów zalewiskowych na terenach górniczych, co stanowi wstępny etap inwentaryzacji obszarów zalewiskowych w granicach terenów górniczych.
11. Opracowano nową formułę działania komisji specjalnych Prezesa WUG, tak aby mogły one działać optymalnie w warunkach stworzonych przez nową ustawę - Prawo geologiczne i górnicze.
12. Usprawniano proces udzielania informacji o środowisku na terenach pogórnictwa, m. in. poprzez skanowanie i wprowadzenie do specjalnej bazy map górniczych, przetworzo-

nych tak, aby zawierały na podkładach map topograficznych lokalizację byłych terenów górniczych zlikwidowanych zakładów górniczych.

13. Skontrolowano funkcjonowanie funduszu likwidacji zakładów górniczych u wszystkich przedsiębiorców wydobywających ówczesne (wg definicji w uprzednim Prawie geologicznym i górniczym) kopaliny podstawowe.

2.3. Perspektywa zasobów finansowych (F)

Perspektywa Zasobów Finansowych w 2011 roku obejmowała jeden cel operacyjny, wraz z jego miernikiem oraz dwoma zadaniami. Nie wielki stosunkowo zakres perspektywy finansowej wynikał z ograniczonych możliwości zarządzania finansowego urzędów górniczych, będącymi jednostkami budżetowymi.

W zakresie tej perspektywy opracowano i złożono wnioski do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie na realizację dalszego etapu przedsięwzięcia w zakresie metodyki oceny zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych.

2.4. Perspektywa doskonalenia i rozwoju (R)

Perspektywę Doskonalenia i Rozwoju w 2011 roku tworzyły 3 cele operacyjne, obejmując 10 mierników oraz 18 zadań.

W zakresie tej perspektywy warto zwrócić uwagę na następujące dane:

1. Przeprowadzono wszystkie zaplanowane szkolenia, których celem było podniesienie specjalistycznych kwalifikacji pracowników nadzoru górniczego (przeszkolono 30 pracowników, próg satysfakcji wynosił 15). Szczególną uwagę poświęcono wzmocnieniu kompetencji kadry kierowniczej nadzoru górniczego, czego wyrazem była organizacja 8 szkoleń profilowanych dla tej kategorii pracowniczej.
2. Przeprowadzono warsztaty nt. doświadczeń z wykorzystania instrumentów GPS, którymi posługiwali się pracownicy inspekcyjno-techniczni w czasie kontroli zakładów górniczych w ubiegłych latach.
3. Opracowano założenia systemu badania i oceny kompetencji pracowników nadzoru górniczego, jako ważnego elementu zarządzania zasobami ludzkimi.
4. Stworzono koncepcję kompleksowej klimatyzacji pomieszczeń na III piętrze gmachu WUG, aby zapewnić lepsze warunki pracy pracow-

nikom nadzoru górniczego. Zarazem przeprowadzono pomiar satysfakcji pracowników WUG i dokonano analizy tego badania.

5. Wdrożono elektroniczny obieg dokumentów w Wyższym Urzędzie Górniczym.
6. Implementowano w nadzorze górniczym system informatyczny pn. „System usprawniający zarządzanie urzędami górniczymi w oparciu o strategiczną kartę wyników oraz gromadzenie i przetwarzanie danych statystycznych dotyczących stanu BHP w górnictwie oraz działalności urzędów górniczych”. Szeroka gama zbieranych przez nadzór górniczy danych statystycznych o górnictwie jest teraz pozyskiwana i przetwarzana za pomocą systemu, gdzie odbywa się również proces planowania strategicznego.

2.5. Podsumowanie

W 2011 roku liczba celów operacyjnych uległa zasadniczemu zmniejszeniu niemal o połowę (z 37 do 19). Nie oznaczało to bynajmniej ograniczenia planowania działalności nadzoru górniczego. Doświadczenia roku 2010 wskazały, że monitorowanie jednocześnie kilkudziesięciu celów operacyjnych jest zadaniem trudnym, a realizacja tak wielu priorytetów naraz może grozić rozproszeniem zasobów i uwagi urzędów górniczych. Stąd wyniknęło ograniczenie liczby samych celów. Natomiast większym zmianom – w porównaniu do 2010 r. - nie uległa liczba mierników (52 w porównaniu do 54 z 2010 r.), a w dodatku przybyło zadań (wzrost z 64 do 74).

W efekcie oznacza to, że każdy cel był mierzony przez dwukrotnie większą liczbę mierników i realizowany przez prawie trzy razy więcej zadań niż w roku 2010. Dzięki temu było możliwe baczniejsze monitorowanie strategii nadzoru górniczego i skupienie wysiłków na mniejszej liczbie działań priorytetowych.

Nie może dziwić fakt, że gros działań nadzoru górniczego skupiony był w perspektywach procesów wewnętrznych i klienta. Perspektywa procesów wewnętrznych obejmuje działalność kontrolną pracowników nadzoru górniczego, która jest osnową funkcjonowania urzędów górniczych, odpowiedzialnych przede wszystkim za bezpieczeństwo i ochronę zdrowia górników oraz racjonalne gospodarowanie złożem i rekultywację terenów pogórnich. W tej perspektywie mieszczą się również różnorodne inicjatywy związane z usprawnieniem ratownictwa górniczego, tworzeniem cyfrowych zbiorów górniczej informacji przestrzennej oraz dostosowywaniem przepisów górniczych do nowych technologii i metod pracy.

Istotność perspektywy klienta jest oczywista w dobie, gdy nadzór górniczy traktuje swoje uprawnienia władcze (tj. kontrolno-nakazowe) jako tylko jedno z kilku podstawowych narzędzi oddziaływania na zwiększanie poziomu bezpieczeństwa w polskich kopalniach. W takim ujęciu przedsiębiorcy górniczy i wszelkie instytucje związane z przemysłem wydobywczym posiadają szerokie pole działalności, w której występują jako partnerzy nadzoru górniczego w działaniach na rzecz bardziej bezpiecznej eksploatacji górniczej. Z tego powodu kilka celów odnosi się do zmniejszenia wypadkowości w górnictwie. Ważna jest także ciągła racjonalizacja przepisów górniczych.

Perspektywy finansowa oraz doskonalenia i rozwoju obejmowały działania wspomagające wypełnienie podstawowych celów nadzoru górniczego poprzez dostarczanie odpowiednich zasobów oraz dbałość o dobre warunki i satysfakcję zawodową pracowników.

Ogólnie trzeba określić stopień realizacji celów operacyjnych jako bardzo satysfakcjonujący. Zrealizowano ponad 90% mierników celów operacyjnych, tzn. mierniki osiągnęły lub przekroczyły zakładane progi satysfakcji. W podziale na perspektywy strategiczne Karty Wyników realizacja celów poprzez mierniki przedstawia się następująco:

- perspektywa klientów – 85%,
- perspektywa procesów wewnętrznych – 93%,
- perspektywa zasobów finansowych – 100%,
- perspektywa doskonalenia i rozwoju – 90%.

Bardzo zbliżone wyniki uzyskano, gdy chodzi o wykonanie zadań operacyjnych, przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych. Zrealizowano 87% wszystkich zadań zaplanowanych w 2011 r.

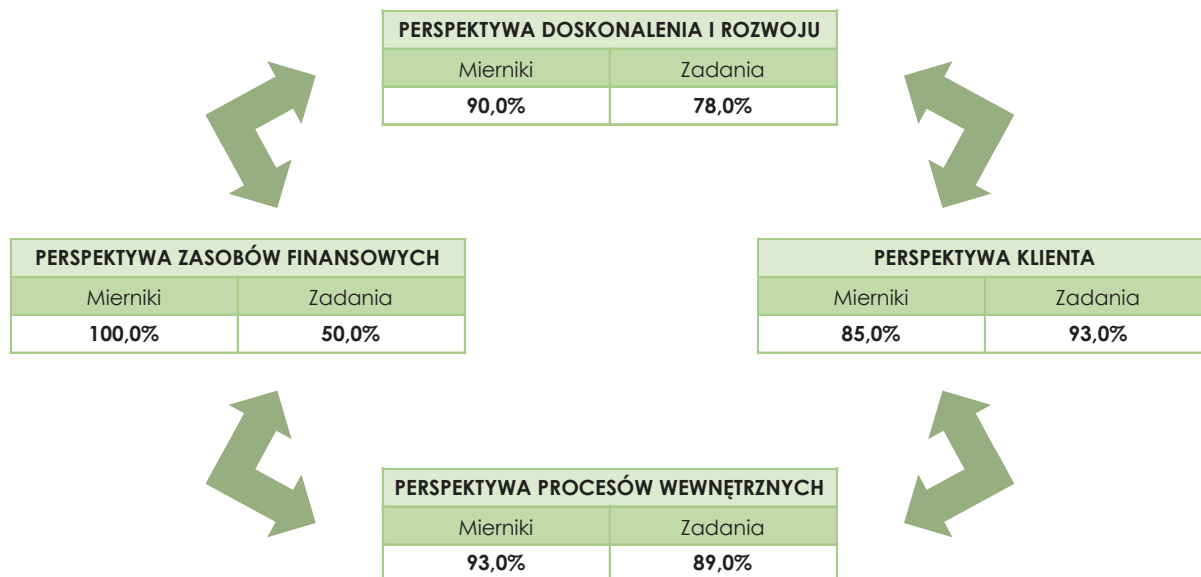
W podziale na perspektywy strategiczne Karty Wyników realizacja celów poprzez zadania przedstawia się następująco:

- perspektywa klientów – 93%,
- perspektywa procesów wewnętrznych – 89%,
- perspektywa finansowa – 50%,
- perspektywa doskonalenia i rozwoju – 78%.

W rzeczywistości poziom wykonania zadań jest większy niż to wynika z przytoczonej powyżej statystyki, gdyż niemal każde niewykonane w pełni zadanie zostało przecież w większym lub mniejszym stopniu zrealizowane; czasami do pełnej realizacji zabrakło tylko kilku procent. Można założyć, że zrealizowano co najmniej 90% czynności, które składają się na całość zadań operacyjnych w 2011 roku.

Szczegółowy poziom realizacji mierników oraz zadań dla ww. perspektyw przedstawiony został na rysunku 2.5.1.

Rok 2011 był dopiero drugim rokiem, w którym w nadzorze górniczym stosowano w praktyce planowanie strategiczne w ujęciu Strategicznej Karty Wyników. System planowania nie jest jeszcze ostatecznie ustalony i podlega modyfikacjom, wprowadzanym na podstawie doświadczeń wyciągniętych na podstawie realizacji procesu planowania w urzędach górniczych. Ponieważ cele i zadania operacyjne na rok 2012 zostały opracowane w formie bardzo zbliżonej do celów i zadań z roku 2011 można zasadnie stwierdzić, że system planowania nadzoru górniczego nie jest już odległy od modelu optymalnego. W kolejnych edycjach celów operacyjnych widoczna jest równowaga pomiędzy kontynuacją dotychczasowych celów i zadań oraz tworzeniem nowych.

Rys. 2.5.1. Procentowy poziom realizacji mierników i zadań dla celów operacyjnych ujętych w czterech perspektywach

3. Działalność podstawowa urzędów górniczych

3.1. Zatwierdzanie planów ruchu

Zgodnie z art. 64 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze plan ruchu zakładu górniczego podlega zatwierdzeniu w drodze decyzji przez właściwy organ nadzoru górniczego.

W 2011 roku dyrektorzy OUG wydali 2 641 decyzji dotyczących planów ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite, w tym 753 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 1 888 decyzje w sprawie zatwierdzenia dodatków do planu ruchu.

Zestawienie liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planu ruchu przedstawiono w tabeli 3.1.1.

3.2. Zagrożenia w zakładach górniczych

W górnictwie występuje szereg zagrożeń naturalnych: tąpniętami, metanowe, wyrzutami gazów i skał, wybuchem pyłu węglowego, klimatyczne, wodne, osuwiskowe, erupcyjne, siarkowodorowe substancjami promieniotwórczymi oraz działaniem pyłów szkodliwych dla zdrowia

Kryteria oceny, szczegółowe zasady oraz sposób zaliczania zagrożeń do poszczególnych stopni (kategorii, klas) określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 94, poz. 841, z późn.

zm.) w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych.

W roku 2011 eksploatację węgla prowadzono w 31 kopalniach węgla kamiennego, w których występują zagrożenia: tąpniętami, metanowe, wyrzutami gazów i skał, wybuchem pyłu węglowego, klimatyczne, wodne, substancjami promieniotwórczymi oraz działaniem pyłów szkodliwych dla zdrowia.

W 24 kopalniach wydobywanie prowadzono w pokładach zaliczonych do metanowych. Także w KS Kłodawa roboty górnicze prowadzone były częściowo w złożu zagrożonym wyrzutami gazów i skał oraz w zagrożeniu metanowym. W dwóch kopalniach węgla kamiennego, wchodzących w skład JSW S.A., roboty górnicze prowadzone były w pokładach zagrożonych wyrzutami gazów i skał.

W 22 kopalniach wydobywanie prowadzono w pokładach zaliczonych do zagrożonych tąpniętami.

Zagrożenia: wybuchem pyłu węglowego, klimatyczne, wodne, pyłami szkodliwymi dla zdrowia oraz substancjami promieniotwórczymi występują we wszystkich kopalniach węgla kamiennego.

W KGHM POLSKA MIEDŹ S.A. we wszystkich eksploatowanych złożach występuje zagrożenie tąpniętami. Ponadto występuje również zagrożenie wyrzutami gazów i skał (jedna kopalnia), a także zagrożenie klimatyczne, wodne, oraz substancjami promieniotwórczymi.

W górnictwie otworowym występują zagrożenia: erupcyjne i siarkowodorowe, natomiast w górnictwie odkrywkowym zagrożenie osuwiskowe.

Poza wyżej wymienionymi w górnictwie występują zagrożenia, które wynikają z prowa-

Tab. 3.1.1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2011 r.

OUG	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	RAZEM
Gliwice	36	244	280
Katowice	38	241	279
Kielce	76	185	261
Kraków	56	223	279
Krosno	91	208	299
Lublin	44	68	112
Poznań	222	181	403
Rybnik	25	237	262
Warszawa	83	55	138
Wrocław	82	246	328
RAZEM	753	1888	2641

Tab. 3.2.1.1. Liczba decyzji zaliczających złoża kopalin lub ich części oraz wyrobiska do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń

OUG	Zakres przedmiotowy decyzji					
	Stopnie zagrożenia wodnego	Kategorie zagrożenia metanowego	Stopnie zagrożenia tąpnięciami	Klasy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego	Stopnie zagrożenia wyrzutami gazu i skał	RAZEM
Gliwice	12	4	4	12	-	32
Katowice	5	1	4	16	-	26
Kielce	-	-	-	-	-	-
Kraków	-	1	-	-	-	1
Krosno	-	-	-	-	-	-
Lublin	-	-	-	-	-	-
Poznań	1	-	-	-	-	1
Rybnik	11	4	5	10	-	30
Warszawa	-	-	-	-	-	-
Wrocław	2	-	3	-	-	5
RAZEM	31	10	16	38	-	95

dzonych procesów technologicznych, m.in.: zagrożenie pożarowe (endo- i egzogeniczne), zawałowe, opadem skał, hałasem i wibracjami, porażeniem prądem elektrycznym, kontaktem z pracującymi maszynami i urządzeniami oraz stosowaniem środków strzałowych.

3.2.1. Zaliczanie złóż kopalin lub ich części oraz wyrobisk do poszczególnych kategorii, stopni oraz klas zagrożeń przez organy nadzoru górniczego

Zbiornicze zestawienie decyzji wydanych w 2011 r. przez dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w zakresie zaliczeń zagrożeń przedstawia tabela 3.2.1.1.

3.3. Stosowanie wyrobów w zakładach górniczych

Od 1 maja 2004 r., to jest od wstąpienia Polski w strukturę Unii Europejskiej, Wyższy Urząd Górniczy prowadzi całość zadań związanych z funkcjonowaniem systemu kontroli wprowadzonych do obrotu wyrobów, przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, jako organu nadzoru wyspecjalizowanego, prowadzona była na podstawie:

- ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm.).
- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, do którego zasadnicze zmiany w powyższym zakresie wprowadziła ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 96, poz. 959).

Zgodnie z powyższymi aktami prawnymi w zakładach górniczych można stosować wyroby spełniające wymagania zasadnicze lub dopuszczone przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Zgodnie z regulacjami zawartymi w dotychczasowej ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze w zakładach górniczych stosuje się wyroby:

- spełniające wymagania dotyczące oceny zgodności,
- dopuszczone do stosowania w zakładach górniczych, w drodze decyzji, przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, jako organ wyspecjalizowany, prowadził kontrole spełniania przez wyroby, przeznaczone do stosowania w zakładach górniczych, zasadniczych wymagań na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego.

3.3.1. Wyroby objęte nadzorem rynku i ich kontrola

Na podstawie art. 38 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm), w związku z art. 117a Prawa geologicznego i górniczego Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem wyspecjalizowanym w zakresie wyrobów wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytkowania i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Zakres przedmiotowy działania Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, jako organu wyspecjalizowanego, dotyczy wyrobów podlegających wymaganiom aktów prawnych wprowadzających do prawa polskiego postanowienia następujących dyrektyw:

- 89/686/EWG Sprzęt ochrony indywidualnej (PPE),
- 93/15/EWG Materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego (EXPLOSIVES),
- 94/9/WE Sprzęt i systemy zabezpieczające przeznaczone do użytku w atmosferach potencjalnie wybuchowych (ATEX),
- 97/23/WE Urządzenia ciśnieniowe (PED),
- 2000/14/WE Emisja hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń,
- 2004/22/WE Przyrządy pomiarowe (MID),
- 2004/108/WE Kompatybilność elektromagnetyczna (EMC),
- 2006/42/WE Bezpieczeństwo maszyn (MD),
- 2006/95/WE Urządzenia elektryczne niskonapięciowe (LVD),
- 2009/105/WE Proste zbiorniki ciśnieniowe (SPV).

Działania Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, realizowane w ramach krajowego systemu kontroli wyrobów, obejmują:

- kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań,
- prowadzenie postępowań w zakresie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami.

Zadania Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, jako organu wyspecjalizowanego realizują pracownicy Departamentów: Energomechanicznego, Górnictwa i Warunków Pracy. Koordynatorem wszystkich działań prowadzonych w ramach nadzoru rynku jest Zespół do spraw Kontroli Wyrobów w Departamencie Energomechanicznym. Jednym z podstawowych źródeł informacji dotyczących wyrobów stosowanych w zakładach górniczych są dane przekazywane do Zespołu do spraw Kontroli Wyrobów przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego, Okręgowych Urzędów Górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń

Energomechanicznych za pomocą systemu informatycznego dla nadzoru rynku – Uni-Vers SNAR.

W 2011 r. pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego przeprowadzili 41 kontroli, w czasie których skontrolowano 133 wyroby w zakresie spełniania przez te wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań.

W wyniku kontroli zakwestionowano 12 wyrobów, z których 9 wyrobów było niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami, a 3 wyroby nie spełniały innych wymagań. Dla 6 wyrobów wszczęto postępowania administracyjne, z których 5 zakończono w 2011 r., a 1 trwa nadal. W pozostałych przypadkach przedsiębiorcy odpowiedzialni za zakwestionowane wyroby podjęli natychmiastowe działania w celu doprowadzenia tych wyrobów do zgodności z zasadniczymi i innymi wymaganiami. W trakcie zakończonych postępowań przedsiębiorcy odpowiedzialni za niezgodne wyroby podjęli skuteczne działania w celu doprowadzenia tych wyrobów do zgodności z zasadniczymi i innymi wymaganiami. Zakwestionowane wyroby nie spełniały zasadniczych i innych wymagań następujących dyrektyw:

- 89/686/EWG Sprzęt ochrony indywidualnej (PPE),
- 94/9/WE Sprzęt i systemy zabezpieczające przeznaczone do użytku w atmosferach potencjalnie wybuchowych (ATEX),
- 97/23/WE Urządzenia ciśnieniowe (PED),
- 2000/14/WE Emisja hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń,
- 2006/42/WE Bezpieczeństwo maszyn (MD).

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, jako organ wyspecjalizowany, prowadzi kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych wymagań, na podstawie aktów prawnych wprowadzających postanowienia dyrektyw nowego podejścia do prawa polskiego, dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, jako wyspecjalizowanego organu nadzoru, prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności oraz ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.

Przeptyw informacji w ramach struktur organizacyjnych Wyższego Urzędu Górniczego, okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych odbywa się za pomocą systemu informatycznego dla nadzoru rynku – Uni-Vers SNAR oraz w formie dokumentów papierowych w przypadku wyrobów, co do których istnieje przypuszczenie, że mogą nie spełniać zasadniczych lub innych wymagań.

Przeptyw informacji pomiędzy Zespołem ds. Kontroli Wyrobów w Departamencie Energomechanicznym, a UOKiK jest realizowany w formie

pisemnej i elektronicznej poprzez Informatyczny System Nadzoru Rynku o nazwie HERMES. W ramach systemu HERMES aktualnie pracują komputery zainstalowane w Departamencie Energomechanicznym WUG, w Zespole ds. Kontroli Wyrobów.

W roku 2011 przeprowadzono 48 kontroli, w czasie których skontrolowano 130 wyrobów.

W sprawie wyrobów, które nie spełniały zasadniczych wymagań i innych, przeprowadzono 5 postępowań. W wyniku tych postępowań producenci podjęli skuteczne działania w celu usunięcia niezgodności produkowanych wyrobów z wymaganiami zasadniczymi i innymi.

W 2011 r. do Zespołu ds. Kontroli Wyrobów w Departamencie Energomechanicznym wpłynęły cztery pisma, dotyczące wyrobów stosowanych w zakładach górniczych, a podlegających wymaganiom odpowiednich dyrektyw. W związku z tymi pismami przeprowadzono kontrole. Stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości zostały usunięte przez osoby odpowiedzialne za ich wprowadzenie do obrotu.

3.3.2. Dopuszczanie wyrobów do stosowania w zakładach górniczych

W 2011 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał:

- 458 decyzji o dopuszczeniu wyrobów,
- 39 decyzji zmieniających warunki stosowania wydanych we wcześniejszych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów,
- 16 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku lub wycofania wniosku przez wnioskodawcę,
- 47 postanowień zobowiązujących producentów do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów, celem potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

Przeanalizowano również 58 opinii technicznych opracowanych przez jednostki upoważnione do przeprowadzania badań i oceny wyrobów dotyczące oceny zakresu zmian wprowadzanych w maszynach i urządzeniach dopuszczonych do stosowania w zakładach górniczych, pod kątem wymogu ponownego ich dopuszczenia, a także wystosowano 65 pism wyjaśniających w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładów górniczych, jak również w sprawach dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych.

3.4. Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie

3.4.1. Nadawanie numerów identyfikacyjnych oraz prowadzenie rejestru materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego

Działając na podstawie art. 4a ust. 10 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, wydano:

- 81 świadectw nadania, przez Prezesa WUG materiałom wybuchowym numerów identyfikacyjnych,
- 81 kart rejestrowych w formie książkowej,
- 81 kart rejestrowych w formie dokumentu elektronicznego – rejestr informatyczny udostępniony jest na stronach BIP WUG,
- 35 wpisów materiału wybuchowego do rejestru, wykreśleń z rejestru oraz odpisów świadectw i kopii kart rejestrowych.

Ponadto:

- wydano 45 odpisów świadectw nadania numerów identyfikacyjnych i kopii kart rejestrowych,
- wstrzymano procedurę lub wycofano wnioski w sprawie jw. w 5 przypadkach.

Wyjaśniono procedurę postępowania w przypadku zmian parametrów użytkowych materiałów wybuchowych.

Udzielono konsultacji przedstawicielom trzech podmiotów w zakresie dotyczącym nadawania materiałom wybuchowym numerów identyfikacyjnych.

3.4.2. Wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. Nr 117, poz. 1007, z późn. zm.) nabywanie, przechowywanie lub używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego wymaga pozwolenia. Dyrektor okręgowego urzędu górniczego wydaje pozwolenie na nabywanie lub przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie:

- poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalni,
- wydobywania kopalni ze złóż,
- bezzbiornikowego magazynowania substancji oraz składowania odpadów w góro-

tworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych.

W 2011 roku dyrektorzy OUG wydali 34 nowe decyzje oraz dokonali 13 zmian decyzji pozwalających na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych.

3.5. Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego

W rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze Minister Gospodarki określił zasady wydawania przez organy nadzoru górniczego zezwoleń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego oraz obiektów budowlanych usytuowanych w wyrobiskach górniczych. Zgodnie z treścią ww. rozporządzeń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego oraz obiektów budowlanych usytuowanych w wyrobiskach górniczych wymagane jest uzyskanie zezwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górniczego.

W 2011 r. na podstawie badań kontrolnych – badań odbiorczych urządzeń nowych lub zmodernizowanych, w poszczególnych grupach specjalistycznych dyrektor Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych wydał 174 zezwolenia na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego, w tym:

- 3 szybów,
- 40 górniczych wyciągów szybowych,
- 66 urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia,

zasilających obiekty, maszyny i urządzenia wg właściwości UGBKUE oraz stacji wentylatorów głównych (elektroenergetyczne + wentylatory gł.),

- 65 centrali i dyspozytorni wraz z systemami łączności, bezpieczeństwa i alarmowania (telekomunikacyjne).

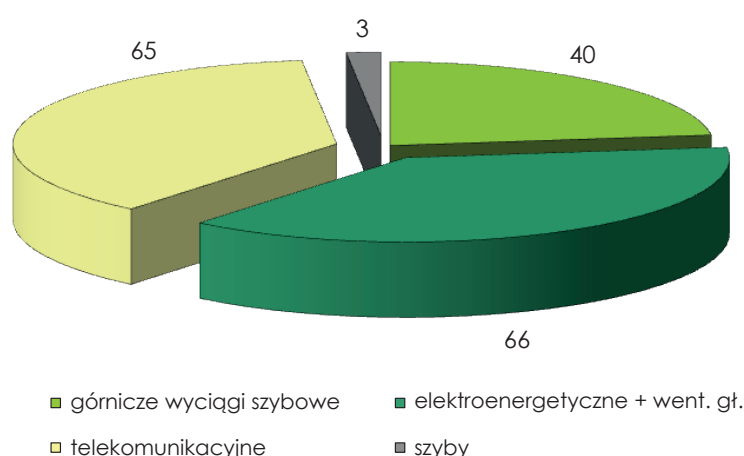
Natomiast dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 205 zezwoleń na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego.

3.6. Udzielanie zezwoleń na odstępstwa od przepisów

W 2011 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, na podstawie art. 78 ust. 4 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169, z późn. zm.) wydał 97 decyzji o udzieleniu odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów.

Wydane decyzje w szczególności dotyczyły:

- prowadzenia prac spawalniczych w podziemnych wyrobiskach – 6 decyzji,
- prowadzenia jazdy ludzi przenośnikami taśmowymi – 8 decyzji,
- prowadzenia robót w szybach pogłębiających – 4 decyzje,
- stosowanie kabli i przewodów nieekranowanych – 2 decyzje,
- stosowania łącznic i sieci telekomunikacyjnych – 3 decyzje,

Rys. 3.5.1. Zezwolenia na oddanie do ruchu urządzeń energomechanicznych wydane przez UGBKUE w 2011 r.

- budowy sieci elektroenergetycznych i oświetlenia – 1 decyzja,
- stosowania lamp osobistych – 1 decyzja,
- przewietrzania, klimatyzacji, pożarów i zagrożenia metanowego – 16 decyzji,
- zabezpieczenia rejonów przed skutkami wybuchu pyłu węglowego – 2 decyzje,
- likwidacji zakładów górniczych, robót strażackich i zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, w zakresie odstąpienia od wymogów § 211 – 2 decyzje,
- obudowy i kierowania stropem – 2 decyzje,
- zmiany organizacji pracy w zakładzie górniczym – w zakresie wyznaczania w dniach wolnych od pracy osoby, która powinna być obecna w zakładzie górniczym niezależnie od dyspozytora w celu sprawowania nadzoru nad prowadzeniem ruchu zakładu górniczego – 1 decyzja,
- zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami – 49 decyzji.

W roku 2011 Prezes WUG wydał 16 decyzji o udzieleniu zezwolenia na odstąpienie od postanowień rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2003 r. w sprawie przechowywania i używania środków strażackich i sprzętu strażackiego w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 72, poz. 655) w zakresie przechowywania i używania środków strażackich:

- 9 decyzji w zakresie przechowywania i używania środków strażackich i sprzętu strażackiego,
- 1 decyzję w zakresie transportu środków strażackich kolejkami podwieszanymi w dopuszczonych do tego celu pojemnikach,
- 1 decyzję w zakresie wykonywania określonych robót strażackich w obecności instruktora strażackiego, zamiast osoby dozoru ruchu górniczego (połączone z odstąpieniem w tej sprawie, od powołanego rozporządzenia MG z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bhp w zakładach górniczych),
- 5 decyzji w zakresie nadawania ostrzegawczych sygnałów dźwiękowych przez osobę inną niż osoba wykonująca roboty strażackie.

W zakresie bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego w górnictwie odkrywkowym Prezes WUG wydał 11 decyzji zezwalających na odstąpienie od postanowień § 80 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2003 r. w sprawie przechowywania i używania środków strażackich i sprzętu strażackiego w zakładach górniczych polegające na tym, że ostrzegawcze sygnały dźwiękowe słyszalne w całej strefie zagrożenia nadawać będzie się, na polecenie osoby nadzorującej roboty strażackie, tj. osoby wyznaczonej zamiast osoby wykonującej roboty strażackie.

W zakresie bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego w górnictwie otworowym Prezes WUG wydał 1 decyzję w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego udzielenia zezwolenia na odstąpienie od postanowień § 204 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

3.7. Udzielanie zezwoleń na zajęcie nieruchomości

Zgodnie z art. 90 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze w razie zagrożenia bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego, bezpieczeństwa zakładu górniczego i jego ruchu oraz urządzeń użyteczności publicznej w związku z ruchem zakładu górniczego, właściwy organ nadzoru górniczego może wydać decyzję zezwalającą na zajęcie nieruchomości na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia i jego skutków.

W 2011 r. OUG w Poznaniu wydał jedną taką decyzję, dotyczącą zajęcia nieruchomości. Na wniosek KS Kłodawa wydano decyzję zezwalającą na zajęcie nieruchomości prywatnej dla usunięcia zagrożenia wynikającego z awarii linii kablowej, stanowiącej zasilanie rozdzielni 6 kV wentylatorów głównych zakładu górniczego.

3.8. Wydawanie pozwoleń budowlanych

Górnictwo jest obecnie jedyną gałęzią przemysłu, dla której ustawowe zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego wykonują organy specjalistyczne. Wszelkie sprawy oraz związane z nimi środki działania w zakresie projektowania, budowy, utrzymania i rozbioru obiektów budowlanych zakładu górniczego, wynikające z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2012 r. Nr 243, poz. 1628, z późn. zm.), realizują organy nadzoru górniczego. Wymiar działalności urzędów górniczych w tym zakresie pokazuje przede wszystkim liczba nadzorowanych na terenie całego kraju obiektów budowlanych zakładu górniczego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. było ich 10 249 (3 107 budynków i 7 142 budowle).

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa, w 2011 r. organy nadzoru górniczego wydały łącznie 320 decyzji o pozwoleniu na budowę. Na liczbę tę składa się 254 decyzji, których przedmiotem były obiekty nowowznoszone lub przebudowa i remont obiek-

tów istniejących oraz 66 decyzji zezwalających na rozbiórkę obiektów budowlanych zakładu górniczego. Ponadto, prowadzono 408 postępowań w sprawach zgłoszeń robót budowlanych, dokonywanych w trybie art. 30 ust. 1 lub art. 31 ust. 2 ustawy Prawo budowlane. Po zakończeniu inwestycji wydano 104 decyzje o pozwoleniu na użytkowanie. W trybie uprawnień nadzoru budowlanego w 9 przypadkach wstrzymano roboty budowlane, prowadzone z naruszeniem przepisów prawa.

Osoby pełniące samodzielne funkcje techniczne podczas wykonywania robót budowlanych w ruchu zakładu górniczego muszą legitymować się wydanym przez dyrektora okręgowego urzędu górniczego stwierdzeniem kwalifikacji osoby dozoru ruchu zakładu górniczego w specjalności budowlanej. W 2011 r. tego rodzaju kwalifikacje stwierdzono 138 osobom.

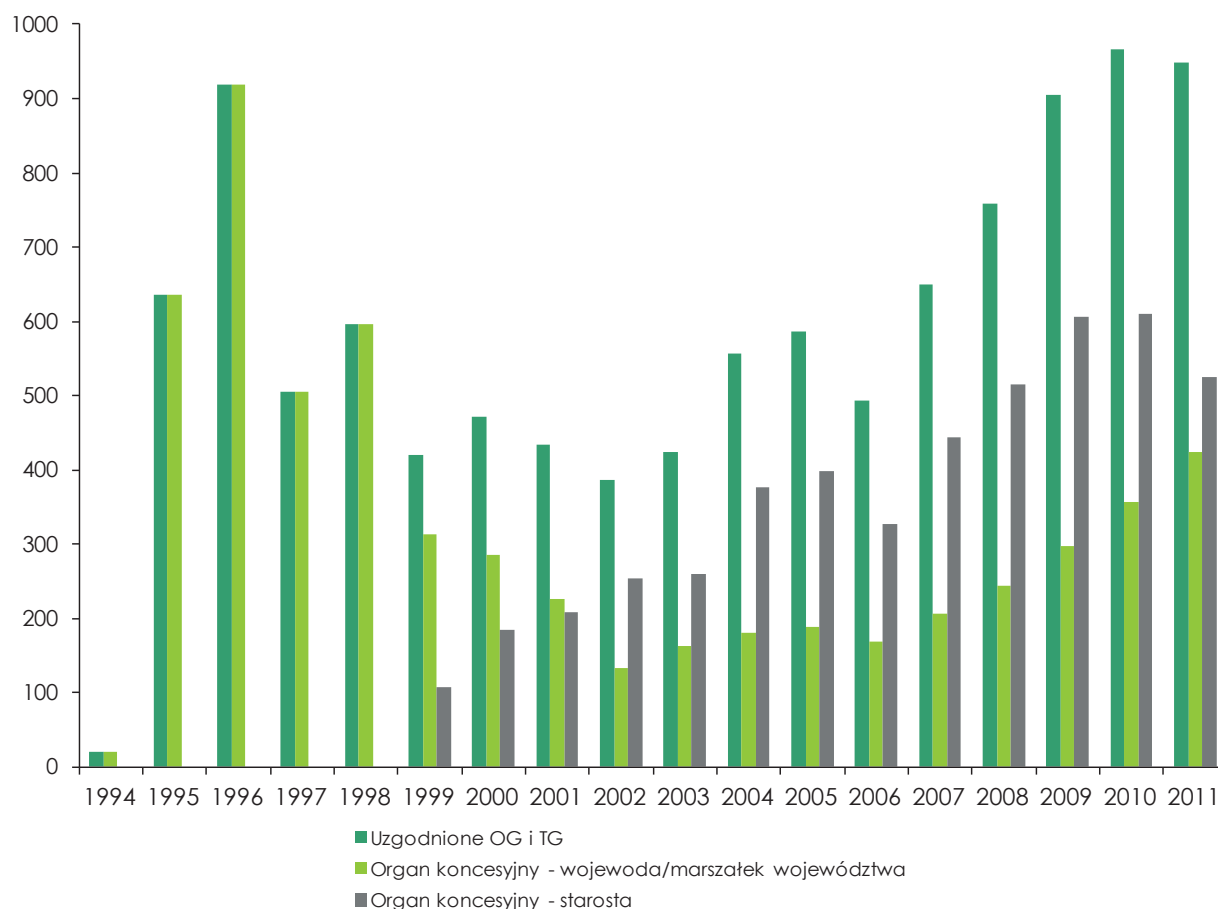
W obszarze właściwości rzeczowej nadzoru budowlanego w dziedzinie górnictwa, w 2011 r. nie zaistniały żadne zdarzenia o charakterze awarii czy katastrofy budowlanej. Co równie istotne, w nadzorowanych kopalniach nie odnotowano

żadnego wypadku podczas wykonywania robót budowlanych w ruchu zakładu górniczego.

3.9. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

3.9.1. Uzgadnianie granic obszarów górniczych i terenów górniczych

Do 31 grudnia 2011 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego był organem współdziałającym w procesie udzielania koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych. W trybie art. 25 ust 2 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, Prezes WUG uzgadniał granice obszaru i terenu górniczego, natomiast w trybie art. 25 ust. 4 uzgadniane były granice przestrzeni bezzbiornikowego

Rys. 3.9.1.1. Liczba granic obszarów i terenów górniczych dla kopalin pospolitych, uzgodnionych w latach 1994–2011

magazynowania substancji lub składowania odpadów oraz granice terenów objętych przewidywanymi, szkodliwymi wpływami takiej działalności. W 2011 r. Prezes WUG rozpatrzył 1 124 wnioski o uzgodnienie granic obszarów górniczych i terenów górniczych (w tym 7 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy). W wyniku przeprowadzonych postępowań pozytywnie uzgodniono 27 granic obszarów i terenów górniczych dla kopalni podstawowych oraz 921 granic obszarów i terenów górniczych dla kopalni pospolitych (w tym 525 ze starostą). Razem pozytywnie uzgodniono 948 wniosków. W 76 przypadkach, dotyczących kopalni pospolitych (w tym 48 wniosków starostów), odmówiono uzgodnienia granic obszarów i terenów górniczych. W związku ze stwierdzonymi brakami formalnymi w 93 przypadkach wezwano do uzupełniania przesłanych dokumentów. W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano nieznaczny (o 2%) spadek liczby rozpatrzonych wniosków, przy równoczesnym wzroście o ponad 18% wniosków marszałków województw. Ponadto stwierdzono blisko 40-procentowy spadek konieczności odmowy uzgodnienia oraz niemal 50-procentowy wzrost przypadków, w jakich niezbędne było wezwanie do usunięcia braków formalnych.

Od września 1994 roku, tj. od wejścia w życie dotychczasowej ustawy Prawo geologiczne i górnicze, uzgodniono granice obszarów i terenów górniczych dla: 749 złóż kopalni podstawowych, 10 611 złóż kopalni pospolitych (w tym 4 811 ze starostami). W odniesieniu do uzgodnień granic obszarów i terenów górniczych dla kopalni pospolitych, od 2010 r. obserwuje się nieznaczny spadek liczby koncesji udzielanych przez starostów (rys. 3.9.1.1.).

W 2011 roku nie uzgadniano granic przestrzeni bezzbiornikowego magazynowania substancji i granic składowania odpadów w górotworze, ani granic przestrzeni objętej przewidywanymi szkodliwymi wpływami takiej działalności.

3.9.2. Uzgadnianie koncesji

Dostosowanie zakresu projektowanej eksploatacji do warunków górniczo-geologicznych i zasad racjonalnej gospodarki złożem egzekwowano m.in. w procesach uzgadniania koncesji (ich zmian i wygaszania), udzielanych na działalność, o której mowa w art. 16 ust. 2a dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. W 2011 r. rozpatrzono ogółem 1 793 wnioski organów koncesyjnych, w tym 798 dotyczących prac geologicznych, a 995 wydobywania kopalni. Spośród nich 763 wnioski dotyczyły wygaszenia lub zmiany udzielonej koncesji. Ogółem uzgodniono 1748 wniosków, a 45 zwrócono do poprawy lub uzupełnienia. Prezes WUG, działając jako organ drugiej instancji, rozpatrzył natomiast 2 zażalenia na postanowienia dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w tym zakresie.

Ponadto w 2011 r. pracownicy nadzoru górniczego ujawnili 89 przypadków eksploatacji złóż kopalni bez koncesji.

3.9.3. Opiniowanie projektów zagospodarowania złoża oraz zmian tych projektów

Działając na podstawie art. 20 ust. 2 pkt 2 dotychczasowej – ustawy Prawo geologiczne i górnicze, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych, na wniosek przedsiębiorców, w 2011 r. zaopiniowali 375 projektów zagospodarowania złoża, w 323 przypadkach wydając opinie pozytywne, a w 52 negatywne (z uwagami). Z kolei, w trybie art. 55 ust. 4 ww. ustawy, na wniosek organów koncesyjnych zaopiniowały 213 dodatków do projektów zagospodarowania złoża, w tym 155 pozytywnie, a 58 negatywnie. W rozbiu według systemów eksploatacji działania te ilustruje tabela 3.9.3.1. Prezes WUG, działając jako organ drugiej instancji, rozpatrzył natomiast

Tab. 3.9.3.1. Zestawienie działań OUG w zakresie opiniowania projektów zagospodarowania złoża (PZZ) i dodatków do takich projektów w 2011 r.

Opiniowanie PZZ i dodatków do tych projektów	System eksploatacji:						Razem		Wydane opinie
	podziemny		otworowy		odkrywkowy		opinie pozytywne	opinie negatywne	
	opinie pozytywne	opinie negatywne	opinie pozytywne	opinie negatywne	opinie pozytywne	opinie negatywne			
Opiniowanie PZZ	5	3	11	2	307	47	323	52	375
Opiniowanie dodatków do PZZ	7	8	11	1	137	49	155	58	213
Ogólna liczba opinii	12	11	22	3	444	96	478	110	588

3 zażalenia na postanowienia dyrektorów okręgowych urzędów górniczych w tym zakresie.

Na rozpoznanie złóż i prawidłowe ich dokumentowanie pracownicy nadzoru górniczego wpływali ponadto, biorąc udział w pracach funkcyjnej przy Ministrze Środowiska Komisji Zasobów Kopalin. W ramach prac Komisji w 2011 r. uczestniczono w 6 posiedzeniach, w trakcie których zaopiniowano: 5 dokumentacji geologicznych, 7 dodatków do dokumentacji geologicznych złóż oraz „Bilans perspektywiczny zasobów kopalin Polski wg stanu na 31 XII 2007”. Uwagi zgłoszone podczas posiedzeń KZK uwzględniono w ich opiniach dla Ministra Środowiska, a opiniowane dokumenty zostały poprawione przez ich autorów zgodnie z ujawnionymi na posiedzeniach nieprawidłowościami.

3.9.4. Uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.), projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – w odniesieniu do zagospodarowania terenów górniczych – wymaga uzgodnienia z właściwym organem nadzoru górniczego. Uzgodnienie następuje w trybie art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego. W roku 2011 dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uzgodnili 473 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W prowadzonych w tych sprawach postępowaniach zwracano uwagę, aby projektowane rozwiązania planistyczne z jednej strony umożliwiały wykonywanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, a z drugiej zapewniały zachowanie warunków bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska na terenach objętych wpływami eksploatacji. Podkreślić należy, że w ogólnej liczbie uzgodnień niewielki udział miały uzgodnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych, sporządzanych w trybie art. 53 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. W 2011 r. organy nadzoru górniczego uzgodniły tylko 11 tego typu planów. Warto także dodać, że w tym okresie na terenie całego kraju gminy uchwały jedynie 9 miejscowych planów dla terenu górniczego.

3.9.5. Opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru w granicach administracyjnych gminy sporządza się

obowiązkowo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Choć studium nie jest aktem prawa miejscowego, to stanowi istotny element polityki urbanistycznej gminy. W studium uwzględnia się w m.in. zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz występowanie: obszarów zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. Określa się w nich między innymi obiekty lub obszary, dla których w złożach kopalin wyznacza się filar ochronny oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Organy nadzoru górniczego uczestniczą w procesie tworzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, obejmujących tereny górnicze. W 2011 r. wydały 391 opinii odnoszących się do takich opracowań planistycznych.

3.9.6. Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

W 2011 r. wydano 3 294 postanowień uzgadniających decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego. Celem uzgodnienia jest określenie ewentualnych wpływów eksploatacji górniczej, które powinny być brane pod uwagę w fazie projektowania i realizacji inwestycji, dla zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji obiektu, a także minimalizowania negatywnych wpływów eksploatacji kopalin podczas jego użytkowania. Inną formą przedstawienia przez okręgowe urzędy górnicze danych na temat wpływów eksploatacji górniczej są informacje o warunkach górniczo-geologicznych dla danego zamierzenia inwestycyjnego – wydawane na podstawie art. 8 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W 2011 r., na wniosek inwestorów i projektantów, organy nadzoru górniczego wydały 1 535 tego rodzaju informacji. Zadania związane z ochroną obiektów budowlanych realizowano także w trakcie kontroli w zakładach górniczych, sprawdzając prawidłowość ustalania warunków geologiczno-górniczych w postanowieniach wydanych dla projektowanych obiektów budowlanych, usytuowanych na terenach górniczych, lecz innych niż obiekty budowlane zakładu górniczego. Sprawdzano również stosowanie przez zakłady górnicze metod eksploatacji minimalizujących powstawanie szkód w obiektach i urządzeniach na powierzchni, ustalonych w planach ruchu.

3.9.7. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Na podstawie art. 411 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150), Prezes WUG opiniuje wnioski przedsiębiorców o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa. W 2011 r. wydano opinie nt. 4 wniosków, przestanych przez Prezesa NFOŚiGW, złożonych przez następujące podmioty:

- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol” w likwidacji w Tarnobrzegu – wniosek pn.: „Likwidacja i rekultywacja terenów górniczych zdegradowanych górnictwem siarki w KiZPS „Siarkopol” w likwidacji w latach 2011–2015”,
- Głównego Inspektora Ochrony Środowiska – wniosek pn.: „Spis zamkniętych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, które wywierają negatywny wpływ na środowisko”,
- Wyższy Urząd Górniczy – wniosek pn.: „XVII Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich”,
- Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk w Krakowie – wniosek pn.: „Zrównoważona produkcja i konsumpcja surowców mineralnych w Europie”.

3.9.8. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą

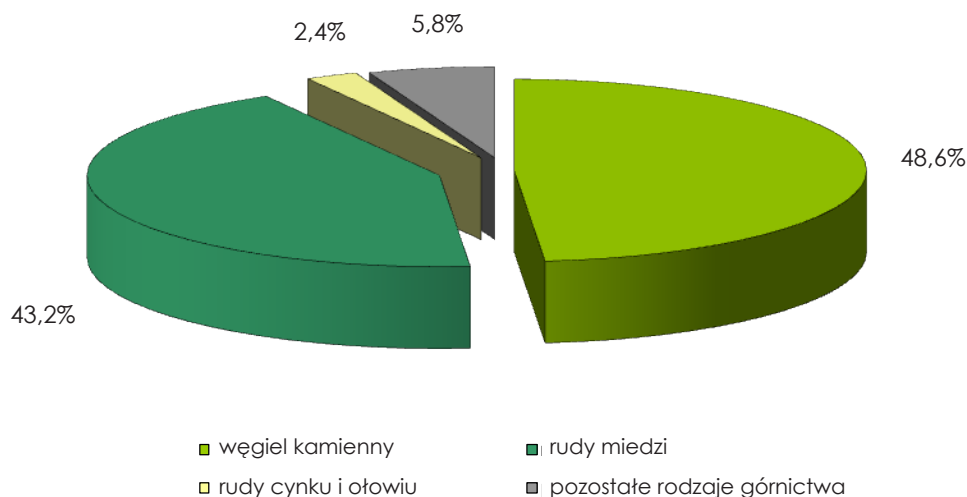
Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji gruntów po działalności górniczej wynika z:

- art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- art. 374 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, w związku z art. 362 ust. 1 pkt 2 i ust. 6.

Organy nadzoru górniczego w szerokim zakresie uczestniczą w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów po działalności górniczej. W 2011 r. wydano ogółem 746 postanowień w sprawach rekultywacji gruntów, w tym 269 postanowień opiniujących uznanie rekultywacji za zakończoną.

3.9.9. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko jest procesem długofalowym, opartym na licznych instrumentach natury prawnej, technicznej i ekonomicznej. Podstawowym instrumentem działania urzędów górniczych w tym zakresie jest egzekwowanie od przedsiębiorców realizacji wymogów określonych w koncesji na wydobywanie kopaliny oraz w innych decyzjach właściwych organów. Wymogi te znajdują swoje odzwierciedlenie w planie ruchu zakładu górniczego, którego zatwierdzenie przez organ nadzoru górniczego uwarunkowane jest uwzględnieniem odpowiednich przedsięwzięć ochronnych, a w szczególności profilaktyki górniczej i budowlanej.

Rys. 3.9.9.1. Procentowy udział odpadów w rozbiciu na poszczególne gałęzie górnictwa

Stopień oddziaływań górnictwa na środowisko charakteryzują opracowane w 2011 r. raporty poświęcone: gospodarce odpadami wydobywczymi, zagospodarowaniu wód kopalnianych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictwem w 2010 r. Z raportów tych wynika, że:

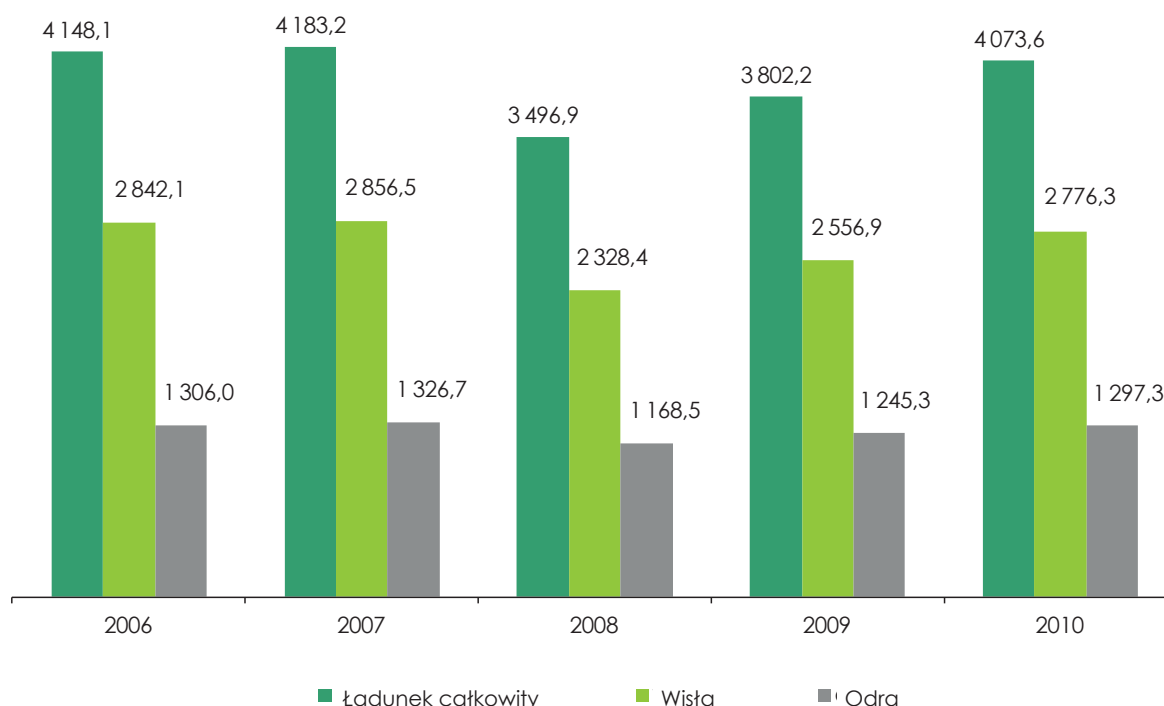
W 2010 r. nadzorowane zakłady górnicze wytworzyły 63,4 mln ton odpadów wydobywczych, co w porównaniu do roku 2009 stanowi wzrost o 2,0 mln ton (ok. 3,3%). Procentowy udział odpadów przypadających na poszczególne rodzaje górnictwa przedstawiono na rysunku 3.9.9.1.

Największa ilość odpadów, bo 48,6% ich ogółu (tj. 30,8 mln ton), powstała w kopalniach węgla kamiennego. Obok kopalń zlokalizowanych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym, gdzie powstało 27,5 mln ton odpadów, należy wymienić Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Lubelskim Zagłębiu Węglowym (3,3 mln ton odpadów). W 2010 r. nastąpił wzrost ilości odpadów wytworzonych w górnictwie węgla kamiennego o 2,1 mln ton (tj. o ok. 7,3%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Nieco mniejszą ilość odpadów, bo 27,4 mln ton, tj. 43,2% ogółu odpadów z przemysłu górnictwa, wytworzono w górnictwie rud miedzi. Stanowiło to spadek o 0,4 mln ton w stosunku do roku 2009. Górnictwo rud cynku i ołowiu, będące w schyłkowej fazie działalności, wytworzyło w 2010 r. 1,5 mln ton odpadów, co stanowiło 2,4% całości przychodu odpadów górniczych i jest wartością niższą o 0,4 mln ton w porównaniu do roku 2009. Pozostałe gałęzie górnictwa wytworzyły łącznie 3,7 mln ton (tj. 5,8%) odpadów wydobywczych. W tej grupie zakładów, do

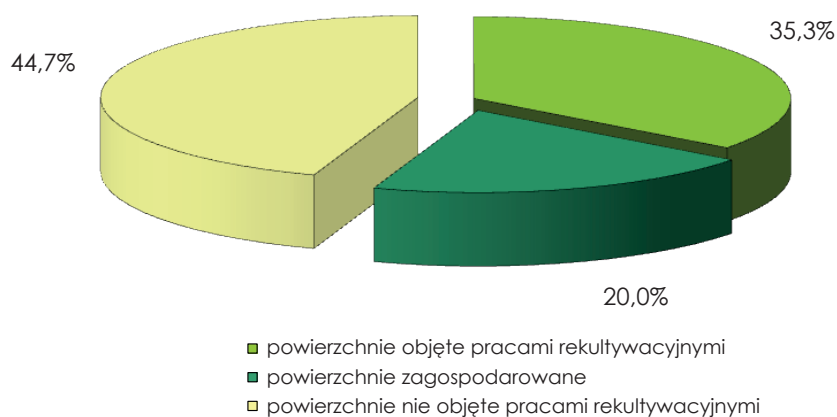
których zaliczyć należy przede wszystkim zakłady górnicze eksploatujące surowce skalne, zaobserwować można największe wahania w ilości wytwarzanych odpadów. W porównaniu do roku 2009 nastąpił wzrost ilości odpadów o 0,7 mln ton (23,3%), podczas gdy np. w 2008 r. odnotowano ograniczenie liczby wytworzonych odpadów aż o 60% w stosunku do 2007 r.

Przychód mas ziemnych i skalnych (w tym nadkładu), niepodlegających ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.), w 2010 r. wyniósł natomiast 410,2 mln ton, co stanowi 86,6% całości nieprzydatnego materiału skalnego wydobytego w górnictwie.

W 2010 r. całkowity doływ wód do zakładów górniczych wynosił 3,4 mln m³/d. Procentowy udział doływu rozkładał się pomiędzy poszczególnymi rodzajami górnictwa następująco: 40,2% – górnictwo węgla brunatnego, 21,2% – węgla kamiennego, 19,8% – surowców skalnych, i 15,1% – rud cynku i ołowiu. Do pozostałych rodzajów górnictwa doływno 3,7% wód. Z ogólnego doływu niespełna 60% przypada na odkrywkowe zakłady górnicze, 39,2% na zakłady podziemne, a pozostałe 0,8% na zakłady otworowe. Doływ wód zasolonych dotyczył głównie górnictwa podziemnego (96,6%) i od kilku lat kształtuje się na zbliżonym poziomie. Według danych za 2010 r. bilans doływu wód zasolonych przedstawia się następująco: górnictwo węgla kamiennego – 53,3%, rud cynku i ołowiu – 29,8%, rud miedzi – 10,5% oraz pozostałe rodzaje górnictwa – 4,4%. Doływ wód słodkich występuje natomiast głównie w zakładach odkrywkowych,

Rys. 3.9.9.2. Ładunek chlorków i siarczanów wprowadzony do rzek w latach 2006–2010

Rys. 3.9.9.3. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej w stosunku do występujących potrzeb

do których odnotowano 77,2% doptywu takich wód. Pozostała część doptywu wód słodkich miała miejsce w podziemnych (21,9%) oraz otworowych (0,8%) zakładach górniczych

Najistotniejszym zanieczyszczeniem, pojawiającym się w wodach powierzchniowych w wyniku działalności kopalń węgla kamiennego, są ładunki sumy chlorków i siarczanów. Wartości ogólnego ładunku chlorków i siarczanów, zrzuconych do cieków powierzchniowych w okresie ostatnich pięciu lat, przedstawiono na rysunku 3.9.9.2.

Według stanu na dzień 31.12.2010 r., powierzchnia gruntów zajętych pod działalność górniczą wynosiła 37 584,3 ha, w tym powierzchnia gruntów pod czynną działalność górniczą 27 916,9 ha. Z całkowitej, zajętej powierzchni, 62,0% użytkowały zakłady górnicze wydobywające surowce energetyczne, 35,8% zakłady wydobywające surowce chemiczne i skalne, a pozostałe 2,2% zakłady wydobywające rudy metali nieżelaznych. Powierzchnia gruntów, na których zakończono działalność górniczą i które wymagały rekultywacji wynosiła 8 868,1 ha, co stanowi 23,6% ogólnej powierzchni użytkowanej przez górnictwo. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej, w stosunku do potrzeb występujących w tym zakresie, przedstawiono na rysunku 3.9.9.3.

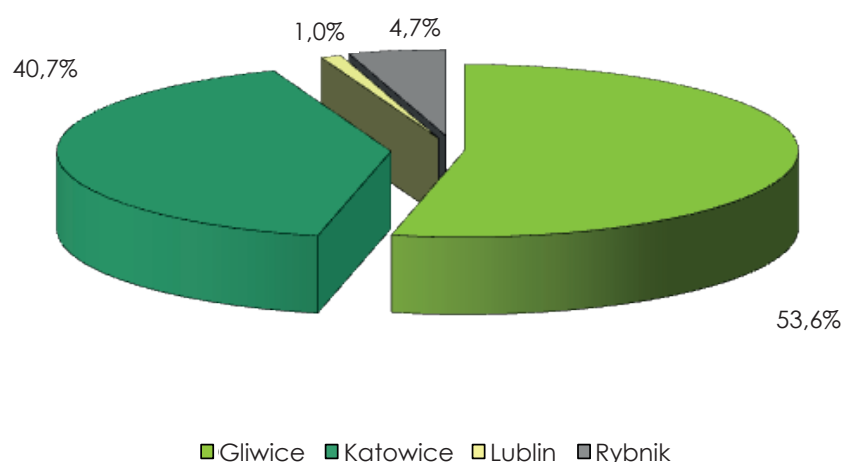
Końcowym efektem rekultywacji terenów zdegradowanych przez górnictwo, prowadzonej w 2010 r., jest zakończenie prac na gruntach o powierzchni 511,7 ha, co stanowi 5,9% powierzchni całkowitej, na której zakończono działalność górniczą i która wymagała rekultywacji. Najwięcej gruntów zrekultywowało górnictwo siarki (174,1 ha) oraz górnictwo węgla brunatnego (144,9 ha). W 2010 r. górnictwo przekazało innym użytkownikom, do docelowego zagospodarowania, ogółem 300,5 ha terenów zrekulty-

wowanych, w tym górnictwo węgla brunatnego 120,7 ha.

3.9.10. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnicznych

Prowadzenie podziemnej eksploatacji kopalni skutkuje m.in. wpływami na powierzchnię terenu i obiekty budowlane. W przypadku eksploatacji podziemnej wpływy te ujawniają się w postaci deformacji ciągłych i nieciągłych, bądź mają charakter dynamiczny, związany z występowaniem wstrząsów górotworu. Wielkość wpływów oraz zakres ich występowania, stanowiące konsekwencję wieloletniej, zapoczątkowanej w ubiegłym wieku eksploatacji, wymagają wnikliwych analiz i ocen pod kątem możliwości realizacji planowanych zamierzeń wydobywczych. W procesie tym organy nadzoru górniczego wspomagane są przez Komisję ds. Ochrony Powierzchni. W 2011 r. Komisja opiniowała rozwiązania techniczne planowane w wybranych zakładach górniczych Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. i Kompanii Węglowej S.A. (zał. nr 3). Dotyczyły one w szczególności profilaktyki górniczej i budowlanej, niezbędnej dla zapewnienia bezpiecznego i zgodnego z przeznaczeniem użytkowania obiektów budowlanych. Zalecenia zawarte w uchwałach Komisji, w zakresie ochrony obiektów budowlanych dotyczyły prowadzenia:

- obserwacji wizualnych i przeglądów technicznych obiektów,
- kontroli wychylonych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- analiz stateczności i możliwości podjęcia prac rekultywacyjnych, w przypadku budynków nadmiernie wychylonych,
- weryfikacji ocen odporności i szerszego stosowania metody eksperckiej,

Rys. 3.9.10.1. Wydobyte węgla kamiennego z filarów ochronnych kopalń wg OUG

- prowadzenia działań profilaktyczno-naprawczych w oparciu o opracowane harmonogramy,
- ograniczania i zachowywania stałości postępów dobowych ścian,
- stałego monitoringu wpływów.

Wdrażanie zaleceń Komisji jest na bieżąco nadzorowane przez organy nadzoru górniczego. W 2011 r., w ramach rozpoznania stanu zagrożeń związanych z ruchem zakładów górniczych, poddano analizie realizację zaleceń zawartych w uchwałach Komisji Nr 2/2010, z dnia 10 marca 2010 r., oraz Nr 5/2010, z dnia 16 lipca 2010 r. – w zakresie oddziaływania wysokoenergetycznych wstrząsów górniczych na obiekty powierzchniowe oraz zakresu działań podejmowanych w związku z ich występowaniem w oddziałach Kompanii Węglowej S.A. – KWK „Piaśń” i KWK „Ziemowit”. Kopalnie te zrealizowały zalecenia, a ponadto ujednoliciły tryb i zasady postępowania służb mierniczo-geologicznych w przypadku zgłoszenia uszkodzeń w obiektach budowlanych po wstrząsach górniczych.

Od szeregu lat Wyższy Urząd Górniczy prowadzi monitoring działalności górniczej w granicach filarów ochronnych i terenów chronionych w górnictwie: węgla kamiennego, rud miedzi oraz rud cynku i ołowiu. Jego wyniki ujmowane są w corocznych raportach, ujmujących kierunki zmian w zakresie wydobywania z filarów ochronnych, w zależności od sposobu kierowania stopem i rodzaju chronionych obiektów.

Z raportu opracowanego w 2011 r., ujmującego dane za 2010 r., wynika, że największe wydobywanie z filarów ochronnych, podobnie jak w latach ubiegłych, uzyskały kopalnie węgla kamiennego. W 2010 r. wydobywanie węgla kamiennego z filarów ochronnych wyniosło 12,2 mln ton, co stanowiło 16,8% ogólnego wydobywania. Z tego aż 11,4 mln ton, czyli 93,6%, uzyskano z zawatem

stropu, a tylko 6,4% z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej, które w 2010 r. osiągnęło najniższy poziom z dotychczas notowanych. Największy udział w wydobywaniu węgla z filarów ochronnych mają kopalnie działające w rejonach dużych aglomeracji miejskich: Bytomia, Rudy Śląskiej oraz Katowic. Przede wszystkim są to jednak kopalnie nadzorowane przez OUG w Gliwicach, których wydobywanie z filarów w 2010 r. wyniosło blisko 3,0 mln ton (tj. 93,8% wydobywania z filarów dla miast i osiedli). Eksploatacja węgla kamiennego w granicach filarów ochronnych prowadzona była też w kopalniach nadzorowanych przez okręgowe urzędy górnicze w Katowicach, Rybniku i Lublinie.

Wydobywanie węgla kamiennego z filarów ochronnych z roku na rok jednak maleje. W ostatnich pięciu latach spadek ten osiągnął 26,1%. W tym samym okresie, o 61,9% zmalało jednak wydobywanie z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej. Jest to dość znaczna dysproporcja, tym bardziej, że najwięcej węgla wydobyto z filarów dla: dróg, kolei, stawów, rzek oraz miast i osiedli (aglomeracje miejskie). Zauważalna jest też malejąca tendencja w górnictwie rud miedzi. W ostatnich pięciu latach spadek wydobywania rudy miedzi z filarów ochronnych wyniósł 47,8%, a wydobywania z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej 39,8%. Największe wydobywanie rud miedzi uzyskiwane jest z filarów dla miast i osiedli (obecnie filara dla miasta Lubin). Wielkość wydobywania rud cynku i ołowiu, tak ogólnego, jak i z filarów ochronnych, corocznie maleje. W chwili obecnej wydobywanie prowadzi tylko jeden zakład górniczy, który ponad 70% wydobywania uzyskuje z użyciem podsadzki hydraulicznej.

3.9.11. Ochrona zasobów złóż kopalin

W zakresie swych kompetencji organy nadzoru górniczego uczestniczyły w ustanawianiu podstaw prawnych ochrony zasobów złóż oraz, w toku nadzoru i kontroli nad gospodarką zasobami złóż kopalin w procesie ich eksploatacji, egzekwowały:

- wyprzedzające rozpoznanie złoża i warunków jego występowania, wraz z prawidłowym ich dokumentowaniem,
- dostosowanie zakresu eksploatacji przewidywanego w projektach zagospodarowania złoża do warunków górniczo-geologicznych i zasad racjonalnej gospodarki złożem,
- zgodność zamierzeń eksploatacyjnych, zawartych w przedkładanych do zatwierdzenia planach ruchu, z warunkami określonymi w decyzjach koncesyjnych i projektach zagospodarowania złoża,
- zgodność wykorzystania zasobów złóż z zatwierdzonymi planami ruchu,
- poprawność prowadzenia ewidencji zasobów złóż, w tym szczególnie dokumentowania strat i uzasadniania przeklasyfikowania zasobów,
- formalne rozliczenie zasobów i ochronę niewykorzystanych części złóż w likwidowanych zakładach górniczych.

W ramach ustanawiania prawnych podstaw ochrony zasobów złóż, w 2011 r., organy nadzoru górniczego nadal były zaangażowane w prace nad projektami rozporządzeń do ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze albo w ramach upoważnienia udzielonego przez Ministra Środowiska albo jednostki opiniującej projekty lub współpracującego przy ich opracowaniu.

Zadanie nadzoru i kontroli nad gospodarką zasobami złóż kopalin w procesie ich eksploatacji realizowano głównie poprzez prowadzenie kontroli i rozpoznania stanu zagrożeń w nadzorowanych zakładach górniczych oraz czynności nadzorcze w okręgowych urzędach górniczych. W 2011 r., w zakresie gospodarki złożem, pracownicy WUG wykonali ogółem 131 roboczodniówek kontrolnych w zakładach górniczych (w tym 80 w podziemnych, 32 w odkrywkowych i 19 w otworowych), 4 roboczodniówki w ramach rozpoznania stanu zagrożeń, oraz 13 roboczodniówek w ramach czynności nadzorczych w 6 urzędach okręgowych.

W wyniku kontroli zakładów górniczych stwierdzono szereg nieprawidłowości, szczególnie w zakresie pomiarów i dokumentowania parametrów złożowych, prowadzenia gospodarki złożem i ewidencjonowania zmian zasobów w operatach ewidencyjnych. Przykładowo, nieprawidłowości te dotyczyły: nieterminowej aktualizacji dokumentacji mierniczo-geologicznej,

niezgodnego z zatwierdzonym planem ruchu programu badań złożowych, błędów w trakcie sporządzania operatów ewidencyjnych zasobów. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali decyzje, nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W przypadkach czynności nadzorczych w OUG przygotowano ich oceny i wnioski, pozwalające ukierunkować ich dalsze działania.

Na podstawie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli zakładów górniczych oraz informacji na ten temat, zebranych z OUG, zestawiono ponadto i przeanalizowano przyczyny występowania nieprawidłowości w zakresie gospodarki złożem w latach 2008–2011 – oddzielnie w podziemnych, odkrywkowych (kopaliny podstawowe i pospolite) oraz otworowych zakładach górniczych, realizując tym samym zadanie pt. „Ujednoczenie standardów dotyczących gospodarowania złożami kopalin”. Jego celem była analiza i określenie obszarów występujących nieprawidłowości i stworzenie podstaw do opracowania standardów gospodarowania złożami kopalin. Ponadto informacje zebrane w trakcie kontroli były przedmiotem bieżących analiz i opracowań zarówno na potrzeby wewnętrzne jak i zewnętrzne. Do najważniejszych opracowań w tym zakresie należy zaliczyć:

- „Raport w sprawie wydobywania kopaliny pospolitej w 2011 roku”, stanowiący podsumowanie realizacji zadań urzędów górniczych w zakresie nadzoru i kontroli nad ruchem odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających kopaliny pospolite,
- „Raport w sprawie realizacji obowiązku zgłaszania określonych informacji służbie geologicznej kopalni przez osoby kierownictwa i dozoru ruchu podziemnych zakładów górniczych”, wykorzystany do wypracowania jednolitego systemu obiegu informacji w podziemnych zakładach górniczych, jako narzędzia wspomagającego służby geologiczne w prawidłowym wykonywaniu ich zadań.

W 2011 roku opracowano też materiały informacyjne, w tym m.in. dotyczące: projektu eksperymentalnej eksploatacji węgla metodą podziemnego zgazowania w KHW S.A. KWK Wierzchów, technicznych, środowiskowych i formalno-prawnych aspektów poszukiwania i eksploatacji gazu ze złóż niekonwencjonalnych oraz barier geologicznych dla inwestycji w górnictwie.

W zakresie gospodarki zasobami złóż kopaliny, realizując zadania organu drugiej instancji, rozpatrzono ponadto: 4 odwołania od decyzji dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, oraz 1 skargę w sprawach nadzoru sprawowanego nad ruchem zakładów górniczych. W nawiązaniu do wyników kontroli NIK nt. „Bezpieczeństwa

zaopatrzenia Polski w węgiel kamienny" kontynuowano też działania mające na celu poprawę funkcjonowania urzędu w obszarze nadzoru nad gospodarką złożami. W tym zakresie, w szczególności przeanalizowano zagadnienie niszczącej podbudowy pokładów węgla oraz przeprowadzono kontrolę stosowania wytycznych dot. opiniowania projektów zagospodarowania złóż i dodatków do tych projektów. Przygotowano też stanowisko w sprawie ochrony zasobów nieprzemysłowych i prowadzenia ewidencji zasobów, a następnie zorganizowano spotkanie przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, Wyższego Urzędu Górniczego i spółek węglowych w sprawie kwalifikacji zasobów w projektach zagospodarowania złoża. W jego wyniku wypracowano przejrzystą i jednoznaczną wykładnię obowiązujących przepisów. W 2011 r. udzielono także 13 konsultacji (w tym: OUG, przedsiębiorcom i osobom prywatnym), m.in. w sprawach: przepisów dot. poszukiwania gazu ze złóż niekonwencjonalnych, technologii i zagrożeń wynikających z poszukiwania gazu łupkowego, perspektyw rozwoju jego wydobywania, wymogów dotyczących wierceń za ciepłem Ziemi oraz podstaw prawnych dla ujawniania składu płynów szczelinujących. Wiedzę z zakresu ochrony złóż kopalni i jej podstaw prawnych popularyzowano też, prezentując ją w trakcie konferencji i seminariów oraz publikując w 6 artykułach naukowo-technicznych.

Niezależnie, w ramach działalności Zespołu ds. składowania dwutlenku węgla w górotworze – powołanego przez Prezesa WUG decyzją nr 29 z dnia 11 października 2010 r. (Dz. Urz. WUG Nr 17, poz. 103, z późn. zm.) – uczestniczono w prowadzonych w Ministerstwie Środowiska i Rządowym Centrum Legislacji pracach nad projektem implementacji do Prawa geologicznego i górniczego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006", a także przedstawiono opinię do kwestionariusza pierwszego sprawozdania z wprowadzenia w życie przedmiotowej dyrektywy.

3.10. Stwierdzanie kwalifikacji

3.10.1. Stwierdzanie kwalifikacji kierownika ruchu w podziemnych zakładach górniczych

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, działając na podstawie art. 68 ust. 4 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, stwierdził kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadziła Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych. Tryb postępowania kwalifikacyjnego określają przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755, z późn. zm.). Szczegółowa procedura w powyższym zakresie została włączona do Księgi Jakości systemu zarządzania jakością WUG – proces: WUG-KP-002-PR.

W roku 2011 do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 29 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych. W roku 2011 została przeegzaminowana 1 osoba, której wniosek wpłynął pod koniec 2010 r.

Łącznie przeprowadzono 10 egzaminów, w wyniku których:

- 16 osób uzyskało kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego węgiel kamienny;
- 4 osoby uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego kopaliny inne niż węgiel kamienny;
- 1 osoba uzyskała kwalifikacje do pełnienia funkcji kierownika ruchu zakładu górniczego prowadzącego określone roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej.

Jedna osoba nie zdała egzaminu, w jednym przypadku postępowanie zostało zawieszona, w dwóch przypadkach wydana została decyzja odmawiająca dopuszczenia do egzaminu a w czterech przypadkach (wniosków otrzymanych pod koniec roku 2011) termin egzaminu został wyznaczony w 2012 r.

Tab. 3.10.2.1. Liczba kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego uzyskanych w 2011 r.

Zakres kwalifikacji	mierniczy górniczy	geolog górniczy
w podziemnych zakładach górniczych	17*	13
w odkrywkowych zakładach górniczych	3	7
w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi	2	3
RAZEM	22	23

* 2 przypadki stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego dla osób posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, wykładających geodezję z zakresu geodezji górniczej (§ 32 rozporządzenia).

3.10.2. Stwierdzanie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego

Do końca 2011 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego stwierdzał kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego na podstawie art. 70 ust. 4 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Działanie to prowadził z pomocą Komisji egzaminacyjnej, która rozpoczęła swoją działalność w 1958 r., na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 1958 r. w sprawie warunków uzyskania uprawnień do wykonywania czynności mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego (Dz. U. Nr 6, poz. 18). Od tego czasu, do końca 2011 r. stwierdzono kwalifikacje: 906 miernicznych górniczych, 892 geologów górniczych i 923 asystentów miernicznych górniczych.

W 2011 r. postępowanie kwalifikacyjne prowadzono w oparciu o regulacje zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji. Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego działała w składzie powołanym decyzją nr 20 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 15 czerwca 2010 r. (Dz. Urz. WUG Nr 9, poz. 55, z późn. zm.).

W 2011 r. do Prezesa WUG wpłynęło 26 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego oraz 29 wniosków o stwierdzenie kwalifikacji geologa górniczego. Przeprowadzono 10 egzaminów dla stwierdzenia

kwalifikacji mierniczego górniczego, do których przystąpiło 20 osób oraz 12 egzaminów dla stwierdzenia kwalifikacji geologa górniczego, do których przystąpiły 24 osoby. Kwalifikacje uzyskane w roku sprawozdawczym, w rozbięciu na rodzaje zakładów górniczych, określone w § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki, przedstawiono w tabeli 3.10.2.1.

W odniesieniu do osób ubiegających się o stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego:

- w 15 przypadkach zakończono postępowanie wynikiem pozytywnym,
- w 1 przypadku Prezes WUG odmówił dopuszczenia do egzaminu dla stwierdzenia kwalifikacji,
- 8 osób jest w trakcie realizacji części pisemnej egzaminu,
- w 2 przypadkach zwrócono dokumenty w związku z niewykonaniem pracy pisemnej w terminie, bez podania przyczyny.

Podobnie, w przypadku kwalifikacji geologa górniczego:

- w 15 przypadkach zakończono postępowanie,
- w 1 przypadku egzamin zakończono wynikiem negatywnym,
- w 3 przypadkach Prezes WUG odmówił dopuszczenia do egzaminu dla stwierdzenia kwalifikacji, a
- 10 osób realizuje pisemną część egzaminu.

3.10.3. Stwierdzanie kwalifikacji w zakresie ratownictwa górniczego

Na podstawie art. 75a ust. 3 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze – Prezes Wyższego Urzędu Górniczego stwierdzał kwalifikacje osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego. Postępowanie kwalifikacyjne prowadziła Komisja egzaminacyjna dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 261, poz. 2186 z późn. zm.).

W roku 2011 Komisja powołana przez Prezesa WUG stwierdziła kwalifikacje dotyczące jednostek ratownictwa:

- 4 osobom – kierownika jednostki ratownictwa górniczego,
- 3 osobom – kierownika okręgowej stacji ratownictwa górniczego,
- 1 osobie – kierownika zawodowych zastępów ratowniczych,
- 8 osobom – kierownika zawodowego pogotowia specjalistycznego,
- 3 osobom – kierownika oddziału terenowego jednostki ratownictwa dla zakładów innych niż podziemne zakłady górnicze.

3.10.4. Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji

Na podstawie art. 68 ust. 3 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze i rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych stwierdzają kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu w zakładach górniczych oraz osób zatrudnionych na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w 2011 r. stwierdzili kwalifikacje do wykonywania czynności w ruchu zakładów górniczych 4 539 osobom, w tym w:

- kierownictwie ruchu zakładów górniczych – 566 osobom,
- dozorze wyższym – 727 osobom,
- dozorze średnim – 1 255 osobom,
- dozorze niższym – 1 967 osobom,
- dozorze ruchu (w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite w warunkach określonych w art. 16 ust. 2a ustawy – Prawo geologiczne i górnicze) – 24 osobom.

W 2011 r. uprawnienia do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego na stanowiskach wymagających szczególnych kwalifikacji uzyskały 6 532 osoby.

3.10.5. Uznawanie kwalifikacji nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

W związku z przepisami ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uznaje

nabyte w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacje do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W 2011 r. do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 78 wniosków o uznanie kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych. W wyniku rozpoznania ww. wniosków, a także analizy 23 wniosków złożonych w 2010 r., które zostały rozpatrzone w 2011 r., Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał 81 decyzji, w tym:

- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego kierownika działu robót górniczych zakładu wykonującego roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej w celu budowy szybkiej kolei miejskiej (metra) w Warszawie;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby wyższego dozoru ruchu zakładu wykonującego roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej w celu budowy szybkiej kolei miejskiej (metra) w Warszawie w specjalności górniczej;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby średniego dozoru ruchu zakładu wykonującego roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej w celu budowy szybkiej kolei miejskiej (metra) w Warszawie w specjalności górniczej;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby wyższego dozoru ruchu zakładu wykonującego roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej w celu budowy szybkiej kolei miejskiej (metra) w Warszawie w specjalnościach: elektrycznej – maszyn i urządzeń dołowych oraz elektrycznej – maszyn i urządzeń powierzchniowych;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby niższego dozoru ruchu w specjalności technicznej wiertniczej w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny;
- 10 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby wyższego dozoru ruchu w specjalności technicznej wiertniczej w zakładach wykonujących roboty geologiczne techniką wiertniczą dla wierceń w ramach poszukiwania i rozpoznawania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego;
- 4 decyzje uznające kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby średniego dozoru ruchu w specjalności technicznej wiertniczej w zakładach wykonujących roboty geologiczne techniką wiertniczą dla wierceń w ramach poszukiwania i rozpoznawania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego;
- 13 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby niż-

szego dozoru ruchu w specjalności technicznej wiertniczej w zakładach wykonujących roboty geologiczne techniką wiertniczą dla wierceń w ramach poszukiwania i rozpoznawania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego;

- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby wyższego dozoru ruchu wierceń w ramach poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin innych niż złoża ropy naftowej i gazu ziemnego do głębokości 500 m;
- 5 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego osoby niższego dozoru ruchu wierceń w ramach poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin innych niż złoża ropy naftowej i gazu ziemnego do głębokości 500 m;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego operatora (samojezdnych) maszyn przodkowych kombajnów ścianowych;
- 2 decyzje uznające kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego operatora (samojezdnych) maszyn przodkowych kombajnów chodnikowych;
- 6 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego mechanika wiertni w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- 6 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego operatora agregatów cementacyjnych, zasobników oraz urządzeń do intensyfikacji wydobycia ropy i gazu;
- 3 decyzje uznające kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego operatora agregatów cementacyjnych, zasobników z wyłączeniem urządzeń do intensyfikacji wydobycia ropy i gazu;
- 1 decyzję uznającą kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego operatora urządzeń do intensyfikacji wydobycia ropy i gazu;
- 18 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego spawacza w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- 7 decyzji odmawiających uznania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W stosunku do żadnej z ww. decyzji nie został wniesiony wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy.

Pozostałe wnioski o uznanie kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych, wniesione w 2011 r., zostaną rozpatrzone w 2012 r.

Ponadto udzielano odpowiedzi na zapytania zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców górniczych na temat zasad oraz procedury

uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych w przypadku kwalifikacji nabytych w takich krajach jak: Republika Federalna Niemiec, Republika Czeska, Ukraina, Wielka Brytania i Irlandia.

3.11. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydaje uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego. Zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze w określonych rozporządzeniem przypadkach przedsiębiorca obowiązany jest dokonać sprawdzenia rozwiązań technicznych w drodze badań przeprowadzonych przez rzeczoznawców.

W roku 2011 nadano 42 upoważnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, w tym:

- osobom prawnym 37 upoważnień oraz
 - osobom fizycznym 15 upoważnień.
- Upoważnienia te dotyczyły m.in.:
- działalności w zakresie przewietrzania, klimatyzacji, pożarów, zagrożenia metanowego i wyrzutami gazów i skał;
 - używania górniczych wyciągów szybowych, urządzeń do użytkowania w przestrzeniach zagrożonych wybuchem urządzeń ciśnieniowych, dźwignicowych, transportowych specjalnych oraz urządzeń i sprzętu elektrycznego.

3.12. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

Zgodnie z art. 107 ust. 8 pkt 4 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym oraz udostępnia ją na podstawie art. 8 i 9 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 107 ust. 8 pkt 4 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (Dz. U. Nr 215, poz. 1415).

W roku 2011 przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną lub ich części oraz inne dokumenty z 34 zakładów górniczych (od początku istnienia Archiwum przejęto 418 dokumentacji).

Na bieżąco udzielano urzędom miejskim, gminnym i inwestorom pisemnych informacji o warunkach górniczo-geologicznych działek budowlanych, zlokalizowanych na byłych terenach górniczych. W roku 2011 sporządzono 720 informacji (od początku istnienia Archiwum przejęto 6 316), pobierając opłaty na łączną sumę 11 213,70 zł.

O przejęciu dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanego zakładu górniczego oraz o możliwości udzielania, w oparciu o nią, informacji powiadamiano właściwe miejscowo archiwum państwowe oraz właściwe urzędy miast i gmin. Na pisemne wnioski osób fizycznych i prawnych archiwum udzielało informacji dotyczących terenów pogórniczych.

3.13. Działalność kontrolna urzędów górniczych i dochodzenia powypadkowe

3.13.1. Podstawa prawna i zakres działalności kontrolnej urzędów górniczych

W 2011 r. w ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych i pozostałych nadzorowanych podmiotów i jednostek, w zakresie rzeczowym określonym dotychczasową ustawą – Prawo geologiczne i górnicze, urzędy górnicze wykonywały czynności inspekcyjno-techniczne, w tym kontrole.

Działalność kontrolna prowadzona była z uwzględnieniem wymogów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.).

Ponadto Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, jako organ wyspecjalizowany, prowadził kontrole spełniania przez wyrobę zasadniczych wymagań w oparciu o akty prawne wprowadzające do stosowania postanowienia dyrektywy nowego podejścia do prawa polskiego dla wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Działalność Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, jako wyspecjalizowanego organu nadzoru, prowadzona była na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności.

W nawiązaniu do wymogów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, wykonywanie czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników organów nadzoru górniczego, w tym czynności kontrolnych,

uregulowane zostało aktami wewnętrznymi Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego:

- zarządzeniem nr 12 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 40, z późn. zm.), w brzmieniu określonym obwieszczeniem Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 48),
- zarządzeniem nr 9 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 37, z późn. zm.), w brzmieniu określonym obwieszczeniem Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 20 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 47).

W roku 2011, Samodzielny Wydział ds. Kontroli WUG organizował, koordynował oraz przeprowadzał kontrole w jednostkach podległych i nadzorowanych, a mianowicie kontrole okręgowych urzędów górniczych oraz kontrolę wewnętrzną w jednym z departamentów Wyższego Urzędu Górniczego, stosując standardy i procedury określone w „Wytycznych w sprawie kontroli w administracji rządowej”, opracowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i wprowadzone do obowiązkowego stosowania od 1 stycznia 2010 roku.

Zasady i tryb przeprowadzania kontroli okręgowych urzędów górniczych, UGBKUE oraz komórek WUG, uregulowane zostały zarządzeniem nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie kontroli urzędów górniczych (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 18, z późn. zm.).

3.13.2. Działalność kontrolna w ujęciu statystycznym

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz pozostałymi, nadzorowanymi podmiotami i jednostkami,

Tab. 3.13.2.1. Liczba roboczodniówek wykonanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych w 2011 r.

OUG	Roboczodniówki kontrolne						Razem	Roboczodniówki				Ogółem (8-12)
	w zakładach górniczych				W ośrodkach szkoleniowych	W jednostkach ratownictwa		Roboczodniówki inne	Dochodzenia	Nadzór nad akcjami	Nielegalna eksploatacja	
	Kontrole limitowane	Kontrole doraźne	Kontrole powtórne	Razem								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Gliwice	2047	1037	392	3476	61	14	3551	2	192	77	0	3822
Katowice	2854	319	41	3214	33	2	3249	1	109	67	5	3431
Rybnik	1375	922	49	2346	13	4	2363	53	474	184	0	3074
Lublin	915	245	43	1203	7	0	1210	0	29	2	22	1263
Wrocław	2083	318	84	2485	29	1	2515	61	290	7	4	2877
Kielce	727	122	11	860	4	2	866	2	16	10	22	916
Kraków	1481	225	40	1746	20	6	1772	17	75	0	1	1865
Krosno	889	327	18	1234	6	0	1240	37	3	0	9	1289
Poznań	1351	347	18	1716	12	0	1728	0	43	0	32	1803
Warszawa	875	117	134	1126	3	0	1129	0	0	0	19	1148
UGBKUE	2210	563	46	2819	0	0	2819	128	41	0	0	2988
RAZEM	16807	4542	876	22225	188	29	22442	301	1272	347	114	24476

Tab. 3.13.2.2. Liczba roboczodniówek wykonanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 r.

Departament	Wykonane roboczodniówki kontrolne						Pozostałe roboczodniówki wykonane w związku z:			Ogółem (7-10)
	w zakładach górniczych				w ośrodkach szkoleniowych jednostkach ratownictwa i innych nadzorowanych podmiotach	Razem	ustaleniem stanu faktycznego w zakresie zagrożeń	ogłędzinami, nadzorem dochodzeniami, nadzorem nad akcjami	nadzorem nad merytor. działalnością dyrektorów urzędów	
	kontrole limitowane	kontrole doraźne	kontrole powtórne	Razem						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Górnictwa	176	139	7	322	22	344	39	59	91	533
Energomechaniczny	108	241	0	349	45	394	85	35	63	577
Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem	350	3	0	353	0	353	33	0	50	436
Warunków Pracy	221	0	0	221	46	267	10	9	31	317
RAZEM	855	383	7	1245	113	1358	167	103	235	1863

pracownicy inspekcyjno-techniczni okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE wykonali w roku 2011 łącznie 24476 roboczodniówek, w tym 22442 w ramach kontroli w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, z których:

- w ramach kontroli ustawowo ograniczonych (limitowanych) wykonano 16983 roboczodniówek, co stanowiło 75,7% wszystkich roboczodniówek kontrolnych,
- w ramach kontroli doraźnych wykonano 4583 roboczodniówek, co stanowiło 20,4% wszystkich roboczodniówek kontrolnych,
- w ramach kontroli powtórnych wykonano 876 roboczodniówek, co stanowiło 3,9% wszystkich roboczodniówek kontrolnych.

Z ogólnej liczby 22422 roboczodniówek kontrolnych wykonanych przez okręgowe urzędy górnicze i UGBKUE, 22225 roboczodniówek wykonano w zakładach górniczych.

Ponadto w roku 2011, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG w: Gliwicach, Katowicach, Rybniku, Lublinie, Wrocławiu i UGBKUE wykonali na zmianach innych niż ranna, w podziemnych zakładach górniczych, 996 roboczodniówek w ramach kontroli, co stanowi 8,2% wszystkich roboczodniówek kontrolnych wykonanych w tych zakładach.

Zestawienie zbiorcze roboczodniówek wykonanych w roku 2011 przedstawia tabela 3.13.2.1.

Pracownicy inspekcyjno-techniczni Wyższego Urzędu Górniczego, w roku 2011 wykonali łącznie 1863 roboczodniówek, w tym:

- 1358 roboczodniówek kontrolnych w ramach kontroli ustawowo ograniczonych (limitowanych), doraźnych i powtórnych w zakładach górniczych oraz innych nadzorowanych podmiotach i jednostkach, w oparciu o ustawę o swobodzie działalności gospodarczej,
- 167 roboczodniówek w ramach ustalania stanu faktycznego w zakresie zagrożeń związanych z ruchem zakładów górniczych,
- 103 roboczodniówki związane z wykonywaniem zadań związanych z badaniem przyczyn i okoliczności zaistniałych niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz prowadzeniem nadzoru nad akcjami ratowniczymi.

Ponadto, w ramach sprawowanego nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów górniczych, pracownicy departamentów merytorycznych WUG wykonali 235 roboczodniówek.

Zestawienie zbiorcze roboczodniówek wykonanych w roku 2011 przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego przedstawia tabela 3.13.2.2.

3.13.3. Dochodzenia powypadkowe

Do czynności kontrolnych nadzoru górniczego należą dochodzenia powypadkowe, wykonywane na podstawie art. 174 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Ich celem jest ustalenie stanu faktycznego i przyczyn wypadków zaistniałych w ruchu zakładu górniczego przez wszechstronne wyjaśnienie ich okoliczności. W tym celu dokonuje się zebrania potrzebnych informacji i dowodów oraz ustalenia naruszonych przepisów. Efektem dochodzeń powypadkowych są sformułowane wnioski, których wdrożenie powinno zapobiec zaistnieniu podobnych wypadków w przyszłości.

Nadzór górniczy powinien otrzymywać powiadomienia o wszystkich wypadkach i niebezpiecznych zdarzeniach, które miały miejsce w zakładach górniczych. Kierownik ruchu zakładu górniczego jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić właściwy organ nadzoru górniczego – dyrektora okręgowego urzędu górniczego lub dyrektora specjalistycznego urzędu górniczego – o wypadku zaistniałym w zakładzie górniczym, zgonie naturalnym, jak również o związanych z ruchem zakładu górniczego niebezpiecznych zdarzeniach, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa powszechnego.

Badania powypadkowe podejmuje się przede wszystkim w przypadku zaistnienia wypadków śmiertelnych, zbiorowych lub w wyniku których nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała. Ponadto bada się wypadki spowodowane istotnymi przyczynami naturalnymi (zawał, tąpnięcie, wybuch metanu czy pyłu węglowego itd.) lub związane ze stosowaniem szczególnych narzędzi i środków (roboty strzałowe, porażenie prądem elektrycznym, wybuch zbiorników lub urządzeń pod ciśnieniem, praca w aparacie ratowniczym itp.). O przeprowadzeniu badania powypadkowego może również zdecydować dyrektor urzędu górniczego, nawet jeśli wypadek nie należał do żadnej z wspomnianych kategorii, ale istnieją okoliczności, które wskazują na potrzebę jego dokładniejszego zbadania.

Jeżeli wymaga tego waga lub zawitość sprawy, w szczególności w przypadku zaistnienia wypadku zbiorowego, katastrofy albo niebezpiecznego zdarzenia, badanie powypadkowe może podejmować bezpośrednio Prezes Wyższego Urzędu Górniczego. W razie potrzeby Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołuje, w drodze zarządzenia, komisję specjalną do zbadania przyczyn i okoliczności tego zdarzenia, określając skład osobowy komisji i jej zadania.

Gdy zostanie powzięta decyzja o przeprowadzeniu badań powypadkowych, pracami w tym zakresie kieruje dyrektor urzędu górniczego

lub wyznaczony przez niego pracownik nadzoru górniczego.

Bezpośrednio po rozpoczęciu badań powypadkowych dokonuje się oględzin miejsca wypadku oraz zabezpiecza się wszelkie ślady i dowody oraz wykonuje się szczegółową dokumentację wypadku, przeważnie przedstawiając go w formie rysunku, zdjęcia sytuacyjnego lub szkicu. Przedmioty mające związek przyczynowy z zaistnieniem wypadku opisuje się lub fotografuje i w zależności od ich rodzaju dołącza się do akt sprawy albo zaleca się kierownikowi ruchu zakładu górniczego ich zabezpieczenie. Z przebiegu poszczególnych czynności dokonanych w toku badań powypadkowych: oględzin, przesłuchania poszkodowanego i świadków wypadku, spisuje się odrębne protokoły.

Dyrektor urzędu górniczego może zwrócić się do Prezesa WUG o udzielenie innej pomocy przy przeprowadzaniu badań powypadkowych, a Prezes WUG lub z jego upoważnienia Wiceprezes WUG może w uzasadnionych przypadkach objąć bezpośrednim nadzorem przeprowadzenie badań powypadkowych.

Na podstawie wyników badań powypadkowych przeprowadzający badania opracowują orzeczenie. Orzeczenie zawiera m.in. opis stanu faktycznego, z ustaleniem danych dotyczących czasu i miejsca wypadku oraz innych istotnych okoliczności mających miejsce przed, w czasie i po wypadku, opis przebiegu akcji ratowniczej i jej ocenę, ustalenie przyczyn wypadku, określenie naruszonych w związku z wypadkiem przepisów lub zasad techniki górniczej oraz wnioski zmierzające do zapobieżenia podobnym wypadkom w przyszłości.

Ukończenie badań powypadkowych oraz opracowanie orzeczenia następuje, co do zasady, w okresie 6 tygodni. Przedłużenie tego terminu może nastąpić wyłącznie w uzasadnionych przypadkach za zgodą Prezesa WUG. Niezwłocznie po ukończeniu badań powypadkowych dyrektor urzędu górniczego realizuje wnioski zawarte w orzeczeniu i wszczyna odpowiednie postępowania.

W 2011 roku, w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami i wypadkami, dyrektorzy urzędów górniczych przeprowadzili 78 badań wypadków i zaistniałych zdarzeń oraz 18 zgonów, w tym:

- 26 badań wypadków śmiertelnych,
- 14 badań wypadków ciężkich,
- 15 badań innych wypadków,
- 18 badań zgonów naturalnych,
- 21 badań niebezpiecznych zdarzeń powodujących zagrożenie dla załóg górniczych, ruchu zakładu górniczego lub bezpieczeństwa powszechnego,
- 2 badania zaistniałych zagrożeń.

3.13.4. Zatrzymane roboty oraz stwierdzone nieprawidłowości

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2011 roku pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych wstrzymali w całości lub części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń w 1 947 przypadkach, w tym w:

- 123 przypadkach wstrzymano eksploatację ścian,
- 168 przypadkach – drażnienie chodników,
- 51 przypadkach – eksploatację zabierek,
- 194 przypadkach – inne roboty górnicze,
- 1 089 przypadkach – urządzenia mechaniczne,
- 242 przypadkach – urządzenia elektryczne,
- 80 przypadkach – inne urządzenia.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny podstawowe wstrzymano 1 801 robót górniczych i urządzeń, w tym:

- 110 ścian,
- 166 chodników,
- 51 zabierek,
- 142 inne roboty górnicze,
- 1 035 urządzeń mechanicznych,
- 224 urządzeń elektrycznych,
- 73 inne urządzenia.

W zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite wstrzymano 146 robót górniczych, w tym:

- 13 ścian,
- 2 chodniki,
- 52 inne roboty górnicze,
- 54 urządzenia mechaniczne,
- 18 urządzeń elektrycznych,
- 7 innych urządzeń.

3.14. Działalność represyjna

Jednym z narzędzi służących poprawie bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych, ochronie środowiska i zabezpieczeniu interesu społecznego w związku z prowadzoną działalnością geologiczną i górniczą są środki represyjne stosowane przez organy nadzoru górniczego (dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych) na podstawie przepisów dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze i innych ustaw.

Do środków tych zalicza się:

- 1) wydawanie – na podstawie art. 113 ust. 1 pkt 3 dotychczasowego Prawa geologicznego i górniczego – decyzji zakazujących, na czas nieprzekraczający dwóch lat, wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego osobom, o których mowa w art. 68 ust. 1 oraz art. 70 ust. 1, albo wykonywania określonych czynności osobom, o których mowa

- w art. 75a ust. 1 cyt. ustawy, w razie stwierdzenia naruszenia przez te osoby dyscypliny i porządku pracy, a zwłaszcza obowiązków określonych w ustawie i wydanych na jej podstawie przepisach;
- 2) sporządzanie – na podstawie art. 57 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.) – wniosków o ukaranie osób obwinionych o naruszenie przepisów Prawa geologicznego i górniczego i kierowanie ich do sądów rejonowych;
 - 3) stosowanie – na podstawie art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275, z późn. zm.) – środków oddziaływania wychowawczego;
 - 4) nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w Prawie geologicznym i górniczym oraz ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, wymienione w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie nadania pracownikom zatrudnionym na stanowiskach inspekcyjno-technicznych w okręgowych urzędach górniczych oraz specjalistycznych urzędach górniczych uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 174, poz. 1421).

3.14.1. Kierowanie do sądów wniosków o ukaranie

W 2011 r. dyrektorzy urzędów górniczych skierowali do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich – 335 wniosków o ukaranie sprawców naruszających przepisy. W 2010 r. skierowano 340 wniosków. Wnioski do sądów rejonowych w 134 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków i zagrożeń w zakładach górniczych, a w 201 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych.

Sądy rejonowe w 2011 r. rozpoznały 364 sprawy, wobec 278 spraw rozpoznanych w 2010 r.

Suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 288 450 zł – średnia wysokość grzywny 792 zł (bez uwzględnienia ilości wniosków zakończonych uniewinnieniami, przedawnieniami, umorzeniami). W 2010 r. suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 195 760 zł – średnia wysokość grzywny 704 zł.

Dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz orzeczonych grzywien przedstawiają tabele 3.14.1.1–3.14.1.2.

Tab. 3.14.1.1. Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych – wydziałów grodzkich przez dyrektorów urzędów górniczych

OUG	Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych OGÓŁEM	Liczba wniosków skierowanych w związku z zaistniałymi wypadkami i zagrożeniami	Liczba wniosków skierowanych w związku z przeprowadzonymi kontrolami
Gliwice	86	39	47
Katowice	71	31	40
Rybnik	79	26	53
Lublin	4	3	1
Wrocław	31	13	18
Kielce	11	4	7
Kraków	8	6	2
Krosno	4	0	4
Poznań	24	3	21
Warszawa	8	0	8
UGBKUE	9	9	0
Ogółem	335	134	201

Tab. 3.14.1.2. Wykaz spraw i liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe – sądy grodzkie w 2011 r. w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

OUG	Liczba wniosków skier. do sądów rejonowych	Liczba wniosków w rozp. przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewinnienia, przedawnienia, umorzenia	Liczba osób ukaranych*				
					kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	inne osoby
Gliwice									
2010 r.	64	50	25 750	1	11	6	12	0	20
2011 r.	86	88	39 000	1	10	24	22	4	27
Katowice									
2010 r.	93	74	52 900	0	7	13	42	5	7
2011 r.	71	64	58 360	0	9	6	33	5	11
Rybnik									
2010 r.	71	67	30 450	0	14	18	26	0	9
2011 r.	79	84	41 250	1	13	19	34	0	17
Lublin									
2010 r.	2	0	0	0	0	0	0	0	0
2011 r.	4	3	2 900	0	2	0	0	0	1
Wrocław									
2010 r.	41	37	30 560	0	11	0	6	0	20
2011 r.	31	36	21 300	3	11	1	5	0	16
Kielce									
2010 r.	18	8	5 100	1	3	1	0	1	2
2011 r.	11	10	24 720**	2	3	2	0	0	3
Kraków									
2010 r.	3	6	6 500	2	3	0	0	0	1
2011 r.	8	8	8 600	0	1	0	3	0	4
Krosno									
2010 r.	2	1	400	0	1	0	0	0	0
2011 r.	4	3	1 500	0	1	0	0	0	2
Poznań									
2010 r.	34	24	31 900	0	3	1	1	0	19
2011 r.	24	51	76 360	3	9	0	0	4	35
Warszawa									
2010 r.	10	8	7 700	2	1	0	0	0	5
2011 r.	8	7	7 510	0	2	0	0	0	5
UGBKUE									
2010 r.	2	3	4 500	0	2	1	0	0	0
2011 r.	9	10	6 950	0	1	1	2	0	6
Ogółem									
2010 r.	340	278	195 760	6	56	40	87	6	83
2011 r.	335	364	288 450	10	62	53	99	13	127

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

** w tym kwota 10 720 zł orzeczona przez sądy w 2010 r.

3.14.2. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności

W 2011 r. decyzjami zakazującymi wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 Prawa geologicznego i górniczego ukarane zostały 4 osoby kierownictwa ruchu zakładu górniczego, 10 osób wyższego i 16 osób średniego dozoru ruchu oraz 2 osoby niższego dozoru ruchu. W sumie wydano 32 decyzje, tj. o 3 decyzje więcej niż w 2010 r.

Dane liczbowe dotyczące decyzji zakazujących wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego zawarto w tabeli 3.14.2.1–3.14.2.2.

3.14.3. Stosowanie środków oddziaływania wychowawczego

W 2011 r. dyrektorzy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 829 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 Kodeksu wykroczeń (w 2010 r. zastosowano 1 017 takich środków).

Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli oraz zaistniałymi wypadkami przedstawiono w tabeli 3.14.3.1.

3.14.4. Mandaty karne

W 2011 r. pracownicy zatrudnieni w urzędach górniczych na stanowiskach inspekcyjno-technicznych ukarali w drodze mandatu karnego 2 195 osób na kwotę 411 810 zł. W analogicznym okresie 2010 r. ukarano 2 254 osoby na kwotę 427 487 zł.

W roku 2011 ukarano 176 osób kierownictwa (185 w 2010 r.), 234 osoby wyższego dozoru ruchu (288 w 2010 r.), 895 osób średniego dozoru ruchu (935 w 2010 r.), 105 osób niższego dozoru ruchu (91 w 2010 r.) oraz 785 innych osób (755 w 2010 r.).

Liczbę osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru ruchu oraz łączną kwotę grzywnien nałożonych mandatem karnym w 2011 r. (w porównaniu z 2010 r.) przedstawia tabela 3.14.4.1.

3.15. Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest uprawniony do powoływania specjalnych komisji w celu kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem akładu górniczego. W 2011 r. funkcjonowało sześć takich komisji. W 2011 roku Prezes WUG powołał również komisję do zbadania przyczyn i okoliczności wypadku zaistniałego 5 maja 2011 r. w KWK Krupiński w Suszcu.

Działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG została przedstawiona w załączniku nr 3.

3.16. Działalność w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach górniczych

Kształtowanie się stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie oraz wnioski sformułowane w oparciu o przeprowadzoną analizę i rozeznanie znajduje się w, opracowanym przez WUG, dokumencie pn. „Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie”. Dokument ten jest dostępny na stronie internetowej WUG (link: <http://www.wug.gov.pl/index.php?bhp>).

Tab. 3.14.2.1. Decyzje zakazujące wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg

Okres	Liczba wydanych decyzji	Struktura osób ukaranych			
		kier.	d.w.	d.śr.	d.n.
2010 rok	29	7	11	10	1
2011 rok	32	4	10	16	2
Różnica	+3	-3	-1	+6	+1

Tab. 3.14.2.2. Liczba decyzji zakazujących wykonywania określonych czynności w ruchu zakładu górniczego w trybie art. 113 ust. 1 pkt 3 pgg oraz liczba środków oddziaływania wychowawczego, na podstawie art. 41 Kodeksu wykroczeń w latach 2010–2011

OUG	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób ukaranych*					Liczba zastosowanych środków
		kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	pozostali	
Gliwice							
2010 r.	1	0	1	0	0	0	324
2011 r.	3	0	1	2	0	0	286
Katowice							
2010 r.	20	5	8	7	0	0	200
2011 r.	12	3	2	7	0	0	88
Rybnik							
2010 r.	3	1	1	0	1	0	253
2011 r.	9	0	3	5	1	0	191
Lublin							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	36
2011 r.	0	0	0	0	0	0	44
Wrocław							
2010 r.	1	0	0	1	0	0	42
2011 r.	5	1	2	1	1	0	81
Kielce							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	1
2011 r.	0	0	0	0	0	0	2
Kraków							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	71
2011 r.	0	0	0	0	0	0	80
Krosno							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	22
2011 r.	0	0	0	0	0	0	30
Poznań							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	22
2011 r.	0	0	0	0	0	0	5
Warszawa							
2010 r.	0	0	0	0	0	0	0
2011 r.	0	0	0	0	0	0	0
UGBKUE							
2010 r.	4	1	1	2	0	0	46
2011 r.	3	0	2	1	0	0	22
Ogółem							
2010 r.	29	7	11	10	1	0	1 017
2011 r.	32	4	10	16	2	0	829

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

Tab. 3.14.3.1. Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z wypadkami, zagrożeniami i kontrolami

OUG	Liczba zastosowanych środków OGÓŁEM			Liczba zastosowanych środków w związku z wypadkami i zagrożeniami			Liczba zastosowanych środków w związku z kontrolami		
	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyrektora OUG/UGBKUE	Razem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyrektora OUG/UGBKUE	Razem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyrektora OUG/UGBKUE	Razem
Gliwice	265	21	286	0	5	5	265	16	281
Katowice	73	15	88	0	14	14	73	1	74
Rybnik	188	3	191	0	0	0	188	3	191
Lublin	44	0	44	0	0	0	44	0	44
Wrocław	78	3	81	1	0	1	77	3	80
Kielce	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Kraków	80	0	80	0	0	0	80	0	80
Krosno	30	0	30	0	0	0	30	0	30
Poznań	5	0	5	0	0	0	5	0	5
Warszawa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UGBKUE	19	3	22	0	3	3	19	0	19
Ogółem	782	47	829	1	22	23	781	25	806

3.17. Nadzór nad szkoleniami pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych. Przygotowanie jednostek szkoleniowych

Dla zapewnienia należytego poziomu oraz wysokiej jakości szkoleń pracowników zakładów górniczych, w ramach sprawowanego nadzoru nad realizacją postanowień art. 74 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze przedstawiciele urzędów górniczych przeprowadzali kontrole w zakładach górniczych oraz jednostkach organizacyjnych prowadzonych szkolenia pracowników zakładów górniczych. W 2011 roku oprócz przedsiębiorców nadzorem w ww. zakresie objęte były 160 jednostki organizacyjne prowadzące szkolenia pracowników zatrudnionych w ruchu zakładów górniczych, w których przeprowadzono 125 kontroli. W zakresie nadzoru nad szkoleniami pracowników zakładów górniczych kontrolą objęto między innymi:

- realizację szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń wstępnych,
- zasady adaptacji pracowników nowo przyjętych oraz dopuszczania pracowników do wykonywania pracy na określonych stanowiskach,
- kwalifikacje pracowników do wykonywania określonych prac,
- podstawy prawne prowadzonej działalności szkoleniowej jednostek organizacyjnych trudniących się szkoleniem,
- właściwe prowadzenie dokumentacji szkoleniowej dla poszczególnych typów szkoleń,
- posiadanie kadry dydaktycznej o kwalifikacjach odpowiednich do tematyki realizowanych szkoleń,
- możliwość przygotowywania materiałów pomocniczych dla uczestników szkoleń, materiały analizowano w zakresie merytorycznym oraz aktualności pod względem przytoczonych przepisów prawnych,
- bazę lokalową jaką dysponują przedsiębiorcy oraz jednostki szkoleniowe (sale wykłado-

Tab. 3.14.4.1. Liczba osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru oraz łączna kwota grzywnien nałożonych w latach 2010–2011

OUG	Liczba osób ukaranych mandatem karnym	Łączna kwota nałożonych grzywnien	Liczba osób ukaranych*				
			kier.	d.w.	d.śr.	d.n.	inne osoby
Gliwice							
2010 r.	541	106 750	34	133	273	6	95
2011 r.	423	87 000	11	99	246	4	63
Katowice							
2010 r.	467	70 010	10	45	283	31	98
2011 r.	471	70 380	15	40	279	35	102
Rybnik							
2010 r.	352	50 847	17	37	206	10	82
2011 r.	298	45 220	8	37	175	5	73
Lublin							
2010 r.	84	20 770	17	8	11	1	47
2011 r.	116	28 630	10	8	14	4	80
Wrocław							
2010 r.	248	43 210	12	22	92	10	112
2011 r.	320	56 180	31	14	117	18	140
Kielce							
2010 r.	90	30 550	18	4	6	2	60
2011 r.	51	15 550	8	4	10	2	27
Kraków							
2010 r.	126	26 800	18	9	28	11	60
2011 r.	78	14 550	17	5	18	7	31
Krosno							
2010 r.	53	11 375	17	5	5	7	19
2011 r.	44	7 850	14	2	1	6	21
Poznań							
2010 r.	174	34 925	33	3	7	13	118
2011 r.	238	48 600	49	2	3	21	163
Warszawa							
2010 r.	47	15 900	3	0	0	0	44
2011 r.	74	20 050	8	0	0	0	66
UGBKUE							
2010 r.	72	16 350	6	22	24	0	20
2011 r.	82	17 800	5	23	32	3	19
Ogółem							
2010 r.	2 254	427 487	185	288	935	91	755
2011 r.	2 195	411 810	176	233	895	105	785

* użyte skróty oznaczają: kier. – kierownictwo, d.w. – dozór wyższy, d.śr. – dozór średni, d.n. – dozór niższy

we, pomieszczenia pomocnicze, archiwalne, zaplecze socjalne i sanitarne).

Przeprowadzone kontrole w zakresie szkoleń pracowników zakładów górniczych w ośrodkach szkoleniowych oraz u przedsiębiorców wykazały nieprawidłowości polegające na:

- w zakresie dokumentacji szkoleń w dziedzinie bhp:
 - nie prowadzeniu rejestru wydanych zaświadczeń,
 - braku potwierdzeń realizacji programu szczegółowego w dokumentacjach szkoleń w dziedzinie bhp,
 - niezgodności programów szkoleń w dziedzinie bhp z ramowymi programami szkoleń,
- w zakresie realizacji szkoleń wstępnych bhp:
 - nie dostosowaniu instruktaży stanowiskowych do rodzajów i warunków prac, które mieli wykonywać uczestnicy szkolenia,
 - przypadkach potwierdzania przez instruktorów w dokumentacji szkoleń wstępnych przeprowadzenia instruktażu stanowiskowego pracownikom nowo przyjętym, pomimo nieobecności w pracy instruktora, bądź pracy na innych zmianach,
 - prowadzenie instruktaży stanowiskowych przez osoby nie wyznaczone przez pracodawców,
- w zakresie realizacji adaptacji zawodowej:
 - dokumentacje pracowników nie zawierały potwierdzeń, jaki program został zrealizowany w okresie adaptacji,
 - przypadki potwierdzania przeprowadzenia adaptacji pracowników pomimo braku programu adaptacji,
- w zakresie realizacji szkoleń okresowych w dziedzinie bhp:
 - dopuszczenie do pracy w ruchu zakładu górniczego osób nie posiadających aktualnych szkoleń okresowych w dziedzinie bhp,
- w zakresie szkoleń specjalistycznych:
 - dopuszczenie do pracy w ruchu zakładu górniczego osób nie posiadających wymaganych szkoleń specjalistycznych,
 - brak dokumentacji potwierdzającej realizację programu szkolenia praktycznego.

Oprócz działalności kontrolnej prowadzone są działania prewencyjne oraz mające na celu podniesienie jakości prowadzonych szkoleń. W tym celu organizowane były spotkania z przedstawicielami służb bhp i szkolenia oraz ośrodków szkoleniowych, w czasie których omawiane były najczęściej powtarzające się nieprawidłowości. W ramach promowania nowoczesnych metod szkolenia, Wyższy Urząd Górniczy zorganizował spotkanie przedstawicieli służb BHP przedsiębiorców podziemnych zakładów górniczych, które odbyło się w dniach: 21 i 21 listopada 2011 r. w

KHGM Polska Miedź S.A. Miało ono na celu wymianę doświadczeń w zakresie wdrażanych nowoczesnych metod szkolenia pracowników zatrudnianych w podziemnych zakładach górniczych oraz zapoznanie uczestników spotkania z wdrażanym przez Miedziowe Centrum Kształcenia Kadr Sp. z o.o. programem praktycznego kształcenia operatorów, z wykorzystaniem symulatora jazdy samodzielnymi pojazdami transportowymi.

3.18. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie

Po analizie wniosków, wynikających z prac komisji powoływanych w latach 2000-2010 dla wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrof, zaistniałych w kopalniach, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zwrócił się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z wnioskiem, aby Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zainicjowało program niezrealizowanych dotąd wniosków, nakierowanych na przeciwdziałanie niebezpiecznym zjawiskom związanym z występującymi zagrożeniami naturalnymi.

W efekcie tych działań Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ogłosiło projekt badawczy pt.: „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Wdrożenie opracowanych w ramach projektu rozwiązań organizacyjnych i technicznych, powinno się przyczynić do ograniczenia skali zagrożeń i zwiększenia poprawy bezpieczeństwa pracy w obszarach, które w ostatnich latach wiązały się najczęściej z wypadkami w zakładach górniczych. W projekcie tym uwzględniono również kwestię bezpieczeństwa górników pracujących w warunkach zagrożenia klimatycznego.

Ww. strategiczny projekt badawczy zawiera następujące zadania:

- 1) Opracowanie nowej kategoryzacji zagrożeń naturalnych w podziemnych zakładach górniczych wraz z ich doświadczalną weryfikacją.
- 2) Opracowanie zasad projektowania robót górniczych w warunkach występowania skojarzonego zagrożenia metanowo-pożarowego w aspekcie systemów przewietrzania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
- 3) Opracowanie zasad pomiarów i badań parametrów powietrza kopalnianego dla oceny zagrożenia metanowego i pożarowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
- 4) Poprawa efektywności odmetanowania górotworu w warunkach dużej koncentracji wydobywania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.

- 5) Opracowanie zasad zatrudniania pracowników w warunkach zagrożenia klimatycznego w podziemnych zakładach górniczych.

Ponadto, na wniosek Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, w grudniu 2010 r. zlecono w ramach projektu realizację trzech dodatkowych zadań, a mianowicie:

- 6) opracowanie rozwiązań, wraz z aparaturą pomiarową, umożliwiających prowadzenie pomiarów oraz diagnozowanie kabli i przewodów elektroenergetycznych w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu lub pyłu węglowego,
- 7) opracowanie funkcjonalnego systemu bezprzewodowej łączności ratowniczej z możliwością stosowania w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu lub pyłu węglowego,
- 8) opracowanie systemu gazometrycznego powodującego natychmiastowe wyłączenie energii zasilającej maszyny i urządzenia w przypadku nagłego wypytów metanu ze zrobów do wyrobisk eksploatacyjnych.

Aby zapewnić szybką i sprawną realizację powyższych tematów, finansowanych z funduszy rządowych, powołany został Komitet Sterujący, którego zadaniem jest m.in.: właściwe sformułowanie zadań oraz bieżący nadzór nad ich realizacją. Przewodniczącym Zespołu został Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

Termin składania wniosków w zakresie wykonania zadań nr 6) ÷ 8) upłynął w dniu 17 lipca 2011 r., natomiast ich realizacja ma nastąpić od 18 do 24 miesięcy, począwszy od 2012 roku.

Ponadto współuczestniczono w działaniach techniczno-prawnych mających na celu wdrożenie pilotowej instalacji podziemnego zgazowania węgla przewidzianej do uruchomienia w KWK Wieczorek, w ramach Zadania Badawczego „Opracowanie technologii zgazowania węgla dla wysokoefektywnej produkcji paliw i energii elektrycznej, stanowiącego część Strategicznego Programu badań naukowych i prac rozwojowych „Zaawansowane technologie pozyskiwania energii” zleconego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie”.

Ukończono prace, wspierane i promowane przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, dotyczące opracowania nowej metody oznaczania zawartości metanu (metanonośności) w pokładach węgla kamiennego przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, wynikające z realizacji wniosku Komisji powołanej w związku z wystąpieniem w KWK „Zofiówka” w 2005 r. wyrzutu metanu i skał.

3.19. Badanie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych w górnictwie

Zgodnie z art. 115 ust. 1 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze przy wykonywaniu zadań wynikających z nadzoru i kontroli nad ruchem zakładu górniczego właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania rozwiązań technicznych.

Prawidłowość projektowanych rozwiązań technicznych w zakładach górniczych sprawdzano każdorazowo w trakcie badań kontrolnych odbiorczych przeprowadzanych przed wydaniem zezwolenia na oddanie do ruchu urządzeń energomechanicznych będących we właściwości dyrektora UGBKUE. W uzasadnionych przypadkach przeprowadzane były badania kontrolne doraźne mające na celu sprawdzenie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych lub zmian w urządzeniach energomechanicznych. Ponadto ze szczególną uwagą sprawdzano prawidłowość rozwiązań technicznych w przypadkach, gdy po wprowadzeniu zmian w urządzeniach energomechanicznych wymagane było zezwolenie na ich ponowne oddanie do ruchu.

Badania prawidłowości oraz skuteczności zastosowanych w zakładach górniczych rozwiązań były prowadzone również w stosunku do urządzeń i obiektów będących we właściwości dyrektorów okręgowych urzędów górniczych.

Ponadto dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych w kilku przypadkach wydali decyzje na podstawie przepisu art. 115 ust. 2 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, zgodnie z którym na żądanie właściwego organu nadzoru górniczego przedsiębiorca jest zobowiązany sprawdzić prawidłowość rozwiązań technicznych w sposób określony przez ten organ.

Pracownicy WUG w 2011 r. przeprowadzili w siedzibach OUG w Gliwicach, Rybniku i Katowicach analizy kompleksowych projektów eksploatacji pokładów zagrożonych tąpnięciami wszystkich kopalń węgla kamiennego, prowadzących eksploatację w warunkach tego zagrożenia, w aspekcie wniosków, wynikających z przyczyn tąpnięcia i wypadku zbiorowego, zaistniałych w KWK „Jas-Mos”. W wyniku analizy sformułowano wnioski i zaproponowano zmiany przyjętych w kompleksowych projektach rozwiązań technicznych dla kopalń „Jas-Mos”, „Bielszowice” i „Wujek”, co zostało przedstawione przedsiębiorcom.

Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie na bieżąco kontrolował stan zagrożenia wodnego w KS „Wieliczka”, a w szczególności rejon byłego wycieku w poprzeczni Mina. Realizując decyzję Dyrektora OUG w Krakowie, wydaną

w 2008 r., na podstawie art. 115 ust. 2 dotychczasowej ustawy Prawo geologiczne i górnicze, zobowiązującą przedsiębiorcę do sprawdzenia prawidłowości zastosowanych rozwiązań związanych z zamknięciem wycieku w poprzeczni Mina, kopalnia zleciła opracowanie stosownej opinii przez ekspertów. W sporządzonej opinii eksperci nie stwierdzili nieprawidłowości związanych z zamknięciem wycieku. Zalecono prowadzenie przynajmniej 2-letnich obserwacji hydrogeologicznych przed planowanym zlikwidowaniem północnej części poprzeczni Mina oraz założenie i prowadzenie pomiarów konwergencji w ww. chodniku. Kontrolując realizację powyższych zaleceń stwierdzono, że kopalnia na bieżąco prowadzi i analizuje obserwacje hydrogeologiczne i pomiary konwergencji związane z zagrożeniem wodnym.

W 2011 roku Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach wydał dwie decyzje z art. 115 ust. 2 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Zobowiązał Kopalnię Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz” Sp. z o.o. w Sosnowcu do sprawdzenia poprawności stosowanych rozwiązań technicznych wykorzystywanych do rozpoznania i zwalczania zagrożenia pożarowego, podczas prowadzonych w kopalni robót górniczych w pokładzie 510, przy braku zastosowania CO-metrii automatycznej, w aspekcie zapewnienia bezpieczeństwa załogi i ruchu zakładu górniczego. Decyzją z dnia 31 marca 2011 r. Dyrektor zobowiązał Kompanię Węglową S.A. w Katowicach do sprawdzenia przez uprawnioną jednostkę naukowo-badawczą, adekwatności zaliczenia pokładu 209, w poszczególnych partiach złoża KW S.A. Oddział KWK „Piaśń” w Bieruniu, do I stopnia zagrożenia tąpnięciami, w celu zapewnienia bezpieczeństwa załogi i ruchu zakładu górniczego.

W zakresie badania prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych, Dyrektor OUG w Rybniku wydał następujące decyzje z art. 115 ust. 2 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. – Kodeks postępowania administracyjnego:

- w związku z tąpnięciem, spowodowanym wstrząsem wysokoenergetycznym, zaistniałym w dniu 28.01.2011 r. w JSW S.A. KWK „Jas-Mos” w Jastrzębiu-Zdroju oraz wypadkiem zbiorowym, w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego i jego pracowników, zobowiązał JSW S.A. w Jastrzębiu-Zdroju do sprawdzenia prawidłowości stosowanych rozwiązań technicznych przy prowadzeniu robót górniczych w rejonie ściany 11 w pokładzie 510/2td oraz przewidzianych do stosowania rozwiązań technicznych w partii Z3 ww. pokładu,

- w związku z tąpnięciem, spowodowanym wstrząsem wysokoenergetycznym, zaistniałym w dniu 10.02.2011 r. w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Zofiówka w Jastrzębiu-Zdroju, w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego i jego pracowników, zobowiązał JSW S.A. w Jastrzębiu-Zdroju do sprawdzenia prawidłowości stosowanych rozwiązań technicznych przy prowadzeniu robót górniczych w rejonie dowerchni H-2b w pokładzie 409/3 oraz przewidzianych do stosowania rozwiązań technicznych przy prowadzeniu lub projektowaniu robót w pozostałej części partii H,
- w związku z wypadkiem ciężkim, zaistniałym w dniu 08.03.2011 r. w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Zofiówka w Jastrzębiu-Zdroju, w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego i jego pracowników, zobowiązał JSW S.A. w Jastrzębiu-Zdroju do sprawdzenia, przez upoważnioną jednostkę naukowo-badawczą, prawidłowości zastosowanych rozwiązań technicznych, w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Zofiówka w Jastrzębiu-Zdroju, w zakresie pewności połączenia dwóch rur preizolowanych typu GRP/PVC DN 160,
- w wyniku kontroli przeprowadzonych w KW S.A. Oddział KWK „Jankowice” w Rybniku w dniach 26-27.07.2011 r. oraz 17-19.08.2011 r. w rejonie ściany Z-8 w pokładzie 408/1, zobowiązał KW S.A. w Katowicach do sprawdzenia skuteczności rozwiązań technicznych, stosowanych lub przewidzianych do stosowania, przy prowadzeniu robót górniczych w rejonie ściany Z-8 w pokładzie 408/1 w KW S.A. Oddział KWK „Jankowice” w Rybniku, w związku ze wzrostem zagrożenia metanowego,
- w związku z wypadkiem śmiertelnym, zaistniałym w dniu 6.10.2011 r. w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Borynia w Jastrzębiu-Zdroju w ścianie C-22 w pokładzie 415/4, celem poprawy bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego i jego pracowników, zobowiązał JSW S.A. w Jastrzębiu-Zdroju do sprawdzenia przez upoważnioną jednostkę naukowo-badawczą, prawidłowości rozwiązań technicznych, zastosowanych w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Borynia w Jastrzębiu-Zdroju, w zakresie stanu technicznego armatury łączeniowej (wraz z przynależnymi przewodami wysokociśnieniowymi), stosowanej w sekcjach obudowy zmechanizowanej typu SATO 08/26 POz/W-2,

Ponadto, w związku z wypadkiem śmiertelnym, zaistniałym w dniu 28.10.2011 r. w JSW S.A. KWK „Pniówek” w Pawłowicach, w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego i jego

pracowników, z inicjatywy tut. Urzędu, JSW S.A. w Jastrzębiu-Zdroju wystąpiła do upoważnionej jednostki naukowo-badawczej o sprawdzenie prawidłowości zastosowanych rozwiązań technicznych, w zakresie wozu osobowego o nr kopalnianym 528, który został zabezpieczony do badań, mających na celu określenie prędkości poruszającego się wozu osobowego, przy której doszło do uszkodzenia koła jezdnego.

Realizując zalecenie komisji powołanej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego ds. opiniowania stanu zagrożenia wodnego i zawalowego oraz podjęcia niezbędnych działań profilaktycznych dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Kopalni Soli „Wieliczka”, dotyczące opracowania i wdrożenia nowych systemów monitoringu procesu deformacji górotworu, kopalnia zleciła wykonanie stosownego opracowania. Obecnie w 2011 r. w fazie opracowania wyników znajduje się zlecenie kopalni pt. „Inwentaryzacja wyrobisk zabytkowych przy zastosowaniu skaningu laserowego”. Inwentaryzacja objęta swoim zasięgiem część poziomu I: – podszycie szybu Kinga, chodnik Kunegunda, komora Kazimierza Wielkiego, chodnik do komory Sielec, komora Sielec, chodnik do komory Pieskowa Skąta, komora Pieskowa Skąta – część poziomu IIw – chodnik do komory Św. Krzyża, komora Św. Krzyża, chodnik do komory Św. Kingi, komora Św. Kingi. Komora Staszica – poziom II n – chodnik do komory Baracza, komora Baracza, chodnik Jana Pawła II, pochylnia Baracza i podszycie szybu Daniłowicz.

Kopalnia Soli Wieliczka już wcześniej podejmowała działania w celu praktycznego zastosowania skaningu laserowego przy określaniu deformacji wyrobisk górniczych. Pomiaru tego typu przeprowadzono między innymi w latach 2007 i 2010 w Kaplicy Świętej Kingi. Innowacyjne prace prowadzono w oparciu o dokument pn. „Opracowanie metodyki rozszerzonego monitoringu procesu degradacji górotworu w Kaplicy Św. Kingi”. Opracowanie zostało wykonane przez zespół naukowców AGH w Krakowie pod przewodnictwem prof. dr hab. inż. Jacka Szewczyka. Opracowanie miało na celu określenie optymalnych metod pomiaru deformacji komory powstających w wyniku zaciskania się górotworu solnego oraz innych zjawisk, powodujących degradację komór, zwłaszcza obrywów skał.

W celu ujednoczenia zasad wykonywania pomiarów deformacji przy użyciu laserowych przyrządów skanujących w 2011 r. opracowano „Technologię wykonywania robót dla pomiarów geodezyjnych, skanowania laserowego 3D oraz wykonywania dokumentacji mierniczo-kartograficznej wyrobisk komorowych oraz wyrobisk chodnikowych Kopalni Soli Wieliczka S.A.”.

W zakresie działalności Kopalni Soli „Kłodawa”, Wyższy Urząd Górniczy w 2011 r. kontynuował działania podjęte w roku poprzednim

polegające, m.in. na opracowaniu na zlecenie Prezesa WUG ekspertyzy w sprawie bezpieczeństwa dalszej działalności górniczej tej kopalni. W maju 2011 r. ukończono opracowanie pt. „Ocena zagrożenia wodnego oraz warunków geomechanicznych w KS „Kłodawa” w aspekcie zachowania bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa prowadzenia ruchu zakładu górniczego”. W pracy przedstawiono kilkanaście wniosków, które zostały przekazane Zarządowi KS „Kłodawa”. Prezes WUG wystąpił ponadto do Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. będącego właścicielem kopalni, z prośbą o spowodowanie podjęcia działań w celu realizacji wniosków wynikających z ekspertyzy. Jednocześnie, w siedzibie WUG odbyło się szereg spotkań, w których brali udział przedstawiciele kierownictwa WUG, osoby kierownictwa kopalni, jak i przedstawiciele związków zawodowych reprezentujących stronę społeczną. W wyniku prowadzonych rozmów zostały rozwiane obawy strony społecznej, co do przesłanek jakimi kierowały się organy nadzoru górniczego podejmując inicjatywę w sprawie bezpieczeństwa kopalni. Kopalnia z kolei przedstawiła zakres posiadanych i planowanych do wykonania opracowań naukowych dotyczących bezpieczeństwa kopalni oraz planowanych działań w zakresie poprawy tegoż bezpieczeństwa. Ostatnie spotkanie z Zarządem Spółki KS „Kłodawa” i przedstawicielami środowisk naukowych odbyło się w listopadzie 2011 r. w Kłodawie. Spotkanie poświęcone było bezpieczeństwu eksploatacji i rozwoju kopalni. Przedsiębiorca przekazał informację o zleceniu wykonania opracowania kompleksowej planowanej lub awaryjnej likwidacji kopalni.

3.20. Doskonalenie działalności normalizacyjnej

Działalność normalizacyjna, prowadzona w WUG w oparciu o art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. Nr 169, poz. 1386, z późn. zm.), obejmowała w 2011 r. współpracę z Polskim Komitetem Normalizacyjnym, na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobów współdziałania Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z organami administracji rządowej (Dz. U. Nr 239, poz. 2040).

W tym zakresie:

- 1) prowadzono współpracę z wybranymi zespołami normalizacyjnymi Polskiego Komitetu Normalizacyjnego;
- 2) brano czynny udział w procesie opiniowania projektów Polskich Norm w ramach ankiety adresowanej i powszechnej, w tym projektów norm związanych z ochroną życia, zdrowia,

środowiska, mienia oraz bezpieczeństwa pracy i użytkowania;

- 3) brano udział w pracach wybranych komitetów technicznych (zwanymi dalej „KT”).

Z dniem 1 października 2009 r. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego powołał Wyższy Urząd Górniczy na członka w Komitetach Technicznych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego realizujących ustawowe cele w zakresach tematycznych objętych właściwością urzędu. Na mocy powołania Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z dnia 1 października 2009 r. Wyższy Urząd Górniczy posiada status członka w następujących Komitetach Technicznych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego:

- KT nr 6 ds. Zapewnienia Jakości,
- KT nr 12 ds. Materiałów Wybuchowych i Wyrobów Pirotechnicznych,
- KT nr 21 ds. Środków Ochrony Indywidualnej Pracowników,
- KT nr 31 ds. Górnictwa Nafty i Gazu,
- KT nr 53 ds. Kabli i Przewodów,
- KT nr 64 ds. Urządzeń Elektrycznych w Przestrzeniach Zagrożonych Wybuchem,
- KT nr 124 ds. Transportu Kopalnianego,
- KT nr 157 ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy,
- KT nr 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii – Zagadnienia Ogólne,
- KT nr 163 ds. Lin i Transportu Linowego,
- KT nr 164 ds. Bezpieczeństwa w Górnictwie,
- KT nr 275 ds. Techniki i Zagrożeń w Górnictwie,
- KT nr 276 ds. Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy,
- KT nr 285 ds. Górniczych Maszyn i Urządzeń Dołowych.

Prowadzone w WUG w 2011 r. prace normalizacyjne obejmowały następujące działania:

- 1) Opiniowanie projektów polskich i europejskich norm w ramach ankiety adresowanej do Wyższego Urzędu Górniczego skierowano 30 projektów norm, z czego po analizie do zapiniowania wybrano 22 projekty tematycznie związane z górnictwem.
- 2) Analizowanie wykazów norm poddanych ankiecie powszechnej pod kątem norm tematycznie związanych z górnictwem – wybór projektów i szczegółowa analiza treści wybranych projektów pod kątem wymagań mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy w zakładach górniczych. Przeanalizowano 16 wykazów projektów norm, dokonano wyboru 23 projektów Polskich Norm i projektów norm europejskich oraz przeanalizowano je pod kątem związku ich postanowień z bezpieczeństwem i higieną pracy w górnictwie.

- 3) Przeanalizowanie Polskich Norm z zakresu wszystkich KT opracowujących normy w dziedzinie górnictwa, podlegające w 2011 r. przeglądowi pod kątem ich aktualności.
- 4) Analizowanie oraz koordynowanie udziału przedstawicieli WUG w pracach KT – po analizie realizowanej tematyki zaproponowano dokonanie zmian oraz zgłoszono do właściwych tematycznie zespołów normalizacyjnych PKN nowych przedstawicieli.

3.21. Rozpatrywanie skarg i wniosków

Sposób załatwiania skarg i wniosków, które wpłynęły do urzędów górniczych w roku 2011 oparty był o następujące uregulowania prawne:

- ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz. U. Nr 5, poz. 46);
- zarządzenie nr 60 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 26, poz. 140, z późn. zm.).

W 2011 roku, do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach wpłynęło 55 skarg i 8 wniosków, łącznie 63 sprawy. W okresie sprawozdawczym załatwiono 62 sprawy (54 skarg i 8 wniosków). Jedna skarga, która wpłynęła do WUG w grudniu 2011 r., załatwiona została w styczniu 2012 r.

Z 62 rozpatrzonych spraw (54 skarg i 8 wniosków), które wpłynęły do Wyższego Urzędu Górniczego:

- 30 spraw (28 skarg i 2 wnioski) dotyczyło działalności urzędów górniczych,
- 32 sprawy (26 skarg i 6 wniosków) dotyczyły działalności przedsiębiorców górniczych lub innych nadzorowanych podmiotów i jednostek.

Z ogólnej liczby 62 spraw, 30 spraw (w tym 27 skarg i 3 wnioski) załatwiono we własnym zakresie, a 32 sprawy (27 skarg i 5 wniosków) przekazano do załatwienia właściwym organom.

W zakresie podjętych rozstrzygnięć, z ogólnej liczby 30 skarg i wniosków, rozpatrzonych przez Wyższy Urząd Górniczy, 8 spraw (6 skarg i 2 wnioski) uznano za zasadne. W 15 przypadkach, wniesione sprawy (13 skarg i 1 wniosek), po rozpatrzeniu uznano za niezasadne.

W odniesieniu do 7 rozpatrzonych spraw (skarg), postępowanie zakończone zostało innym rozstrzygnięciem, z pisemnym zawiadomieniem skarżących.

W okresie sprawozdawczym, 32 sprawy przekazano do załatwienia przez inne organy, w tym 27 spraw (22 skargi i 5 wniosków) przekazano do rozpatrzenia przez właściwych miejscowo i rzeczowo dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, a 5 skarg przekazano do rozpatrzenia przez inne organy administracji publicznej. Sprawy te zostały przekazane w terminie do siedmiu dni, zgodnie z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego, z pisemnym powiadomieniem wnoszącego skargę lub wniosek.

Z ogólnej liczby 63 skarg i wniosków wniesionych do Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 roku, w 25 przypadkach były to sprawy wniesione w formie anonimów drogą listowną, elektroniczną lub telefoniczną. Decyzję o celowości rozpoznania tych spraw każdorazowo podejmował Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

W 2011 r., do okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE, wpłynęło 265 skarg i wniosków, z których urzędy górnicze rozpoznały i załatwiły we własnym zakresie 251 spraw, a 14 przekazały do rozpatrzenia innym organom, według właściwości rzeczowej i miejscowej.

Ilość wniesionych skarg i wniosków do poszczególnych urzędów przedstawiała się następująco:

- OUG w Katowicach – 45,
- OUG w Gliwicach – 39,
- OUG w Krośnie – 35,
- OUG w Kielcach – 30,
- OUG we Wrocławiu – 29,
- OUG w Poznaniu – 25,
- OUG w Krakowie – 24,
- OUG w Rybniku – 15,
- UGBKUE w Katowicach – 11,
- OUG w Warszawie – 8,
- OUG w Lublinie – 4.

W zakresie rozstrzygnięć, z ogólnej liczby 251 rozpoznanych skarg i wniosków, 86 spraw uznano za zasadne. W 128 przypadkach wniesione skargi i wnioski, po rozpatrzeniu, uznano za niezasadne. W odniesieniu do 37 rozpatrzonych spraw, postępowanie zakończone zostało innym rozstrzygnięciem, z pisemnym zawiadomieniem wnioskodawców lub skarżących.

Wszystkie skargi i wnioski, skierowane w okresie sprawozdawczym do Wyższego Urzędu Górniczego, zostały rozpatrzone i załatwione w terminach wynikających z Kodeksu postępowania administracyjnego.

W okręgowych urzędach górniczych, w okresie sprawozdawczym przeterminowane zostały 3 sprawy.

Wśród wniesionych skarg i wniosków zauważalna jest duża różnorodność tematyczna.

W zakresie wniesionych spraw dotyczących działalności urzędów górniczych, do istotnych przyczyn wniesienia skarg zaliczyć należy:

- prowadzenie niewłaściwego nadzoru i kontroli przez urzędy górnicze nad ruchem nadzorowanych zakładów górniczych,
- nieetyczne postępowanie pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych,
- nieprawidłowe przeprowadzenie naboru do pracy w urzędzie górniczym,
- występowanie niewłaściwych stosunków pracy w relacji pomiędzy kierownictwem urzędu, a pracownikami.

Sprawy dotyczące działalności przedsiębiorców górniczych można zakwalifikować między innymi do następujących, głównych grup przyczynowych:

- naruszania obowiązujących przepisów w trakcie prowadzenia robót górniczych, a w szczególności w odniesieniu do występujących zagrożeń naturalnych i technicznych,
- lekceważenia przez przedsiębiorców górniczych powinności z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności odpowiedzialności za powstałe szkody w wyniku działalności górniczej,
- naruszenia warunków koncesji,
- prowadzenia działalności górniczej przez przedsiębiorców wydobywających kopaliny z naruszeniem wymogów ustawy Prawo geologiczne i górnicze, w tym prowadzenie nielegalnej eksploatacji kopaliny,
- nieprawidłowego zatrudniania pracowników w zakładach górniczych,
- naruszenia przepisów dotyczących wykonywania robót strzałowych,
- braku reakcji osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych na nieprawidłowości występujące w ruchu tych zakładów,
- występujących konfliktów pomiędzy pracodawcą a pracownikami, w zakładach górniczych,
- nieznanomości przez wnoszących sprawy uregulowań prawnych, w zakresie prowadzenia działalności górniczej przez przedsiębiorców.

Zdecydowana większość skarg i wniosków rozpoznanych i załatwionych przez organy nadzoru górniczego (WUG, okręgowe urzędy górnicze i UGBKUE) dotyczyła spraw związanych ze stosowaniem ustawy Prawo geologiczne i górnicze – 220 spraw, co stanowi 78,3% ogólnej liczby z 281 spraw załatwionych.

W roku 2011 nastąpił wzrost liczby wniesionych skarg i wniosków:

- do Wyższego Urzędu Górniczego – z 56 spraw w roku 2010, do 63 w roku 2011, co stanowi wzrost o 12,5%,
- do okręgowych urzędów górniczych i UGBKUE – z 196 spraw w roku 2010 do 265 w roku 2011, co stanowi wzrost o 35,2%.

Jednocześnie wzrosła ilość wniesionych skarg i wniosków na organy nadzoru górniczego i pracowników urzędów górniczych z 22 w roku 2010, do 31 w roku 2011 r., co stanowi wzrost o około 41%.

W roku 2011 nastąpił spadek wniesionych skarg i wniosków do Wyższego Urzędu Górniczego w formie anonimowej – z 28 spraw w roku 2010 (49,1 % wszystkich załatwionych spraw) do 25 w roku 2011 (40,3 % wszystkich załatwionych spraw).

4. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego

Zgodnie z art. 96 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (odpowiednikiem tego przepisu jest art. 146 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze) w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę (wyrządzoną ruchem zakładu górniczego) albo jego następcy prawnego roszcze-

nia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego.

W 2011 r. do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 96 albo art. 152 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, wpłynęło 5 wniosków o naprawę szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego.

We wszystkich przypadkach dyrektor okręgowego urzędu górniczego, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówił zawarcia ugody. W przypadku pozwów skierowanych do sądów powszechnych jedna sprawa wszczęta w 2010 r. jest w toku.

5. Działalność legislacyjna

5.1. Prawo powszechnie obowiązujące

Działalność legislacyjna Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 r. polegała m.in. na udziale w pracach parlamentarnych nad rządowym projektem ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. WUG od grudnia 2007 r. uczestniczył aktywnie w przygotowaniu propozycji przepisów projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze. Ustawa – Prawo geologiczne i górnicze została uchwalona przez Sejm w dniu 9 czerwca 2011 r. i ogłoszona w Dzienniku Ustaw numer 163 pod pozycją 981. W Wyższym Urzędzie Górniczym prowadzono prace nad projektem nowelizacji ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawa geologicznego i górniczego, zgodnie z założeniami przyjętymi przez Rząd w dniu 15 marca 2011 r. Projektowana nowelizacja stanowi implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 – ma uregulować m.in. zagadnienia dotyczące podziemnego składowania dwutlenku węgla (CCS) oraz jego transportu. Zgodnie z projektem nowelizacji, która kompleksowo określi ramy postępowania z projektami typu CCS, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zagwarantowania bezpieczeństwa, a także realizacji wymogów środowiskowych, działalność związana z podziemnym składowaniem dwutlenku węgla będzie podlegać przepisom Prawa geologicznego i górniczego.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, kierując się potrzebą doskonalenia prawa, wystąpił z propozycją dotyczącą nowelizacji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek (Dz. U. Nr 27, poz. 134, z późn. zm.), proponując zmiany tego rozporządzenia, dotyczące pracowników zatrudnionych na stanowiskach inspekcyjno-technicznych w urzędach górniczych, tj. dyrektorów i zastępców dyrektorów okręgowych urzędów górniczych i Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, przez określenie wprost w rozporządzeniu (bez odsyłania do Karty górnika) szczególnych uprawnień

niebędących członkami korpusu służby cywilnej pracowników zatrudnionych na stanowiskach inspekcyjno-technicznym w urzędach górniczych. Zamierzenie to miało uporządkować przedmiotowy obszar regulacji, zapewniając jego przejrzystość i czytelność, likwidując niektóre uprawnienia niemające uzasadnienia merytorycznego, nie powodując jednocześnie wzrostu wydatków budżetu państwa.

5.2. Opracowywanie projektów aktów normatywnych

Uchwalenie nowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze spowodowało konieczność wznowienia przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego prac nad tekstami nowych aktów wykonawczych do ustawy. W 2011 r., działając na podstawie upoważnienia udzielonego przez Ministra Środowiska, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego przygotował i skierował do dalszych prac legislacyjnych następujące projekty rozporządzeń:

- 1) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie określenia zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych, w wyrobiskach których do prowadzenia w nich robót stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze;
- 2) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego;
- 3) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie planów ruchu zakładów górniczych;
- 4) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej;
- 5) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych;
- 6) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych;
- 7) projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych;
- 8) projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadania pracownikom zatrudnionym w urzędach górniczych, wykonującym czynności inspekcyjno-techniczne w zakładach górniczych, uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego;
- 9) projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń.

Do końca 2011 roku zakończono prace i ogłoszono w Dzienniku Ustaw 4 rozporządzenia Ministra Środowiska:

- 1) rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 275, poz. 1628), które zostało wydane na podstawie art. 69 ust. 1 pkt 2–5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W rozporządzeniu tym określono kwalifikacje zawodowe, które są obowiązane posiadać osoby wykonujące czynności, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz wymagania w zakresie określonym w art. 56 pkt 2 cyt. ustawy, które są obowiązane spełniać osoby wykonujące czynności, o których mowa w art. 53 ust. 6 powołanej ustawy, wymagania dotyczące ustalania składów komisji egzaminacyjnej i zespołu egzaminacyjnego, wysokości wynagrodzenia przysługującego osobom wchodzącym w skład komisji egzaminacyjnej oraz wzór świadectwa stwierdzającego kwalifikacje. Rozporządzenie przyczyni się do deregulacji górniczych zawodów regulowanych. Ułatwia dostęp do wykonywania czynności w zakładach górniczych i ratownictwie górniczym przy zachowaniu wymaganego poziomu bezpieczeństwa. Akt zastąpił rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji, wydane na podstawie art. 68 ust. 2 i art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego, wydane na podstawie art. 75a ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, obowiązujące do dnia 31 grudnia 2011 r.;
- 2) rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (Dz. U. Nr 282, poz. 1659), które zostało wydane na podstawie art. 167 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W rozporządzeniu tym utrzymano stan prawny obowiązujący dotychczas, zarówno w zakresie nazw i liczby okręgowych urzędów górniczych), jak i w zakresie ich właściwości miejscowej, uznając ten stan za optymalny i sprawdzony w praktyce funkcjonowania urzędów górniczych. Akt zastąpił rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (Dz. U. Nr 249, poz. 1675), wydane na podstawie art. 108 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, obowiązujące do dnia 31 grudnia 2011 r.;
- 3) rozporządzenie z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie określenia zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych (Dz. U. Nr 286, poz. 1686), które zostało wydane na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W rozporządzeniu tym określono zlikwidowane podziemne zakłady górnicze, w których ze względu na warunki naturalne i techniczne występujące w tych zakładach, a także potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia i życia osób w nich przebywających do prowadzenia robót, w celach m.in. turystycznych, leczniczych i rekreacyjnych, stosuje się przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Rozporządzenie, przez redukcję wykazu zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych, pośrednio przyczyni się do rozwoju geoturystyki. Akt stanowi merytoryczny odpowiednik niektórych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 2002 r. w sprawie objęcia przepisami Prawa geologicznego i górniczego prowadzenia określonych robót podziemnych z zastosowaniem techniki górniczej (Dz. U. Nr 62, poz. 561, z późn. zm.), obowiązującego do dnia 31 grudnia 2011 r.
- 4) rozporządzenie z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (Dz. U. Nr 291, poz. 1713), które zostało wydane na podstawie art. 116 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W rozporządzeniu tym określono rodzaje dokumentów wchodzących w skład dokumentacji mierniczo-geologicznej, szczegółowe wymagania dotyczące sporządzenia, aktualizacji i uzupełniania dokumentacji mierniczo-geologicznej, szczegółowe wymagania dotyczące wykonywania prac geodezyjnych i geologicznych w celu sporządzenia, aktualizacji i uzupełniania dokumentacji mierniczo-geologicznej oraz sposób i tryb postępowania z dokumentacją mierniczo-geologiczną po likwidacji zakładu górniczego, w zakresie jej przekazywania i archiwizowa-

nia, w tym wzorów dokumentów związanych z jej przekazywaniem. Akt zastąpił rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 19 czerwca 2002 r. w sprawie dokumentacji mierzniczo-geologicznej (Dz. U. Nr 92, poz. 819), obowiązujące do dnia 31 stycznia 2011 r.

W Wyższym Urzędzie Górniczym kontynuowano prace nad koncepcją wdrożenia legislacyjnych wniosków Komisji powołanej dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 18 września 2009 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”, Ruch „Śląsk” w Rudzie Śląskiej na poziomie aktów wykonawczych. Projektowane zmiany objęły:

- 1) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych;
- 2) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 94, poz. 838, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 99, poz. 1003, z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie właściwości rzeczowej specjalistycznego urzędu górniczego – Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz. U. Nr 102, poz. 857).

W Wyższym Urzędzie Górniczym w 2011 r. kontynuowano również prace nad projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Bezpieczeństwa w Górnictwie”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia. Aktualnie trwa proces opiniowania projektu przez Komisję Heraldyczną w zakresie wzoru odznaki oraz zasad i trybu jej nadawania i noszenia. Opinia ta jest niezbędna do wyrażenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgody na ustalenie wzoru odznaki honorowej „Zasłużony dla Bezpieczeństwa w Górnictwie” oraz sposobu jej noszenia.

5.3. Opiniowanie projektów aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych

Wyższy Urząd Górniczy uczestniczył w procesie tworzenia aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych w ramach międzyresor-

owego postępowania uzgadniającego i opiniodawczego, w tym przez udział w konferencjach uzgodnieniowych i komisjach prawniczych.

Udział Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 r. w postępowaniu legislacyjnym dotyczącym projektów aktów normatywnych odbywał się dwutorowo tj. przez:

- 1) przedstawienie stanowiska Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego bezpośrednio organowi występującemu z inicjatywą prawodawczą lub Ministrowi Środowiska (stanowiska te podpisywał Prezes Wyższego Urzędu Górniczego);
- 2) przedstawienie stanowiska Wyższego Urzędu Górniczego w sprawach projektów, które zostały otrzymane za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska.

Postępowanie uzgadniające i opiniodawcze, w którym uczestniczył Wyższy Urząd Górniczy, objęło w 2011 r. 180 dokumentów, tj.:

- 2 projekty umów międzynarodowych;
- 7 założeń do projektów ustaw;
- 14 projektów ustaw;
- 22 projekty rozporządzeń Rady Ministrów;
- 5 projektów rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów;
- 59 projektów rozporządzeń ministrów;
- 67 projektów innych dokumentów rządowych;
- 4 projekty aktów normatywnych opracowanych w państwach członkowskich UE i EFTA.

5.4. Akty wewnętrzne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego oraz Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 r. wydał 25 zarządzeń, 21 decyzji, 13 obwieszczeń oraz 2 komunikaty. Szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego zawiera załącznik nr 4 do sprawozdania.

Dyrektor Generalny Wyższego Urzędu Górniczego wydał w 2011 r. 5 zarządzeń, 2 decyzje oraz 2 obwieszczenia. Szczegółowy wykaz aktów wewnętrznych Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego zawiera załącznik nr 5 do sprawozdania.

5.5. Współpraca w tworzeniu i wdrażaniu związanego z górnictwem prawa wspólnotowego

Kontynuowano rozpoczętą w 2010 r. współpracę z Ministerstwem Gospodarki przy udziale Ministerstwa Środowiska w zakresie opiniowania komunikatu Komisji Europejskiej „Problemy bezpieczeństwa w eksploatacji podmorskich złóż ropy naftowej i gazu ziemnego”. W związku z przedstawieniem przez Komisję Europejską w dniu 27 października 2011 r. Parlamentowi Europejskiemu i Radzie projektu rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej z poszukiwaniem, badaniem i eksploatacją podmorskich złóż ropy naftowej i gazu ziemnego Wyższy Urząd Górniczy został zaproszony do udziału w posiedzeniach Forum Organów Odpowiedzialnych za Morskie Instalacje Wydoby-

cze na Morzu Północnym NSOAF – EU. W trakcie pierwszego spotkania ww. Forum państwa członkowskie Unii Europejskiej rozpoczęły dyskusję na temat projektu unijnego aktu, a Komisja Europejska przedstawiła założenia uformowania oficjalnej grupy roboczej Komisji Europejskiej zrzeszającej przedstawicieli organów kontrolujących morskie instalacje wydobywcze w państwach członkowskich UE. Jej zadaniem miałyby być w pierwszej kolejności opiniowanie ww. projektu rozporządzenia, a po jego przyjęciu przez organy Unii Europejskiej doświadczeń w zakresie działalności morskich instalacji wydobywczych, a także ewentualnych wypadków i prowadzonych działań zapobiegawczych u naprawczych. Dodatkowo Wyższy Urząd Górniczy uczestniczy w procesie negocjacji ww. projektu rozporządzenia w ramach prac grupy Roboczej Rady Unii Europejskiej ds. Energii, jako instytucja wspierająca Ministerstwo Gospodarki.

6. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami

6.1. Współpraca z instytucjami publicznymi

W 2011 r. Wyższy Urząd Górniczy prowadził stałą współpracę z ministerstwami, centralnymi urzędami administracji rządowej oraz innymi urzędami administracji państwowej i samorządowej.

Zgodnie z dotychczasową ustawą – Prawo geologiczne i górnicze nadzór nad Prezesem WUG sprawuje minister właściwy do spraw środowiska. Wyższy Urząd Górniczy prowadzi stałą współpracę z Ministerstwem Środowiska, m.in. poprzez udział w pracach nad projektami aktów prawnych tworzonych w resorcie środowiska.

Ponadto w ramach prowadzonych uzgodnień międzyresortowych WUG współpracował m.in. z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrem Gospodarki, Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Prezesem Głównego Urzędu Miar.

W ramach systemu nadzoru rynku Prezes WUG prowadził stałą współpracę z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Urzędy górnicze współpracowały z Głównym Inspektorem Pracy na mocy porozumienia w sprawie szczegółowych zasad współdziałania organów Państwowej Inspekcji Pracy z urzędami górniczymi, zawartego w dniu 12 lipca 2007 r.

W 2011 r. w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Pracy urzędy górnicze oraz organy PIP przeprowadziły kontrole w wybranych zakładach górniczych. Ich celem było sprawdzenie stosowanej w kopalniach profilaktyki zagrożeń wypadkowych oraz zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (przede wszystkim w odniesieniu do stanowisk pracy pod ziemią), a także przestrzeganie prawa pracy i przepisów bhp przez pracodawców.

Prezes WUG prowadził również stałą współpracę z Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego na mocy porozumienia zawartego w dniu 12 lipca 2007 r. Współpraca dotyczyła wymiany doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa urządzeń technicznych, prowadzenia analiz w zakresie oceny bezpieczeństwa funkcjonowania urządzeń technicznych w zakładach górniczych, jak również wymiany informacji przy opiniowaniu projektów i ocenie obowiązujących aktów prawnych oraz norm w dziedzinach zainteresowania

urzędów górniczych oraz Urzędu Dozoru Technicznego.

Urzędy górnicze współpracowały z organami samorządu terytorialnego w ramach tzw. zespołów porozumiewawczych. Zadaniem tych gremiów jest tworzenie platformy dla realizacji warunków zrównoważonego rozwoju gmin górniczych, umożliwienie wykonywania uprawnień przedsiębiorcy, wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, oraz dążenie do minimalizacji i terminowego naprawienia szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych.

Przedstawiciele OUG w Gliwicach uczestniczyli w pracach:

1. Zespołu Konsultacyjnego ds. eksploatacji i ochrony powierzchni przy ZG „Centrum”.
2. Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Piekary Śląskie.
3. Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami gminy Mikołów.
4. Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Ruda Śląska.
5. Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami miasta Knurów.
6. Zespołu Porozumiewawczego ds. oceny eksploatacji pod terenami gminy Gierałtówice.
7. Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności górniczej i budowy autostrady A-1 na odcinku od węzła „Sośnica” do węzła „Bełk”.
8. Zespołu Porozumiewawczego dla oceny eksploatacji pod terenami miasta Zabrze.
9. Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu w granicach gminy Bytom.

Przedmiotem posiedzeń były zagadnienia związane z ochroną obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej przed skutkami eksploatacji, profilaktyka górnicza i budowlana dla minimalizacji wpływów górniczych oraz naprawa szkód w obiektach budowlanych, kanalizacji i ciągach komunikacyjnych. W szczególności skupiano się na działaniach podejmowanych w celu ograniczenia powstawania nowych i powiększania istniejących obszarów zalewiskowych i podtopień terenu. Przedstawiciele kopalń zreferowali zamierzenia eksploatacyjne oraz związane z nimi przewidywane zagrożenia dla powierzchni terenu. W związku z wystąpieniem uszkodzeń budynków mieszkalnych w dzielnicy Karb miasta Bytom, w październiku 2011 r. powołany został „Zespół Porozumiewawczy dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu w granicach gminy Bytom”.

Przedstawiciele OUG w Katowicach uczestniczyli w pracach:

1. Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji kopalń Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. na powierzchnię terenu w granicach administracyjnych miasta Katowice.
2. Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej kopalń Kompanii Węglowej S.A. na powierzchnię w granicach administracyjnych miasta Bieruń.

Na posiedzeniach przedstawiono sprawozdania z przebiegu eksploatacji dokonanej i projektowanej przez poszczególne kopalnie, a także stan naprawy szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. Przedstawiciele organów samorządowych informowali zebranych o współpracy z przedsiębiorcami górniczymi oraz związanymi z tym problemami. Na posiedzeniach Zespołu dla miasta Bieruń szczegółowo omawiano stan pompowni odwadniających teren gminy, jak również możliwy wpływ eksploatacji kopalni „Piaś” na zmiany stosunków wodnych w granicach gminy Bieruń.

Przedstawiciele OUG w Krakowie uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego ds. eksploatacji w filarach ochronnych ZG „Trzebionka” S.A. w likwidacji.

Na posiedzeniu omówiono zagadnienia związane z likwidacją prowadzoną w filarach ochronnych w okresie: październik 2010 r. – wrzesień 2011 r. oraz przedstawiono dalsze zamierzenia likwidacyjne. Przedstawiciel AGH przedstawił interpretację wyników pomiarów geodezyjnych wykonanych dla osadnika osadów poftotacyjnych, sieci obserwacyjnej na obszarze górniczym „Trzebionka I” i reperów zastabilizowanych na budynkach wsi Luszowice. Ocenę bezpieczeństwa stawu osadowego przedstawił pracownik firmy „GEOSTAB” Sp. z o.o. w Gdańsku. Podkreślono konieczność kontynuowania pomiarów geodezyjnych, pomimo wygaszenia wydobycia rudy przez ZG „Trzebionka”, ze względu na ewentualne przyszłe roszczenia z tytułu napraw szkód górniczych.

Przedstawiciele OUG w Rybniku uczestniczyli w pracach:

- 1) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji eksploatacji pod terenami gminy Marklowice.
- 2) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji eksploatacji Kompanii Węglowej S.A. Oddziały KWK: „Rydułtowy-Anna” i „Marcel”, pod terenami miast: Pszów, Radlin, Rybnik, Rydułtowy i Wodzisław Śląski oraz gminy Gaszowice.
- 3) Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności w rejonie oddziaływania wpływów eksploatacji kopalni „Borynia” i kopalni „Jas-Mos” na płatną autostradę A-1 na odcinku od węzła Świerklany do granicy państwa w Gorzyczkach.

Na posiedzeniach zreferowano realizację warunków zawartych w postanowieniach opi-

niających plany ruchu poszczególnych kopalń. Przedstawiono planowany zakres eksploatacji oraz prognozy jej wpływów na obiekty powierzchniowe. Poruszono też problemy związane z występowaniem deformacji nieciągniętych, budynkami wychylonymi powyżej 15 mm/m oraz wpływem wstrząsów wysokoenergetycznych na powierzchnię. Każdorazowo omówiono realizację harmonogramu usuwania szkód górniczych.

Przedstawiciele OUG we Wrocławiu uczestniczyli w pracach:

1. Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Lubin w związku z działalnością górniczą.
2. Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Polkowice w związku z działalnością górniczą.

Przedmiotem posiedzeń Zespołów były zagadnienia związane z eksploatacją w filarach ochronnych, wpływami górniczymi na powierzchnię, a szczególnie z wstrząsami górniczymi i ich rejestracją oraz profilaktyką górniczą i budowlaną, mającą na celu minimalizację ujemnego oddziaływania eksploatacji.

W 2011 r. odbyło się łącznie 20 posiedzeń zespołów porozumiewawczych i konsultacyjnych, spośród których w 18 wzięli udział pracownicy WUG.

W dniu 10 maja 2011 r. Dyrektor OUG w Katowicach podpisał „Deklarację przystąpienia do śląskiej strategii ograniczenia wypadków przy pracy” na lata 2011–2012. Urząd zadeklarował się podejmować działania, między innymi: szkolenia, konferencje, seminaria, warsztaty; dobre praktyki – prezentacje; pisma profilaktyczne kierowane do wybranych grup adresatów – współpraca.

W lipcu 2011r. Okręgowa Inspekcja Pracy w Katowicach przekazała plakaty kampanii społecznej realizowanej w ramach strategii, pt. „Mamo, tato, wróć - nie ryzykuj, pracuj bezpiecznie”, które zostały rozpowszechnione we wszystkich zakładach nadzorowanych przez OUG w Katowicach.

OUG w Lublinie w 2011 r. podjął współpracę z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska oraz z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Lublinie w zakresie monitorowania zagrożeń związanych z poszukiwaniem tzw. „gazu łupkowego” na terenie województwa lubelskiego.

W OUG w Warszawie w 2011 r. kontynuowano udział w programie PIP pn. „Warmińsko-Mazurska Strategia Ograniczania wypadków przy pracy 2011–2012”.

6.2. Konferencje krajowe

W 2011 roku przedstawiciele urzędów górniczych aktywnie uczestniczyli w licznych konferencjach, sympozjach i seminariach naukowo-technicznych o tematyce górniczej. Ponadto Prezes Wyższego Urzędu Górniczego objął honorowym patronatem oraz uczestniczył w komitetach honorowych, radach programowych komitetach i sesjach Naukowych najistotniejszych z punktu widzenia organów nadzoru górniczego przedsięwzięciach:

- Informacyjna kampania społeczna „Bezpieczne miejsce pracy” (organizator: CIOP),
- Urząd Dozoru Technicznego „Obchody stulecia polskiego dozoru technicznego” (organizator: Urząd Dozoru Technicznego),
- VII Międzynarodowy Kongres Górnictwa Węgla Kamiennego „Rola i miejsce węgla brunatnego w światowej energetyce XXI wieku” (organizator: Koło SITG w GIG),
- VII Międzynarodowy Kongres Górnictwa Węgla Brunatnego „Rola i miejsce węgla brunatnego w światowej energetyce XXI wieku” (organizator: PGE KWB Bełchatów S.A.),
- Międzynarodowa konferencja naukowo-techniczna „Aktualne problemy zwalczania zagrożeń górniczych” (organizator: Politechnika Śląska),
- Jubileuszowa Sesja pt. „Polska Miedź cenniejsza niż złoto” (organizator: Zarząd KGHM Polska Miedź S.A.),
- IX Międzynarodowe Targi Geologia 2011 GEO-EKO-TECH (organizator: Zarząd Targów Warszawskich),
- Bezpieczeństwo i higiena pracy w górnictwie naftowym (organizator: SITG Sanok),
- Poprawa stanu bezpieczeństwa pracy pod ziemią poprzez zastosowanie inertyzacji oraz wykorzystywanie nowoczesnego sprzętu monitorującego i tężności ratowniczej (organizator: CSRG S.A., CEN-Rat Sp. z o.o.),
- VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa IPOEX 2011 „Materiały wybuchowe. Badania-Zastosowanie-Bezpieczeństwo” (organizator: Instytut Przemysłu Organicznego),
- Ochrona przeciwpożarowa w kopalniach węgla kamiennego (organizator: SITP - Oddział Katowice, Śląska Rada Naczelnej Organizacji Technicznej, OUG Gliwice),
- XXXVIII Konferencja Automatyka Teletechnika Telekomunikacja – ATI'2011 (organizator: Politechnika Śląska),
- III Międzynarodowa Konferencja Problemy bezpieczeństwa w budowie i eksploatacji maszyn i urządzeń górnictwa podziemnego (organizator: Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego),
- Międzynarodowe Targi Górnictwa, Przemysłu Energetycznego i Hutniczego „Katowice 2011” (organizator: Polska Technika Górnicza),
- Międzynarodowe Targi Górnictwa i Energetyki SILMEX 2011 (organizator: Kolporter Expo PennWell),
- Sektor gazowy i węglowy a bezpieczeństwo energetyczne Europy i Polski. Wyzwania. Możliwości. Prognozy (organizator: RIG w Katowicach),
- Transport Szybowy 2011 (organizator: ITG KOMAG),
- Środowisko Elektromagnetyczne Kopalń (organizator: Instytut Technik Innowacyjnych EMAG),
- 6 szkoła aerologii górniczej (organizator: AGH),
- Międzynarodowe Targi Przemysłu Naftowego i Gazownictwa „Nafta i Gaz 2011” – Międzynarodowa Konferencja „Nafta i Gaz 2011” (organizator: Zarząd Targów Warszawskich),
- IX Forum Wchód – Zachód – Ekologiczne uwarunkowania rozwoju górnictwa rud (organizator: Towarzystwo Konsultantów Polskich),
- Centralne Zawody Ratownictwa Górniczego (organizator: CSRG S.A.),
- XVIII Sympozjum Naukowo – Techniczne KRUSZYWA – CEMENT – WAPNO 2011 (organizator: BMP Sp. z o.o.),
- Zrównoważona produkcja i konsumpcja surowców mineralnych w Europie – integracja aspektów społecznych i racjonalnego zużycia zasobów (organizator: Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie, Europejskie Stowarzyszenie Przemysłu Wydobywczego EUROMINES z siedzibą w Brukseli oraz Związek Pracodawców Polska Miedź z siedzibą w Lubinie),
- XVIII Konferencja Naukowo-Techniczna pt. „Ochrona powierzchni na terenach górniczych kopalń w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego” (organizator: SITG, OUG w Rybniku, JSW S.A., KW S.A. - Centrum Wydobywcze „Południe”, Politechnikę Śląską – Wydział Górnictwa i Geologii, UM w Jastrzębiu Zdroju),
- IV Sympozjum Naukowo-Techniczne PETROM „Zarządzanie projektami w sektorze naftowo-gazowym. Czas – sprzymierzeniec czy wróg działalności projektowej ?” (organizator: BMM Sp. z o.o. Centrum Szkoleniowe, PGNiG w Warszawie Oddział w Sanoku, Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. i Zakład Robót Górniczych w Krośnie),
- XVIII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna z cyklu Górnicze Zagrożenia Naturalne 2011 (organizator: GIG),

- VII Międzynarodowa Konferencja pt. „Bezpieczeństwo pracy urządzeń transportowych w górnictwie” (organizator: CBiDGP Sp. z o.o.),
- XII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna Technicznej KOMTECH 2011 „Innowacyjne Techniki i Technologie Dla Górnictwa. Bezpieczeństwo – Efektywność – Niezawodność” (organizator: Instytut Techniki Górniczej KOMAG),
- „Gaz łupkowy. Perspektywy gazu niekonwencjonalnego w Polsce” (organizator: S.C. Consulting Warszawa),
- „Górnictwo Zrównoważonego Rozwoju 2011” (organizator: Wydział Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej oraz Stowarzyszenie Wychowanków Wydziału Górnictwa i Geologii),
- Targi Kruszyw Naturalnych i Wtórnych Expo Kruszywa, III Międzynarodowe Forum Producentów Kruszyw (organizator: Expo Silesia Polski Związek Producentów Kruszyw Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego),
- Górnictwo morskie surowcową szansą przyszłych pokoleń (organizator: Wydział Górnictwa i Geoinżynierii AGH, Wydział Nawigacji Akademii Morskiej w Szczecinie).

7. Współpraca z zagranicą, integracja europejska i Przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej

W 2011 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uniwersyteckimi oraz instytucjami Unii Europejskiej 27 pracowników urzędów górniczych odbyło 15 podróży służbowych do 9 krajów: Belgii, Chin, Indii, Luksemburga, Niemiec, Portugalii, Szwecji, Turcji i USA. Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, podczas których brali udział w obradach oraz odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych oraz świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej oraz Radzie Unii Europejskiej. Na międzynarodowym forum wygłosili 3 referaty na temat bezpiecznego planowania przestrzennego na terenach pogórnich w Polsce, trudnych decyzji kierownika akcji ratowniczej na przykładzie zapalenia metanu w polskiej kopalni węgla kamiennego, a także stanu zagrożenia metanowego i pożarowego w polskich kopalniach węgla kamiennego oraz kierunków badań naukowych mających na celu wypracowanie skutecznych metod monitoringu i zwalczania tych zagrożeń. Przedstawili również informacje o polskich organach nadzoru górniczego i zaprezentowali nowe metody działań podejmowane przez WUG polegające na rozpowszechnianiu i wdrażaniu tzw. dobrych praktyk oraz tematykę zagrożenia wybuchem pyłu węglowego w polskich kopalniach węgla kamiennego.

Najważniejsze zagadnienia, z jakimi zapoznali się podczas podróży to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa,
- doświadczenia i dobre praktyki w zakresie poszukiwania i eksploatacji złóż gazu z łupków oraz regulacji prawnych w tym zakresie,
- informacje na temat aspektów bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie i przemyśle wydobywczym krajów europejskich,
- profilaktyka metanowa, zasady prowadzenia transportu oraz kwestie klimatyczne w niemieckich kopalniach węgla kamiennego,
- sposoby prowadzenia akcji ratowniczych w kopalniach podziemnych w różnych krajach na świecie,

- światowe osiągnięcia w zakresie bezpieczeństwa pracy w kopalniach odkrywkowych i podziemnych.

7.1. Wizyty delegacji zagranicznych w Wyższym Urzędzie Górniczym

W czerwcu 2011 r. Wyższy Urząd Górniczy gościł przedstawicieli Estońskiego Urzędu Nadzoru Technicznego, sprawującego m.in. nadzór nad kwestiami bhp w estońskich zakładach wydobywczym. Inspektorów zapoznano ze sprawowaniem nadzoru przez urzędy górnicze nad kopalniami podziemnymi i odkrywkowymi, jego organizacją, działaniami doradczymi podejmowanymi przez urzędy górnicze oraz kwestiami nakładania kar.

W dniach od 5 do 9 września 2011 r. miała miejsce w Wyższym Urzędzie Górniczym wizyta studyjna delegacji ukraińskiej, która została zorganizowana w ramach unijnego instrumentu TALEX. Przedstawiciele ukraińskiej Państwowej Służby Nadzoru Górniczego i Bezpieczeństwa Przemysłowego zapoznano z przepisami prawnymi regulującymi działalność nadzoru górniczego w Polsce, przepisami dotyczącymi bezpiecznej obsługi maszyn elektrycznych i sprzętu elektrycznego w wyrobiskach podziemnych, bezpieczeństwem maszyn stacjonarnych w kopalniach, transportem w górnictwie, systemem zarządzania kwestiami bhp w górnictwie węglowym, badaniem przyczyn i okoliczności wypadków w górnictwie węglowym oraz systemem szkolenia pracowników inspekcyjno-technicznych.

7.2. Udział przedstawicieli WUG w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach

- **22. Światowy Kongres Górniczy w Stambule, Turcja:**
W dniach od 12 do 15 września 2011 r. dwuosobowa delegacja WUG pod przewodnictwem wiceprezesa WUG wzięła udział w 22. Światowym Kongresie Górniczym, podczas którego wygłoszony został referat pn. *Bezpieczne planowanie przestrzenne na terenach pogórnich w Polsce – Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych rozwiązaniem globalnego problemu*. Światowy Kongres Górniczy umożliwił wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk reprezentantom wszystkich krajów o rozwiniętym przemyśle wydobywczym.
- **5. Międzynarodowa Konferencja Ratownictwa Górniczego w Pekinie, Chiny:**

W dniach od 21 do 27 października 2011 r. przedstawiciel WUG uczestniczył w 5. Międzynarodowej Konferencji Ratownictwa Górniczego, podczas której wygłosił referat na temat: *Akcja ratownicza – trudne decyzje kierownika akcji na przykładzie zapalenia metanu w polskiej kopalni węgla kamiennego*. Miał również możliwość zapoznania się z organizacją ratownictwa górniczego w ChRL na przykładzie stacji ratownictwa górniczego w Kailuan.

– **Międzynarodowa Konferencja 34st International Conference of Safety in Mines Research Institutes w New Delhi, Indie:**

W dniach od 6 do 11 grudnia 2011 r. Prezes WUG Piotr Litwa wziął udział w konferencji instytutów badawczych, dotyczącej bezpieczeństwa pracy w górnictwie. Konferencja ta jest platformą wymiany doświadczeń, wiedzy i osiągnięć w zakresie bezpieczeństwa pracy między krajami, w których górnictwo podziemne i odkrywkowe odgrywa znaczącą rolę w gospodarce narodowej. Podczas obrad Prezes WUG przedstawił prezentację na temat stanu zagrożenia metanowego i pożarowego w polskich kopalniach węgla kamiennego oraz kierunków badań naukowych mających na celu wypracowanie skutecznych metod monitoringu i zwalczania tych zagrożeń.

– **Udział przedstawicieli WUG w podróży do USA poświęconej rozwojowi gazu z łupków, która odbyła się w ramach International Visitor Leadership Program:**

W dniach od 23 stycznia do 3 lutego 2011 r. trzech przedstawicieli WUG wzięło udział w spotkaniach na tematy dotyczące m.in. regulacji prawnych odnośnie wpływów środowiskowych rozwoju pól gazu łupkowego, maksymalizacji i regulowania produkcji gazu ziemnego, najlepszych praktyk poszukiwań gazu ziemnego, gospodarczych uwarunkowań rozwoju produkcji gazu łupkowego, koordynacji polityk dotyczących gazu łupkowego.

– **Udział Prezesa WUG w spotkaniach z przedstawicielami władz prowincji Shanxi i Shaanxi, przedsiębiorstw górniczych, instytutów naukowo-badawczych oraz w Ambasadzie RP w Chinach:**

W dniach od 10 do 19 kwietnia 2011 r. Prezes WUG wziął udział w wizycie zorganizowanej przez Wojewodę Śląskiego, Wicemarszałka Województwa Śląskiego oraz China Coal Research Institute, której celem było umocnienie relacji z partnerami chińskimi i wymiana doświadczeń w obszarze sektora górniczego, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa pracy, procedur obowiązujących w sytuacjach kryzysowych i ratow-

nictwie górniczym i czystych technologii węglowych.

7.3. Udział przedstawicieli WUG w pracach grup roboczych komitetów Komisji Europejskiej

W 2011 r. pracownicy urzędów górniczych wzięli udział w pracach następujących grup i komitetów działających przy Komisji Europejskiej:

– **Stała Grupa Robocza do spraw Przemysłu Wydobywczego Komitetu Doradczego Komisji Europejskiej ds. Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – 1 osoba, 3 spotkania:**

Pierwsze spotkanie odbyło się w dniu 6 kwietnia 2011 r. w Luksemburgu. Zagadnienia poruszane na tym spotkaniu to m.in. omówienie propozycji warsztatów seminaryjnych nt. zagrożenia pyłami szkodliwymi dla zdrowia w ramach współpracy Unii Europejskiej z Chińską Republiką Ludową oraz propozycja prac nad dyrektywami 92/91 i 92/104. Kolejne spotkanie odbyło się 1 lipca 2011 r. w Brukseli nt. bezpieczeństwa pracy w przemyśle wydobywczym państw członkowskich UE oraz ChRL (spotkanie w ramach porozumienia o współpracy EU z ChRL w zakresie poprawy bezpieczeństwa w chińskim górnictwie węgla kamiennego). Trzecie spotkanie miało miejsce w Luksemburgu w dniu 11 października 2011 r. Przedmiotem dyskusji było m.in. odmetanowanie i zagospodarowanie metanu w niemieckich kopalniach węgla kamiennego, standardy szkoleniowe w górnictwie hiszpańskim oraz szkolenie kadry w górnictwie w Wielkiej Brytanii.

– **Grupa współpracy administracyjnej MD-ADCO dla 2006/42/WE (98/37/WE) – 4 osoby, 2 posiedzenia:**

Spotkania tej grupy roboczej dotyczą dyrektywy w sprawie maszyn. Pierwsze spotkanie miało miejsce w Brukseli (Belgia) w dniu 28 czerwca 2011 r., a drugie 28 i 29 września 2011 r. w Lizbonie (Portugalia) i dotyczyło głównie omówienia przez przedstawicieli organów nadzoru rynku przyczyn wypadków oraz problemów związanych z użytkowaniem maszyn, w których producent nie spełnił wszystkich wymagań zasadniczych zapisanych w dyrektywie maszynowej. Postulowano konieczność podejmowania działań przez organy nadzoru rynku oraz potrzebę uwidaczniania błędów popełnionych przez producentów na etapie projektowania maszyn.

- **Grupa współpracy administracyjnej ATEX-ADCO dla Dyrektywy 94/9/WE (Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem) – 2 osoby, 1 posiedzenie:**

Spotkanie odbyło się w dniach od 22 do 23 czerwca w Malmö (Szwecja). Główne tematy poruszane na spotkaniu to m.in.: dyrektywa dotycząca urządzeń ciśnieniowych a dyrektywa ATEX, swobodny przepływ towarów a nadzór rynku w 2010 r., zmiany w normalizacji i nowe normy, nowe ramy prawne dotyczące dyrektywy ATEX.

- **Komitet ds. dostosowania do postępu naukowego i technicznego legislacji w zakresie odpadów (dyrektywa 2006/21/WE) – 1 osoba, 1 spotkanie:**

Spotkanie zorganizowane w formie warsztatów miało miejsce 30 czerwca 2011 r. w Brukseli. Uczestniczyli w nim także przedstawiciele stowarzyszeń przedsiębiorców górniczych. Podczas warsztatów przedstawiono główne założenia opracowania, które ma być podstawą wytycznych dla przeprowadzania kontroli obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz przedyskutowano kwestie mogące powodować problemy w poszczególnych krajach.

- **Grupa EU-NSOAF (Unia Europejska – Forum Organów Odpowiedzialnych za Morskie Instalacje Wydobywcze na Morzu Północnym) – 1 osoba, 1 posiedzenie:**

Spotkanie miało miejsce 25 listopada 2011 r. w Brukseli i dotyczyło projektu rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej z poszukiwaniem, badaniem i eksploatacją podmorskich złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, w związku z jego ogłoszeniem przez Komisję Europejską. Delegaci z poszczególnych krajów mieli możliwość zgłoszenia pytań dotyczących jego treści.

W ramach systemu EWD-P (Elektroniczna Wymiana Dokumentów – Polska) monitorowano projekty aktów prawa wspólnotowego w zakre-

sie związanym z działalnością górniczą (m.in. akty regulujące takie kwestie jak ochrona gleb, podziemne składowanie dwutlenku węgla, handel emisjami gazów cieplarnianych, gospodarka odpadami, uznawanie kwalifikacji zawodowych).

Ponadto prowadzono bieżącą współpracę z poszczególnymi resortami w związku z udziałem organów administracji w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.

7.4. Przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej

1 lipca 2011 roku Polska – pierwszy raz od przystąpienia w 2004 r. do Unii Europejskiej – objęła przewodnictwo w Radzie UE.

Nadzór górniczy, jako integralna część polskiej administracji publicznej, włączył się aktywnie w prace polskiej prezydencji. Do kalendarza planowanych wydarzeń podczas prezydencji wpisano m. in. organizowane przez Wyższy Urząd Górniczy XVII Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich, które odbyło się 27-29 września w Krakowie, gdzie uczestnicy omawiali problemy rekultywacji terenów pogórniczych. Ponadto Przewodniczący Parlamentu Europejskiego prof. Jerzy Buzek sprawował patronat honorowy nad Międzynarodową Konferencją „Kluczowe problemy górnictwa w Unii Europejskiej”, zaplanowaną na 11-12 października 2011 r., której współorganizatorem (współ z Głównym Instytutem Górnictwa oraz Śląskim Urzędem Wojewódzkim) był WUG. Wydarzenie to, poświęcone kluczowym problemom nowoczesnego i bezpiecznego górnictwa surowców mineralnych w krajach Unii Europejskiej, odbyło się w górniczym sercu Europy, w Katowicach. Ponadto wydatkowano środki w ramach Programu Wieloletniego pł. „Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej” m.in. na XVII Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich.

8. Działalność informacyjna i wydawnicza

8.1. BIP oraz serwis internetowy WUG

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68) prowadzone są i na bieżąco uzupełniane strony Biuletynu Informacji Publicznej WUG, okręgowych urzędów górniczych oraz UGBKUE. Dokonywane co roku aktualizacje dotyczą:

- projektów aktów normatywnych oraz projektów dokumentów rządowych opracowywanych w Wyższym Urzędzie Górniczym,
- strategii działania urzędów górniczych,
- stanu przyjmowanych spraw,
- stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie,
- kontroli,
- działalności kontrolnej okręgowych urzędów górniczych,
- majątku w dyspozycji urzędów górniczych.

W roku 2011 prowadzono na bieżąco serwis internetowy Wyższego Urzędu Górniczego. Regularnie aktualizowano działy strony internetowej WUG:

- Wiadomości WUG,
- Rzecznik Prasowy informuje,
- Ze świata,
- Wydawnictwa WUG,
- Konferencje, SeminaRIA, Konkursy,
- Statystyki.

Na stronie internetowej utworzono zakładkę „BHP w górnictwie – najlepsze praktyki i wzory”. Wyższy Urząd Górniczy, poszukując metod przeciwdziałania niedobrych trendów dotyczących wypadków przy pracy, propaguje najlepsze praktyki bhp w górnictwie z nadzieją, że pracodawcy górników będą chcieli uczyć się od innych. Od innych, czyli od takich przedsiębiorców, którym udało się dobrze zharmonizować swoje siły i zamiary z wyzwaniem bhp.

Kontynuowano rozbudowę zakładki „Stanowiska prawne”. Baza ta zawierała 31 grudnia 2011 r. 82 dokumenty.

W lutym 2011 roku w serwisie Youtube uruchomiono kanał Wyższego Urzędu Górniczego, gdzie publikowane są filmy i animacje filmowe o najbardziej typowych wypadkach i niebezpiecznych sytuacjach w przemyśle wydobyw-

czym oraz filmowe instrukcje obsługi urządzeń górniczych.

Ponadto na bieżąco zamieszczano informacje oraz materiały w serwisie intranetowym Wyższego Urzędu Górniczego, przeznaczonym do użytku wewnętrznego.

8.2. Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego

Dziennik Urzędowy Wyższego Urzędu Górniczego był wydawany na podstawie art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378).

W Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego są ogłaszane akty wewnętrzne wydane przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego oraz Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego;

W roku 2011 wydano 8 numerów Dziennika Urzędowego Wyższego Urzędu Górniczego (67 pozycji, łącznie 286 stron).

Elektroniczne wersje Dzienników Urzędowych Wyższego Urzędu Górniczego są zamieszczane na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego. Wszystkie akty prawne ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Wyższego Urzędu Górniczego są ponadto publikowane w systemach informacji prawnej.

8.3. Miesięcznik WUG i inne wydawnictwa

Od 1996 roku Wyższy Urząd Górniczy wydaje miesięcznik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”, który jest periodykiem naukowo-technicznym. Na jego łamach publikowane są specjalistyczne artykuły dotyczące aktualnych zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska w górnictwie kopalni podstawowych i pospolitych. W każdym wydaniu miesięcznika znajdują się publikacje upowszechniające wiedzę o przepisach i normach prawnych, regulacjach unijnych związanych z górnictwem, opisy wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń, wyniki badań okoliczności i przyczyn wypadków w górnictwie oraz artykuły dotyczące historii górnictwa. Miesięcznik WUG stanowi forum wymiany doświadczeń środowiska naukowego oraz kadry inżynieryjno-technicznej. W ramach działań na rzecz podniesienia poziomu merytorycznego czasopisma w dniu 30 stycznia 2009 r. została utworzona Rada Programowa, w skład której powołano pracowników naukowych uczelni i instytutów naukowo-badawczych (zarządzenie nr 3 Prezesa WUG z dnia 30.01.2009 r.).

W roku 2011 wydano 12 numerów miesięcznika przy średnim nakładzie 750 egz. Opublikowano w nich 71 artykułów naukowo-technicznych. Spośród artykułów recenzowanych 11 przygotowali pracownicy urzędów górniczych. Tak jak w latach poprzednich, miesięcznik składał się z trzech części. Część pierwsza – podstawowa – zawierała artykuły o charakterze naukowym i technicznym. Część drugą zajmowały stałe rubryki, tj.: opisy wypadków śmiertelnych (z załączoną tabelą wypadkowości w górnictwie), normalizacja, kronika, przegląd aktów normatywnych, wiadomości ze świata, a także zestawienia: stwierdzonych kwalifikacji i dopuszczeń Prezesa WUG do stosowania w zakładach górniczych maszyn i urządzeń oraz materiałów i sprzętu strzałowego. Trzecia część miesięcznika dotyczyła historii górnictwa. Streszczenia, rysunki, tabele i zdjęcia są tłumaczone na język angielski.

W 2011 roku zaprenumerowano 543 płatnych egzemplarzy miesięcznika. Ponadto wysłano pismo do 18 zagranicznych urzędów górniczych, 25 bibliotek naukowych, 18 pracowników naukowych, 2 muzeów, 5 central związkowych, administracji państwowej, władz województwa śląskiego, PIP, CSRG, GIPH, spółek wydawniczych współpracujących z miesięcznikiem oraz autorów publikacji. Wysyłka krajowa miesięcznie obejmowała średnio 70 bezpłatnych egzemplarzy.

W latach 2011–2012 druk miesięcznika wykonuje firma poligraficzna GREG.

Przychody miesięcznika w roku 2011 wyniosły 98 230,00 zł, a koszty zamknęły się w kwocie 123 944,25 zł.

Ze względu na gwałtowny wzrost liczby wypadków w górnictwie, spowodowanych tzw. „czynnikami ludzkimi”, WUG podjął działania mające na celu propagowanie wiedzy z zakresu zagrożeń powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom. W tym celu Wyższy Urząd Górniczy wydał w wersji elektronicznej 5 broszur oraz 3 ulotki o tematyce prewencyjnej. Tematami broszur były:

- „Zwalczanie zagrożenia metanowego w ścianach w aspekcie sposobu ich przewietrzania”,
- „Zagrożenie radiacyjne w podziemnych zakładach górniczych”,
- „Wypadkowość związana z ryzykownym zachowaniem pracowników (tzw. „czynnik ludzki)””,
- „Zagrożenie pożarowe w drążonych wyrobiskach kamiennych przecinających pokłady węgla”,
- „Stan bezpieczeństwa przy wykonywaniu robót strzałowych w górnictwie odkrywkowym”.

Tematy ulotek brzmiały:

- „Zagrożenie wybuchem w górnictwie otworowym”,
- „Zagrożenie tąpnięciami”,
- „Przygotowanie miejsca pracy dla elektryka”.

8.4. Działalność Rzecznika Prasowego Prezesa WUG

W 2011 roku Rzecznik Prasowy Prezesa WUG w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego, kształtował politykę informacyjną opartą na zasadach otwartości i równoprawnego traktowania wszystkich mediów. Odpowiedzi na pytania dziennikarzy udzielane były niezwłocznie po konsultacjach merytorycznych w departamentach WUG. W kwestiach wymagających specjalistycznej wiedzy lub kreowania wizerunku nadzoru górniczego w mediach, WUG i podległe mu jednostki reprezentowali przedstawiciele kierownictwa, dyrektorzy urzędów lub eksperci. Podobna reguła obowiązywała w realizacji audycji radiowych i telewizyjnych.

Rzecznik utrzymywał bieżące kontakty z dziennikarzami „newsowymi” (PAP, dyżurni reporterzy prasy, radia i telewizji oraz portali internetowych). O wypadkach dziennikarze byli informowani przez rzecznika niezwłocznie po zdarzeniu.

Przedstawiciele nadzoru górniczego szeroko informowali o konsekwencjach, wnioskach i zaleceniach powypadkowych.

Co najmniej raz w tygodniu rzecznik prasowy przygotowywał temat wiodący dla dziennikarzy zajmujących się tematyką górniczą. Informacje problemowe, w formie komunikatów prasowych, przygotowywane były we współpracy rzecznika z kierownictwem WUG, dyrektorami departamentów, urzędów okręgowych i UGBKUE. Komunikaty prasowe były przekazywane przez rzecznika do dziennikarzy w woj. śląskim, małopolskim, dolnośląskim, świętokrzyskim i lubelskim w formie newslettera.

Rzecznik uczestniczył w programach radiowych i telewizyjnych oraz licznych spotkaniach, posiedzeniach komisji specjalistycznych, konferencjach, forach, debatach, seminariach (takich jak np. Europejski Kongres Gospodarczy, Polski Kongres Górniczy, Szkoła Eksploatacji Podziemnej, Forum Węglowe, konferencje Stowarzyszenia PR w Katowicach). Rzecznik zapewniał obsługę prasową, a także miał bezpośredni wkład organizacyjny w przygotowanie wszystkich wydarzeń o wizerunkowym znaczeniu dla WUG, m.in. takich jak Międzynarodowa Konferencja pt.: Kluczowe Problemy Górnictwa w Unii Europejskiej w Katowicach oraz Barbórka 2011.

Rzecznik uczestniczył w przygotowaniu, organizacji i obsłudze prasowej uroczystości i kon-

kursów prowadzonych pod egidą Fundacji Bezpieczne Górnictwo im. W. Cybulskiego, takich jak: nagrody dla „Dzielnych Górników”, konkursy pt. „Najbezpieczniej pracujący oddział wydobywczy”, „Karbidka”, a także przy współdziałaniu z Państwową Inspekcją Pracy konkursy wiedzy bhp oraz plakat bhp dla uczniów klas górniczych. Rzecznik promował, uczestniczył i prowadził obsługę prasową XIII Konferencji „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie”, organizowanej przez WUG i ZG SITG.

Działalność rzecznika prasowego Prezesa WUG w 2011 roku wykraczała poza zwyczajowe obowiązki. Rzecznik przygotowywał koncepcje, organizował realizację i koordynował produkcję filmów szkoleniowo-instruktażowych o tematyce BHP, które powstały przy współdziałaniu WUG i ZUS. Rzecznik przygotował wkładkę informacyjną o działalności nadzoru górniczego, zagrożeniach naturalnych w górnictwie, przepisach, ważnych rocznicach dla górnictwa do „Terminarza Szttygara”, który był kolportowany wśród uczestników Międzynarodowych Targów Górniczych.

Nowym zadaniem rzecznika w 2011 r. stała się promocja wizualna i filmowa nadzoru górniczego. Rzecznik przygotował brief kreatywny filmu o nadzorze górniczym, uczestniczył w wyborze producenta, nadzorował opracowanie scenariusza oraz wykonanie dwóch pierwszych

etapów realizacji filmu, którego premiera jest zaplanowana w czerwcu 2012 r. Przygotował także autorską koncepcję filmowej promocji całego polskiego górnictwa pod egidą Fundacji Bezpieczne Górnictwo, która zgodnie z założeniami powinna zakończyć się premierą filmu w grudniu 2012 r. Ponadto rzecznik dokładał starań, by co miesiąc na kanale WUG na portalu YouTube pojawiła się nowa prezentacja, która ma wystrzyć uwagę społeczną na kwestie dotyczące bezpieczeństwa pracy w górnictwie. Filmy te były zamieszczane przez Gabinet Prezesa. Rzecznik poprzez zebranie informacji i przygotowanie komunikatów medialnych promował dobre praktyki w górnictwie.

Ponadto rzecznik prowadził codzienną korespondencję z dziennikarzami oraz autorską zakładkę na stronie internetowej WUG, pośredniczył w kontaktach mediów z przedstawicielami kierownictwa urzędów górniczych, co zaowocowało licznymi publikacjami prasowymi i internetowymi, programami radiowymi i telewizyjnymi. Rzecznik utrzymywał stałe kontakty z Biurem Prasowym Ministerstwa Środowiska (uczestnicząc m.in. w spotkaniach, koordynacji działalności informacyjnej, wymiany newsletterów).

Rzecznik organizował konferencje prasowe i briefingi kierownictwa Urzędu. Uczestniczył w wyjazdowych konferencjach dotyczących bezpieczeństwa w górnictwie i higieny pracy.

9. Zarządzanie, organizacja i kontrola wewnętrzna w urzędach górniczych

9.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym było zatrudnionych 158 osób, w tym:

- 3 osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe,
- 17 osób zajmujących wyższe stanowiska w służbie cywilnej,
- 119 członków korpusu służby cywilnej, w tym 13 urzędników,
- 2 osoby nie objęte mnożnikowym systemem wynagradzania, tj. rzecznik prasowy Prezesa i Doradca Prezesa,
- 17 osób zatrudnionych na stanowiskach obsługi i robotniczych oraz pomocniczych.

W okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE na dzień 31 grudnia 2011 r. zatrudnionych było 358 osób, w tym:

- 34 osoby kierownictwa,
- 303 członków korpusu służby cywilnej, w tym 8 urzędników,
- oraz 21 osób obsługi.

W 2011 r. do pracy w Wyższym Urzędzie Górniczym przyjęto 25 osób, w tym:

- w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru przyjęto 6 osób, z czego 2 na wyższe stanowiska w służbie cywilnej,
- do pracy w WUG przeniesiono służbowo 1 osobę,
- z dniem 1 stycznia 2011 r. dokonano czynności przejęcia 18 pracowników w związku z likwidacją Zakładu Obsługi Gospodarczej przy Wyższym Urzędzie Górniczym.

Ponadto wewnętrznie awansowano 1 osobę na naczelnika wydziału.

W 2011 r. do pracy w okręgowych urzędach górniczych i UGBKUE przyjęto 26 osób, w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

Ponadto 1 osobę powołano na stanowisko dyrektora urzędu, a 3 osoby powołano na stanowiska zastępcy dyrektora.

W urzędach górniczych w 2011 r. rozwiązano stosunek pracy z 29 pracownikami, z tego w WUG z 8 pracownikami. Z wymienionej liczby 17 osób przeszło na emeryturę, z 1 osobą rozwiązano stosunek pracy za wypowiedzeniem, w 10 przypadkach rozwiązano stosunek pracy za porozumieniem stron, a w 1 przypadku stosunek pracy wygasł.

9.2. Rozwój zawodowy

W 2011 r. pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli łącznie w 205 szkoleniach, w tym w 116 szkoleniach powszechnych, 74 szkoleniach specjalistycznych oraz w 15 szkoleniach organizowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Łącznie pracownicy wzięli udział w 1533 szkoleniach.

W roku sprawozdawczym zorganizowano 2 sesje kursu teoretycznego w ramach służby przygotowawczej dla osób podejmujących po raz pierwszy pracę w służbie cywilnej, w którym łącznie uczestniczyło 31 pracowników.

W 2011 r. 1 pracownik Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie ukończył studia podyplomowe.

W Wyższym Urzędzie Górniczym 2 pracowników ukończyło studia podyplomowe, a 1 pracownik ukończył aplikację legislacyjną w Rządowym Centrum Legislacji w Warszawie.

W 2011 r. pracownik UGBKUE w Katowicach uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych na Wydziale Inżynierii Mechanicznej i Robotyki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w dyscyplinie: budowa i eksploatacja maszyn oraz pracownik OUG we Wrocławiu uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych na Wydziale Górnictwa i Geoinżynierii Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w dyscyplinie: górnictwo i geologia inżynierska.

W 2011 roku pracownik Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie uzyskał mianowanie w służbie cywilnej.

Pracownicy podnosili swoje kwalifikacje zawodowe również poprzez szkolenia wewnętrzne, dążąc do tego, by urzędy górnicze były organizacjami wykorzystującymi metody zarządzania wiedzą.

Dla wszystkich członków korpusu służby cywilnej sporządzono Indywidualne Programy Rozwoju Zawodowego wynikające z ustawy o służbie cywilnej.

9.3. Realizacja budżetu urzędów górniczych

Budżet Wyższego Urzędu Górniczego stanowił w 2011 r. część 60. budżetu państwa i został sklasyfikowany w dziale 750 – administracja publiczna, obejmującym:

- rozdział 75001 – urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. Wyższy Urząd Górniczy,
- rozdział 75007 – Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej tj. okręgowe urzędy górnicze i UGBKUE,

Tab. 9.3.1. Dochody budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Podziałki klasyfikacji budżetowej	Ustawa budżetowa 2011 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2011 r.	Stosunek wykonania do budżetu po zmianach (%)
Część – 60 budżetu ogółem	1 615	1 615	2 083	129,0
Dział 750 – Administracja publiczna	1 615	1 615	2 083	129,0
z tego rozdział:				
75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	1 507	1 507	1 985	131,7
75094 Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	108	108	98	90,7

Tab. 9.3.2. Wydatki budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Podziałki klasyfikacji budżetowej	Ustawa budżetowa 2011 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2011 r.	Stosunek wykonania do budżetu po zmianach (%)
Ogółem część 60	52 754	53 430	53 410	100,0
świadczenia na rzecz osób fizycznych	43	234	234	100,0
wydatki bieżące	51 811	52 051	52 031	100,0
wydatki majątkowe	900	1 145	1 145	100,0
z kwoty ogółem sfinansowano wydatki w dziale				
750	52 754	53 430	53 410	100,0
z tego rozdział:				
75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	20 162	24 091	24 080	100,0
75007 Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej	32 578	29 311	29 302	100,0
75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej	14	28	28	100

- rozdział 75076 – Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej
- rozdział 75094 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze.

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane są wyłącznie z budżetu. Wyższy Urząd Górniczy jest jedynym dysponentem środków budżetowych. Wykonuje również wszystkie sprawy związane z zatrudnieniem i wynagradzaniem wszystkich pracowników, gospodaruje środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz realizuje wszystkie wydatki majątkowe.

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (85,7%) stanowiły opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierzniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji.

Opłaty egzaminacyjne zgodnie z obowiązującym w 2011 roku rozporządzeniem wynosiły 280 zł.

Największy udział w uzyskiwaniu dochodów budżetowych z tytułu opłat egzaminacyjnych miały następujące Urzędy Górnicze:

- OUG Rybnik – 17,7%,
- OUG Gliwice – 13,6%,
- OUG Katowice – 11,5%.

Pozostałe dochody budżetowe to przede wszystkim wpływy z tytułu sprzedaży miesięcznika WUG (§ 0840), wpływy za najem lokali (§ 0750), wpływy ze sprzedaży składników majątkowych (§ 0870), wpływy z różnych dochodów (§ 0970). Na ogólną kwotę dochodów budżetowych tj. 2 082 858,70 do budżetu odprowadzono kwotę 2 082 858,70zł.

Dochody Wyższego Urzędu Górniczego zostały wykonane w 129%.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”.

Do planowanych wydatków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego określonych w ustawie budżetowej na 2011 r. w wysokości 52 754 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi jak i wewnętrznymi, co zwiększyło budżet Wyższego Urzędu Górniczego do wysokości 53 430 tys. zł.

Zwiększenie budżetu Wyższego Urzędu Górniczego w 2011 r. o 676 tys. zł było spowodowane decyzjami Ministra Finansów, które dotyczyły m.in.:

- zwiększenia budżetu z rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na realizację zadań przejętych przez WUG, które w 2010 r. były wykonywane przez gospodarstwo pomocnicze,
- zwiększenia budżetu z rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Doposażenie organów nadzoru górniczego w sprzęt do monitorowania eksploatacji kopalni”,
- zwiększenia budżetu z rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na sfinansowanie zadania specjalnego *System motywacyjno-lojalnościowy* w ramach programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”,
- zwiększenia budżetu z rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Opracowanie metodyki oceny zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią usytuowanych na terenach zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych”,
- zwiększenia budżetu z rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na sfinansowanie dodatków dla urzędników służby cywilnej.

W budżecie Wyższego Urzędu Górniczego 80,3% środków finansowych przeznaczonych było na wynagrodzenia łącznie z pochodnymi, a 19,7% stanowiły wydatki bieżące pozapłatowe oraz wydatki majątkowe związane z działalnością Wyższego Urzędu Górniczego i podległych mu jednostek.

W 2011 r. największą pozycję w wydatkach bieżących pozapłatowych miały (udział % w stosunku do całego budżetu) – wykonanie:

- zakup pozostałych usług – 3,0%,
- czynsze za najem lokali – 2,8%,
- krajowe podróże służbowe – 2,2%.

Wydatki na zakupy inwestycyjne w 2011 r. wyniosły 1 145 tys. zł., w ramach których zakupiono m.in.:

- 6 samochodów służbowych,
- system obiegu dokumentów,
- sprzęt do monitorowania eksploatacji kopalni.

W ramach wykonywania budżetu w układzie zadaniowym Wyższy Urząd Górniczy realizował w szczególności zadanie „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” priorytetu 3 „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego wydajności” Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007–2015. W obszarze wykonywania zadań z zakresu nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach górniczych Wyższy Urząd Górniczy realizuje zadania określone w Komunikacie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego

Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Podniesienie wydajności i jakości w pracy: wspólnotowa strategia na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007–2012”.

Wyższy Urząd Górniczy wyróżnił w 2011 roku pięć zadań:

- zadanie 6.9 „Nadzór i kontrola nad zakładami górnictwem oraz zakładami wykonującymi roboty geologiczne”, na realizację którego przeznaczono w 2011 roku 35 708 tys. zł. z planowanych 35 716 tys. zł., co stanowiło 100% wykonania planu,
- zadanie 15.5 „Kształtowanie i koordynacja polityki zagranicznej”, na realizację którego przeznaczono w 2011 roku 28 tys. zł. z planowanych 28 tys. zł., co stanowiło 100% wykonania planu,
- zadanie 22.1 „Koordynacja merytoryczna działalności, planowania strategicznego i organizacyjnego”, na realizację którego przeznaczono w 2011 roku 653 tys. zł. z planowanych 662 tys. zł., co stanowiło 98,6% wykonania planu,
- zadanie 22.2 „Obsługa administracyjna”, na realizację którego przeznaczono w 2011 roku 9 851 tys. zł. z planowanych 9 854 tys. zł., co stanowiło 100% wykonania planu,
- zadanie 22.3 „Obsługa techniczna”, na realizację którego przeznaczono w 2011 roku 7 170 tys. zł. z planowanych 7 170 tys. zł., co stanowiło 100% wykonania planu.

9.4. System zarządzania jakością

Funkcjonujący w Wyższym Urzędzie Górniczym od 2004 roku system zarządzania jakością w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy – Prawo geologiczne i górnicze jest stale monitorowany. Na bieżąco wprowadzane są do niego konieczne zmiany wynikające ze zmian w obowiązujących aktach prawnych.

Jak co roku, Kierownictwo WUG dokonało przeglądu systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym. Odbywający się w grudniu 2011 r. audyt nadzoru, przeprowadzony przez audytora Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. potwierdził prawidłowe funkcjonowanie systemu w naszym Urzędzie, a tym samym podjęta została decyzja o utrzymaniu przyznanego certyfikatu dla WUG.

W 2007 r. w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krakowie został wprowadzony System Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2001.

W Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krakowie zidentyfikowanych jest 28 procesów obejmujących działalność Urzędu wynikającą z ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Dla potrzeb zapewnienia funkcjonowania, uzyskanego w 2007 r. certyfikatu Systemu Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2009, w zakresie: wykonywania zadań wynikających z ustawy Prawo geologiczne i górnicze, oraz w celu utrzymania systemu, w 2011 r. przeprowadzonych zostało 28 planowych audytów

Zmiany dokonane w dokumentach systemowych SZJ w WUG w 2011 roku

Lp.	Dokument systemowy, którego dotyczy zgłoszenie konieczności wprowadzenia zmiany	Data wprowadzenia zmiany
1.	Księga jakości – załącznik: schemat organizacyjny WUG	3 stycznia 2011 r.
2.	WUG-KP-010-PR – Wydawanie decyzji/postanowień II instancji	19 stycznia 2011 r.
3.	WUG-KP-011- GEM/GG/OWP/OSG – Udzielanie zezwoleń na odstąpienie od określonych wymagań przepisów	15 lutego 2011 r.
4.	WUG-KP-012- GEM/GG/OSG – Upoważnienie lub nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górnictwa	15 lutego 2011 r.
5.	WUG-KP-008-WK – Kontrola działalności urzędów górniczych	1 marca 2011 r.
6.	WUG-KP-016- GG – Stwierdzanie kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górnictwa	14 marca 2011 r.

wewnętrznych. Oceny funkcjonowania systemu dokonywano w oparciu o Karty procesów sporządzone przez pracowników wyznaczonych przez Dyrektora Urzędu, zwanych Liderami procesu oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty systemowe. Wyniki auditów wewnętrznych były wyznacznikiem, czy wprowadzony System Zarządzania Jakością jest utrzymywany. Z analizy wyników pomiarów skuteczności procesów w roku 2010 r. i 2011 r. wynika, że nastąpiła poprawa wyników, co świadczy o skuteczności podjętych działań zapobiegawczych i korygujących mających na celu podniesienie poziomu jakości usług świadczonych przez Urząd. Wyniki auditów wewnętrznych zostały przedstawione Dyrektorowi Urzędu na Przeglądzie Zarządzania, który po zapoznaniu się z nimi podjął działania zapobiegawcze mające na celu doskonalenie SZJ, a tym samym doskonalenie jakości pracy Urzędu, w szczególności w obszarach związanych z:

- terminowością załatwiania spraw,
- z wykonaniem zaplanowanej w Planie pracy ilości kontroli,
- opracowaniem dokumentów zgodnie z obowiązującymi przepisami – w świetle zmieniających się przepisów wynikających z nowej edycji ustawy zasadniczej,
- wydawaniem dokumentów zgodnie z wymaganiami SZJ,
- sporządzaniem protokołów z kontroli lub decyzji wydawanych w czasie kontroli.

W sposób szczególny będą prowadzone działania mające na celu doskonalenie systemu zarządzania jakością i jego procesów w powiązaniu z wymaganiami klientów, w zakresie obejmującym:

- wdrożenie nowych przepisów wynikających ze zmiany ustawy Pgg,
- terminowość załatwiania spraw,
- rozpatrywanie spraw w sposób rzetelny i obiektywny.

W listopadzie 2011 r. został przeprowadzony, przez audytora z Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. audyt nadzoru, który potwierdził, że w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krakowie System Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2009 funkcjonuje prawidłowo.

W 2011 r. w OUG w Lublinie kontynuowano doskonalenie systemu zarządzania jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2009. W trakcie roku przeprowadzono 23 audyty wewnętrzne oraz przegląd zarządzania. Dokonano aktualizacji dokumentacji systemowej w związku ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w Urzędzie. W październiku 2011 roku został przeprowadzony przez przedstawiciela PCBC S.A. audyt odnowienia, w wyniku którego certyfikat systemu jakości został przedłużony na kolejne 3 lata.

Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku kontynuował w 2011 roku doskonalenie systemu zarządzania jakością (SZJ) zgodnie z normą PN-EN ISO 9001:2009. Na podstawie przeprowadzonej analizy oraz wyników wewnętrznych auditów jakości, przeprowadzonych w lipcu i listopadzie 2011 r. stwierdzono, że system zarządzania jakością w OUG w Rybniku spełnia wymagania normy PN-EN ISO 9001:2009.

W 2011 r. przeprowadzono 13 wewnętrznych auditów, obejmujących wszystkie realizowane w Urzędzie procesy. W dniach 28.02. i 09.12.2011 r. przeprowadzono przeglądy zarządzania SZJ.

Ponadto:

- przeprowadzono ponowne szkolenie w zakresie etyki zawodowej (Kodeks Etyki Służby Cywilnej),
- kontynuowano wydawanie „Biuletynu ISO”,
- doskonalono aplikacje „Zadania” oraz „CRD”,
- na bieżąco aktualizowano dokumenty systemowe,
- kontynuowano działania w kierunku przystosowania Urzędu do wymagań e-administracji,
- współorganizowano XVIII konferencję proekologiczną.

W dniu 15.12.2011 r. poddano się audytowi zewnętrznemu z nadzoru nad funkcjonowaniem SZJ w celu utrzymania certyfikatu. Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania PCBC S.A. pozytywnie zaopiniował wynik audytu.

W lutym 2011 r. podczas dwóch auditów antykorupcyjnych po raz pierwszy przeprowadzono sprawdzenie funkcjonowania procedury RYB-P-05(D) „Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym”, w procesie administracyjnym „Przeprowadzanie kontroli w zakładach górniczych” i w procesie „Zakupy” jednocześnie przeprowadzając analizę stanu zagrożenia korupcyjnego w tych procesach. Nie stwierdzono niezgodności.

W ramach wdrażania systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym w 2011 roku:

- przeprowadzono szkolenie doskonalące w zakresie wymagań systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym,
- poddano się audytowi certyfikującemu nad funkcjonowaniem systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

W dniu 22.03.2011 r. OUG w Rybniku, w wyniku audytu zewnętrznego certyfikującego, uzyskał Certyfikat Systemu Zarządzania w zakresie Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym.

W Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urzędzeń Energomechanicznych funkcjonuje wdrożony w 2010 roku system zarządzania jakością zgodnie z normą PN-EN ISO 9001:2009, przyznany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.

Certyfikat systemu zarządzania jakością obejmuje zakres: nadzór górniczy i budowlany pierwszej instancji w sprawach podziemnych zakładów górniczych w zakresie określonym w ustawie Prawo Geologiczne i Górnicze.

System zarządzania jakością obejmuje czynności kancelaryjne, wydawanie decyzji na oddanie do ruchu maszyn i urządzeń, wydawanie zezwoleń na budowę, użytkowanie, rozbiórkę obiektu budowlanego zakładu górniczego, szkolenia, skargi i wnioski, wydawanie opinii i stanowisk w sprawie na wniosek strony.

9.5. Sprawozdawczość wewnętrzna

W 2011 r. w urzędach górniczych opracowano szereg sprawozdań o charakterze wewnętrznym, dostarczających informacji istotnych z uwagi na sprawowanie przez urzędy górnicze nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych.

Do zagadnień ujmowanych w sprawozdaniach wewnętrznych należały m.in.:

- 1) zatrudnienie, wypadki, wydobywanie w nadzorowanych zakładach górniczych,
- 2) stwierdzone kwalifikacje,
- 3) działalność represyjna,
- 4) informacje o likwidacji zakładów górniczych,
- 5) dane charakteryzujące nadzorowane zakłady górnicze,
- 6) dane dotyczące zagrożeń naturalnych oraz ratownictwa,
- 7) ochrona środowiska na terenach objętych działalnością górniczą,
- 8) wypadki, wykonane inspekcje, zatrzymane roboty,
- 9) zagrożenie zdrowia czynnikami środowiska pracy w zakładach górniczych,
- 10) kontrole wykonane przez pracowników inspekcji technicznych urzędów górniczych.

9.6. Kontrola wewnętrzna

W roku 2011, Samodzielny Wydział ds. Kontroli WUG, zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2010 r. przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego planem kontroli na 2011 r., przygotował i przeprowadził cztery kontrole planowane. Trzy z nich przeprowadzono w jednostkach podległych i nadzorowanych, a mianowicie w:

- OUG w Poznaniu, w terminie od 5 do 8 kwietnia 2011 r.,
- OUG w Kielcach, w terminie od 25 do 29 lipca 2011 r.,
- OUG w Rybniku, w terminie 12, 13 i 15, 16 września 2011 r.,

i jedną kontrolę – wewnętrzną, w Departamencie Warunków Pracy Wyższego Urzędu Górniczego, w terminie od 7 do 10 i 14 listopada 2011 r.

W wyniku wszystkich czterech kontroli planowanych, oceniono działalność kontrolowanych urzędów na poziomie dobrym lub zadawalającym. Nie mniej jednak, w każdym przypadku zachodziła potrzeba zobowiązania dyrektora okręgowego urzędu górniczego i dyrektora kontrolowanego departamentu WUG, do podjęcia działań służących poprawie jego funkcjonowania. Zalecenia te sformułowano w ramach występnień pokontrolnych Prezesa WUG.

W związku z tymi wystąpieniami, dyrektorzy urzędów i dyrektor departamentu, pisemnie informowali Prezesa WUG o podjętych działaniach dla realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto, Wydział Kontroli przeprowadził jedną kontrolę poza planem, na polecenie Prezesa WUG w trybie uproszczonym, w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Lublinie. Kontrola ta została przeprowadzona w terminie od 1 do 3 czerwca 2011 r.

W związku z wynikami przeprowadzonej kontroli nie zachodziła potrzeba wydania zaleceń pokontrolnych.

W roku 2011, w trybie określonym zarządzeniem nr 8 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie kontroli urzędów górniczych, komórki organizacyjne Wyższego Urzędu Górniczego wykonały dwie kontrole w jednostkach podległych i nadzorowanych. Kontrole te zostały przeprowadzone w trybie uproszczonym, przez Wydział Kadr i Szkolenia Biura Dyrektora Generalnego w:

- Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, w dniach 28 i 29 czerwca 2011 r.,
- Okręgowym Urzędzie Górniczym we Wrocławiu, w dniach 7 i 8 listopada 2011 r.

W sporządzonych sprawozdaniach z przeprowadzonych kontroli, udokumentowany stan faktyczny, w każdym przypadku wymagał wydania zaleceń pokontrolnych, mających na celu podniesienie jakości pracy urzędu.

9.7. Audyt wewnętrzny

W roku 2011 przeprowadzono trzy zadania audytowe oraz dwie czynności doradcze. Ponadto dokonano kontroli realizacji zaleceń z trzech zadań audytowych przeprowadzonych w 2010 r.

Przeprowadzono następujące zadania audytowe:

- „Gospodarka środkami transportu w urzędach górniczych”,
- „Nadzór nad szkoleniami pracowników zakładów górniczych”,
- „Rozpatrywanie wniosków o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego”.

Czynności doradcze objęły zagadnienia dotyczące:

- stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych do zamawiania ekspertyz, koreferatów i innych specjalistycznych dokumentów na potrzeby organów doradczych Prezesa WUG oraz badań wyrobów w ramach nadzoru rynku,
- rozliczania czasu pracy wykonywanej poza normalnymi godzinami pracy przez pracowników urzędów górniczych objętych ustawą z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953, z późn. zm.).

Czynności sprawdzające realizację zaleceń dotyczyły następujących zadań audytowych:

- „Stwierdzenie kwalifikacji zawodowych przez Okręgowe Urzędy Górnicze”

- „Funkcjonowanie służby BHP w urzędach górniczych”,

- „Tworzenie wewnętrznych aktów prawnych w WUG”.

Audyt wewnętrzny realizowany był przez Samodzielne Stanowisko ds. Audytu Wewnętrznego. Łączny budżet czasowy wyniósł 202 dni robocze (z wyłączeniem urlopów i innych nieobecności). Realizacja zadań audytowych zajęła 102 dni, na czynności doradcze przeznaczono 30 dni, czynności sprawdzające realizację zaleceń trwały łącznie 8 dni. Pozostałe dni przeznaczone zostały na przygotowanie realizacji zadań audytowych, sporządzanie planu audytu na kolejny rok, sprawozdawczość za rok poprzedni, sprawy organizacyjne, szkolenie.

Załącznik nr 1

Wypadkowość w górnictwie w 2011 r.

1. Wypadkowość w górnictwie kopalni podstawowych i pospolitych

W górnictwie kopalni podstawowych w 2011 roku nastąpił wzrost liczby wypadków śmiertelnych, spadek wypadków ciężkich oraz spadek wypadków ogółem w porównaniu do 2010 roku.

W 2011 roku w górnictwie kopalni podstawowych zaistniało 2949 wypadków ogółem (3342 w 2010 r.), 26 wypadków śmiertelnych (24 w 2010 r.) oraz 25 wypadków ciężkich (31 w 2010 r.).

W 2011 roku w górnictwie kopalni pospolitych zaistniało 26 wypadków ogółem (34 w 2010 r.), 2 wypadki śmiertelne (2 w 2010 r.) oraz 1 wypadek ciężki (1 w 2010 r.).

Dane liczbowe dotyczące wypadkowości w górnictwie przedstawiają tabele 1.1. i 1.2. oraz rys. 1.1.

1.1. Górnictwo węgla kamiennego.

W 2011 r. w górnictwie węgla kamiennego zaistniało: 2330 wypadków ogółem, 20 wypadków śmiertelnych i 19 wypadków ciężkich.

W 2010 roku zaistniało: 2615 wypadków ogółem, 15 wypadków śmiertelnych i 18 wypadków ciężkich.

Wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla w kopalniach węgla kamiennego dla załogi własnej w 2011 roku wyniósł 0,23 i był wyższy o 0,06 niż w 2010 roku. Sumaryczny wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobytego węgla kamiennego dla załogi własnej i firm usługowych w 2011 roku wyniósł 0,26 (0,20 w roku 2010).

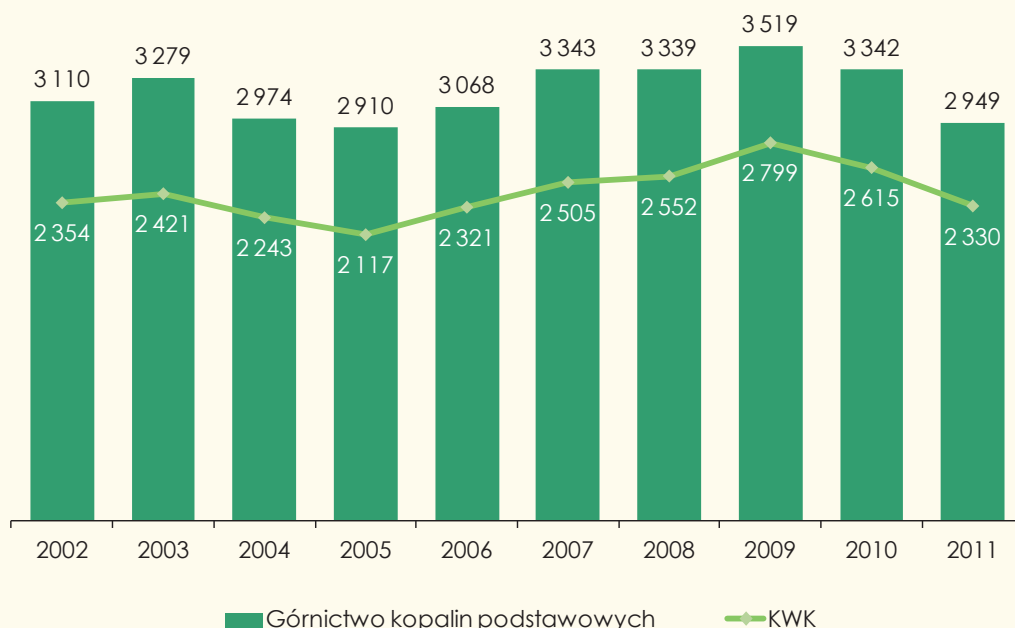
Tab.1.1. Wypadkowość w górnictwie kopalni podstawowych w 2011 roku

Rodzaj zakładów górniczych	Liczba wypadków		
	śmiertelnych	ciężkich	ogółem
Kopalnie węgla kamiennego	20	19	2330
Kopalnie rud miedzi	2	4	481
Kopalnie rud cynku i ołowiu	1	1	12
Kopalnie soli	0	0	8
Kopalnie węgla brunatnego	1	1	57
Kopalnie odkrywkowe*	2	0	10
Kopalnie otworowe	0	0	17
Pozostałe	0	0	34
Razem	26	25	2949

*) z wyłączeniem kopalni węgla brunatnego

Tab. 1.2. Wypadkowość w górnictwie kopalni podstawowych w 2010 i 2011 roku

Rodzaj wypadków	Ogółem		Kopalnie węgla kamiennego	
	2010	2011	2010	2011
Wypadki śmiertelne	24	26	15	20
w tym załoga własna	21	22	13	17
w tym firmy usługowe	3	4	2	3
Wypadki ciężkie	31	25	18	19
w tym załoga własna	19	22	14	16
w tym firmy usługowe	12	3	4	3
Wypadki ogółem	3342	2949	2615	2330
Zgony naturalne	15	16	14	13

Rys. 1.1. Liczba wypadków ogółem w górnictwie kopalni podstawowych oraz w kopalniach węgla kamiennego w latach 2002–2011

1.2. Górnictwo węgla brunatnego

W górnictwie węgla brunatnego w 2011 roku zaistniało: 57 wypadków ogółem, jeden wypadek śmiertelny i jeden wypadek ciężki.

W 2010 roku zaistniało 69 wypadków ogółem, nie było wypadków śmiertelnych oraz zaistniał jeden wypadek ciężki.

1.3. Górnictwo rud miedzi

W górnictwie rud miedzi w 2011 roku zaistniało: 481 wypadków ogółem, 2 wypadki śmiertelne i 4 wypadki ciężkie.

W 2010 roku zaistniało 560 wypadków ogółem, 8 wypadków śmiertelnych oraz 9 wypadków ciężkich.

1.4. Górnictwo rud cynku i ołowiu

W górnictwie rud cynku i ołowiu w 2011 roku zaistniało: 12 wypadków, w tym 1 wypadek śmiertelny oraz 1 wypadek ciężki.

W 2010 roku zaistniało: 14 wypadków ogółem, nie było wypadków śmiertelnych, 1 wypadek ciężki.

1.5. Górnictwo pozostałych kopalni.

W górnictwie odkrywkowym podstawowym (z wyłączeniem kopalni węgla brunatnego), górnictwie otworowym oraz przy robotach geologicznych w 2011 roku zaistniało: 40 wypadków, w tym 2 wypadki śmiertelne.

W 2010 r. zaistniało: 44 wypadki, w tym 1 wypadek śmiertelny i 1 wypadek ciężki.

2. Niebezpieczne zdarzenia i wypadki zaistniałe wskutek zagrożeń naturalnych

2.1. Zagrożenie tąpnięciami z uwzględnieniem odprężeń

W 2011 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało 5 tąpnięć i 14 odprężeń, które spowodowały 1 wypadek śmiertelny i 17 wypadków lekkich. Przyczyną tąpnięć i odprężeń były wysokoenergetyczne wstrząsy górotworu zaistniałe na skutek nagłego rozładowania się energii sprężystej nagromadzonej w górotworze.

1) Kopalnie węgla kamiennego:

Zaistniały 4 tąpnięcia, które spowodowały 1 wypadek śmiertelny i 6 wypadków lekkich. Tąpnięcia miały miejsce w:

- KWK „Jas-Mos” - 1 wypadek śmiertelny i 3 wypadki lekkie,
- KWK „Bobrek-Centrum” Ruch Centrum – 3 wypadki lekkie,
- KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Zofiówka – bez wypadku,
- KWK „Mysłowice-Wesoła” Ruch Mysłowice – bez wypadku.

Zaistniało również 1 odprężenie w KWK „Mysłowice-Wesoła” Ruch Wesoła, które spowodowało 1 wypadek lekki.

2) Kopalnie rud miedzi:

W KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Lubin” zaistniało 1 tąpnięcie, które spowodowało 5 wypadków lekkich.

Zaistniało 13 odprężeń, które spowodowały 5 wypadków lekkich. Odprężenia miały miejsce w KGHM Polska Miedź S.A.:

- O/ZG „Rudna”: 10 odprężeń – 5 wypadków lekkich,
- O/ZG „Lubin”: 2 odprężenia – bez wypadku,
- O/ZG „Polkowice-Sieroszowice”: 1 odprężenie – bez wypadku.

W 2010 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało 10 łąpnięć:

- 8 w kopalniach rud miedzi, które spowodowały 6 wypadków śmiertelnych, 1 wypadek ciężki i 39 wypadków lekkich,
- 2 łąpnięcia w kopalniach węgla kamiennego, które spowodowały 2 wypadki śmiertelne, 1 ciężki i 12 wypadków lekkich.

W 2010 roku w podziemnych zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi zaistniało siedem odprężeń, spowodowanych wysokoenergetycznymi wstrząsami, które spowodowały 3 wypadki lekkie, natomiast nie było odprężeń w kopalniach węgla kamiennego.

2.2. Zagrożenie metanowe

W 2011 roku w kopalniach węgla kamiennego miały miejsce 3 zdarzenia związane z zagrożeniem metanowym, które spowodowały 3 wypadki śmiertelne, 9 wypadków ciężkich i 2 wypadki lekkie (zapalenie metanu i pożar w KWK „Krupiński”).

Zdarzenia te miały miejsce w:

- KWK „Krupiński” – 3 wypadki śmiertelne, 9 wypadków ciężkich i 2 wypadki lekkie,
- KWK „Bielszowice” – bez wypadku,
- KWK „Murcki-Staszic” – bez wypadku.

Przyczyny ww. zdarzeń:

- KWK „Krupiński”: Komisja powołana przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego ustaliła następujące przyczyny zapalenia metanu:
 - 1) Nagromadzenie metanu o niebezpiecznych stężeniach w ścianie N-12 (przewietrzanej sposobem na „U”) w zamkniętej przestrzeni przenośnika ścianowego oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie w górnym odcinku ściany.
 - 2) Inicjatorem zapalenia metanu były iskry mechaniczne, powstałe w wyniku wzajemnego tarcia metalowych elementów, podczas krótkotrwałej jazdy do tyłu przenośnika ścianowego, zablokowanego w wyniku zakleszczenia pod kombajnem transportowanych materiałów (stojaki hydrauliczne i drewniane, przedłużacze mechaniczne stojaków obudowy zmechanizowanej).
 - 3) Przyczynami wypadku zbiorowego były:
 - a) warunki wentylacyjno-klimatyczne w chodniku wentylacyjnym N-12, powstałe w wyniku zapalenia metanu i pożaru, objawiające się: wysoką temperaturą, dużą wilgotnością powietrza oraz gęstymi dymami pożarowymi,

b) oddziaływanie płomienia palącego się metanu na górników.

- KWK „Bielszowice”: wyptyw metanu przez zaburzenie, występujące w formie szczeliny, ze spągu ściany i jego zapalenie w wyniku urabiania zwięzłych skał kombajnem lub tarcia elementów metalowych,
- KWK „Murcki-Staszic”: nagły wyptyw metanu i jego zapalenie spowodowane iskrzeniem w wyniku urabiania, kombajnem chodnikowym, zwięzłych skał zalegających w stropie pokładu.

W 2010 roku w kopalniach węgla kamiennego miało miejsce jedno zdarzenie związane z zagrożeniem metanowym, które spowodowało 2 wypadki lekkie.

2.3. Zagrożenie wyrzutami gazów i skał

W 2011 roku nie zaistniał wyrzut gazów i skał, podobnie jak w 2010 roku.

2.4. Zagrożenie wybuchem pyłu węglowego

W 2011 roku nie zaistniał wybuch pyłu węglowego, podobnie jak w 2010 roku.

2.5. Zagrożenie wodne

W 2011 roku nie zaistniały niebezpieczne zdarzenia związane z zagrożeniem wodnym.

W 2010 roku zaistniały dwa niebezpieczne zdarzenia związane z zagrożeniem wodnym, które nie spowodowały wypadków.

2.6. Zagrożenie erupcyjne

W 2011 roku nie zaistniało zagrożenie erupcyjne, podobnie jak w 2010 roku.

2.7. Zagrożenie siarkowodorowe

W 2011 roku zaistniał 1 wypadek ciężki w KGHM Polska Miedź O/ZG „Polkowice-Sieroszowice”. W czasie obsługi wozu dostawczego, w wyrobisku na dole, operator uległ zatruciu siarkowodorem, który wydzielił się z otaczających skał.

W 2010 roku nie zaistniało niebezpieczne zdarzenie związane z zagrożeniem siarkowodorowym.

2.8. Zagrożenie zawałami i oberwaniem się skał ze stropu i ociosu

W 2011 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało 6 zawałów, które spowodowały 4 wypadki lekkie.

- 1) W KWK „Pniówek” zaistniał zawał (bez wypadku), na skutek utraty stabilności skodowanej obudowy chodnikowej i oddziały-

wania górotworu na obudowę. Przyczyna ta była następstwem organizowania i prowadzenia prac przez osoby kierownictwa i dozoru wyższego zakładu górniczego, w sposób nie zapewniający bezpieczeństwa zakładu górniczego oraz zatrudnionych pracowników.

2) Pięć zawałów zaistniało w kopalniach rud miedzi - KGHM Polska Miedź S.A., które spowodowały 4 wypadki lekkie. Cztery zawały zaistniały w O/ZG „Rudna” – 4 wypadki lekkie i 1 zawał w O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” – bez wypadku.

Przyczyną zawałów było naruszenie i utrata stateczności obudowy podstawowej i dodatkowej wyrobisk górniczych, spowodowana budową geologiczną i tektoniczną warstw stropowych.

Poszkodowani, znajdujący się w kabinach maszyn, zostali przysypani odspojonymi ze stropu bryłami skalnymi.

W wyniku oberwania się skał ze stropu i ociosu zaistniało 5 wypadków śmiertelnych i 1 wypadek ciężki.

1) W kopalniach węgla kamiennego zaistniały 4 wypadki śmiertelne (po 1 wypadku) w: KWK „Pniówek”, ZG „Janina”, ZG „Sobieski” i KWK „Wujek” Ruch Śląsk. Przyczynami wypadków były przysypania i przygniecenia pracowników do spągu, opadającymi bryłami i masami skalnymi, spowodowane:

- niewłaściwą organizacją i prowadzeniem prac w ścianie w sposób nie zapewniający bezpieczeństwa pracowników - KWK „Pniówek”,
- prowadzeniem likwidacji zdekompletowanych odrzwi obudowy chodnika, za linią zawału ściany, bez dodatkowych zabezpieczeń, wykonywania prac przez pracownika pod wpływem alkoholu – 1,8 ‰ – KWK „Wujek”,
- przebywaniem górnika w miejscu niedozwolonym – pod niezabezpieczonym stropem i przy nieoberwanym oraz niezabezpieczonym czole przodka – ZG „Sobieski”,
- brak odpowiedniej podporności i stabilności obudowy chodnikowej w likwidowanym odcinku wyrobiska, za linią zawału ściany – ZG „Janina”.

2) w kopalniach rud miedzi zaistniał 1 wypadek śmiertelny w KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” i 1 wypadek ciężki w O/ZG „Rudna”.

Przyczynami wypadków było:

- odspojenie i opadnięcie brył skalnych z czoła przodka, spowodowane brakiem prawidłowego przechylenia czoła przodka i brakiem obrywki czoła przodka – wypadek śmiertelny,
- brakiem zabezpieczenia stropu obudową – wypadek ciężki.

W 2010 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniał jeden zawał w kopalni węgla kamiennego oraz jeden zawał w kopalni rudy miedzi, które nie spowodowały wypadków.

W 2010 roku zaistniały, w wyniku oberwania się skał ze stropu i ociosu, 2 wypadki śmiertelne i 4 wypadki ciężkie.

2.9. Zagrożenie pożarowe

W 2011 roku w zakładach górniczych zaistniało 9 pożarów, w tym 7 pożarów endogenicznych i 2 pożary egzogeniczne. W wyniku pożarów zaistniał 1 wypadek lekki.

1. W kopalniach węgla kamiennego zaistniało 7 pożarów, w tym 6 pożarów endogenicznych i 1 pożar egzogeniczny, które nie spowodowały wypadków.

Pożary endogeniczne zaistniały w KWK „Bielszowice” – dwa pożary oraz po jednym w KWK „Wieczorek”, KWK „Wujek” Ruch „Wujek”, KWK „Bobrek-Centrum” Ruch „Centrum”, KWK „Murcki-Staszic” Ruch „Staszic”. W wyniku pożarów nie odnotowano wypadków. Przyczynami pożarów endogenicznych było samozapalenie się spękanego i rozkruszonego węgla. Pożar egzogeniczny zaistniał w KWK „Bielszowice”. Przyczyną pożaru w KWK „Bielszowice” było zapalenie metanu migrującego z pokładu 510 i wydzielającego się ze spągu ściany w pokładzie 507.

2. Jeden pożar egzogeniczny w Kopalni i Zakładzie Przeróbczym Piasków Szklarskich „Osiecznica”. Przyczyną pożaru było zwarcie w instalacji elektrycznej, które spowodowało zapalenie się przenośnika taśmowego (otwarty ogień, duże dymy) w zakładzie przeróbczym.

3. Jeden pożar endogeniczny zaistniał w Kopalni Węgla Brunatnego „Turów”, w wyniku którego odnotowano 1 wypadek lekki - zatrucie tlenkiem węgla. Przyczyną pożaru było samozapalenie się węgla w zlikwidowanym podziemnym chodniku wodnym,

W 2010 roku zaistniało 15 pożarów, w tym 9 endogenicznych w kopalniach węgla kamiennego, trzy pożary egzogeniczne w kopalniach rud miedzi, dwa pożary egzogeniczne w zakładach odkrywkowych i jeden pożar egzogeniczny w zakładzie otworowym. W wyniku pożarów nie zaistniały wypadki.

3. Główne przyczyny wypadków śmiertelnych i ciężkich oraz innych niebezpiecznych zdarzeń

1. Oberwanie się skał ze stropu i ociosów.
2. Zapalenie metanu i pożar.
3. Wykonywanie prac przy przenośnikach taśmowych przy braku zabezpieczenia stanu wyłączenia lub będących w ruchu.

4. Przebywanie pracowników w wyrobisku transportowym podczas prowadzenia transportu.
5. Niewłaściwa organizacja pracy przy remontach, montażu, demontażu maszyn, urządzeń i instalacji.
6. Przebywanie w zasięgu pracy maszyn i urządzeń.
7. Prowadzenie robót strzałowych niezgodnie z podstawowymi zasadami dotyczącymi organizacji ich wykonywania.
8. Tępienia i odprężenia.
9. Prowadzenie ruchu przewozu koleją podziemną niezgodnie z regulaminem.
10. Niestosowanie ochrony oczu przez pracowników podczas pracy.
11. Wykonywanie prac na wysokości przy braku zabezpieczeń przed spadnięciem.
12. Wykonywanie prac pod wpływem alkoholu.

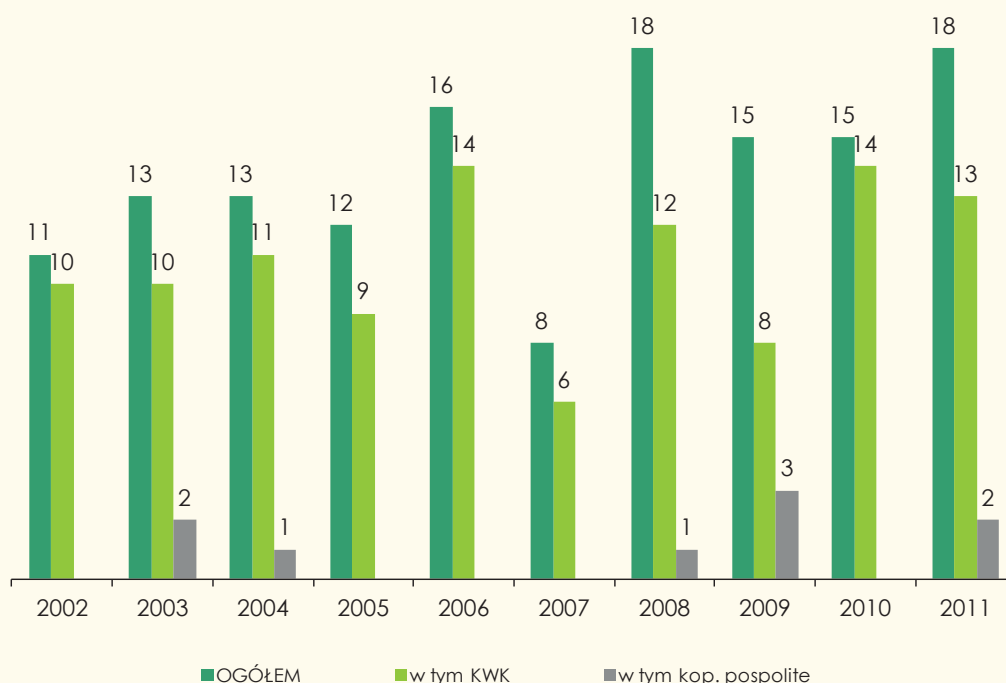
4. Zgony naturalne

W latach 2002–2011 zarejestrowano w górnictwie 139 przypadków zgonów naturalnych. Analiza przyczyn zgonów naturalnych wykazała, że główną przyczyną około 95% zgonów naturalnych w górnictwie był zawał mięśnia sercowego i zatrzymanie akcji serca.

Porównanie danych z lat 2002–2011 wskazuje na kontynuację niepokojącego trendu, który obserwuje się w górnictwie począwszy od 2002 roku, mimo znacznego spadku zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego. A zatem poza skutecznością szeroko pojętej profilaktyki medycznej

w miejscu pracy problem zgonów naturalnych dotyka pośrednio kilku dość istotnych elementów działalności służb medycyny pracy, takich jak skuteczność badań okresowych oraz skuteczność udzielania pierwszej pomocy. Ważnym elementem profilaktyki zgonów naturalnych w górnictwie jest skuteczność badań okresowych. Analiza grup wiekowych pracowników, u których stwierdzono zgon naturalny, wykazała, że największa umieralność pracowników występuje w grupie wiekowej powyżej 40-ego roku życia. Pracownicy ci posiadali aktualne badania lekarskie umożliwiające wykonywanie pracy na dotychczasowych stanowiskach pracy. Wydaje się, że w tej sytuacji należy rozważyć analizę częstotliwości i zakresu badań okresowych w zależności od przynależności do poszczególnych grup wiekowych oraz ich ukierunkowanie od pewnego wieku na zwiększoną profilaktykę choroby wieńcowej, a także szerszego wprowadzenia defibrylatorów na wyposażenie służb powierzchniowych i dołowych punktów sanitarnych. Inicjatywę w zakresie powszechnego wyposażania zakładów górniczych w defibrylatory podjęto na posiedzeniach Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie.

Obserwowana w 2011 roku liczba zaistniałych zgonów naturalnych w górnictwie (18, w tym 13 w KWK) uzasadnia potrzebę intensyfikacji podejmowanych działań profilaktycznych w zakresie profilaktyki chorób wieńcowych oraz zasad udzielania pierwszej pomocy.

Rys. 4.1. Liczba zgonów naturalnych w górnictwie w latach 2002–2011

Załącznik nr 2

Zagrożenia zawodowe i ich skutki

1. Zatrudnienie w warunkach zagrożenia zawodowego

Na środowisko pracy składają się czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i psychofizyczne występujące w miejscu pracy. Szkodliwość środowiska pracy w górnictwie ma wyjątkowo agresywny charakter, jest też dość powszechna, a często jej działanie jest kumulowane poprzez występowanie kilku czynników szkodliwych równocześnie, powodując stan, w którym większość zatrudnionych w górnictwie pracuje w warunkach zagrożenia.

2. Choroby zawodowe

W 2011 roku w górnictwie stwierdzono 611 przypadków chorób zawodowych.

Struktura zachorowalności na poszczególne jednostki chorobowe stwierdzone w 2011 roku jest następująca:

- pylice płuc (501–82%),
- trwałe ubytek słuchu (42–69%),
- zespół wibracyjny (38–6,2%),
- inne choroby zawodowe (30–4,9%).

Pierwsze dwie jednostki chorobowe (pylice płuc oraz zawodowe uszkodzenie słuchu) obejmują około 90 % wszystkich chorób zawodowych

stwierdzonych w górnictwie. Pylice płuc wciąż stanowią poważny problem medyczny i społeczny, a stwierdzana corocznie liczba ponad 500 przypadków zachorowań jest w najwyższym stopniu niepokojąca.

Strukturę zapadalności na choroby zawodowe w górnictwie w zależności od jednostek chorobowych przedstawiono w Tabeli 2.1.

Zachorowalność zawodowa w górnictwie jest nadal poważnym problemem higienicznym i społecznym. Problem ten dotyczy głównie górnictwa węglowego, gdzie notuje się większość zachorowań. Przyczyna tego stanu wynika ze specyfiki środowiska pracy górnictwa węglowego, ale także jest następstwem nieskutecznej profilaktyki chorób zawodowych. Szczególnie dotyczy to niskiej skuteczności zwalczania pyłów szkodliwych dla zdrowia.

Dla uzyskania znaczącej poprawy warunków pracy w polskim górnictwie należy ponownie przeanalizować dotychczas funkcjonujące rozwiązania systemowe dotyczące głównie ograniczania zapylenia.

Zapylenie występujące w zakładach górniczych jest najbardziej niebezpiecznym i szkodliwym czynnikiem środowiska pracy zarówno w aspekcie jego szkodliwości dla zdrowia, jak i wybuchowości. Metody ograniczania zapylenia, szczególnie poprzez zraszania i odpylanie, są mało skuteczne. Gdy pomimo ograniczania zapylenia przekracza ono stężenia i natężenia dopuszczalne (NDS, NDN) w ostateczności stosuje się środki ochrony biernej w postaci środków ochrony indywidualnej.

Tab. 2.1. Struktura zapadalności na choroby zawodowe w górnictwie w latach 2007–2011*

Rodzaj choroby	2007	2008	2009	2010	2011
Pylice płuc	489	466	409	548	501
Zaw. uszkodzenie słuchu	57	75	74	71	42
Zespół wibracyjny	31	34	38	29	38
Przewlekłe zap. oskrzeli	5	2	3	2	4
Inne choroby zawodowe	26	33	22	21	26
RAZEM	608	610	546	671	611

*) Dane według Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi

Załącznik nr 3

Działalność komisji powołanych przez Prezesa WUG

1. Komisje specjalne

Zgodnie z art. 107 ust. 8 pkt 3 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołuje specjalne komisje do kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego. W związku z powyższym Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zarządzeniami i decyzjami powołał:

1. Komisję Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie, zarządzeniem nr 1 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 9 z dnia 12 stycznia 2010 r.
2. Komisję do spraw Ochrony Powierzchni, zarządzeniem nr 2 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 1 z dnia 7 stycznia 2010 r.
3. Komisję do spraw Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych, zarządzeniem nr 3 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 2 z dnia 7 stycznia 2010 r.
4. Komisję do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych, zarządzeniem nr 4 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 3 z dnia 7 stycznia 2010 r.
5. Komisję do spraw Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobytujących Rudy Miedzi, zarządzeniem nr 6 z dnia 7 stycznia 2010 r., skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 6 z dnia 7 stycznia 2010 r.
6. Komisję do spraw Zagrożeń Wodnych, zarządzeniem nr 5 z dnia 7 stycznia 2008 r.; skład osobowy Komisji ustalony został decyzją nr 4 z dnia 7 stycznia 2010 r.

Decyzjami nr 10–13 z dnia 7 stycznia 2008 r. oraz decyzją nr 7 z dnia 7 stycznia 2010 r. Prezes WUG wyznaczył stałych przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego do udziału w pracach Komisji specjalnych.

Stawki należności za udział w posiedzeniach Komisji oraz za przygotowanie koreferatu do wniosku o wydanie opinii, zostały ustalone zarządzeniem nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2010 r. Zarządzenie to

nie obejmuje działalności Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie, której członkowie za udział w posiedzeniach nie pobierają wynagrodzenia.

Wszystkie akty wewnętrzne dotyczące Komisji specjalnych, wydane w 2011 r., w tym nowelizacje, zostały przedstawione w załączniku nr 4 do Sprawozdania.

1.1. Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego działającym przy Wyższym Urzędzie Górniczym. Do zadań Komisji w 2011 roku należało przygotowywanie i przedkładanie Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego opinii dotyczących:

1. stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie,
2. zastosowania przepisów wydanych na podstawie art. 78 ust 1, 2 lub 3 dotychczasowej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze,
3. szkoleń prowadzonych dla osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych oraz w zakresie ratownictwa górniczego,
4. zagadnień niewymienionych w pkt 1-3, istotnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie, wskazanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Skład Komisji ma charakter interdyscyplinarny, grupując przedstawicieli przedsiębiorców, (pracodawców), związków zawodowych, wyższych uczelni i instytutów badawczych, Państwowej Inspekcji Pracy oraz Zarządu Głównego SITG.

W 2011 roku odbyły się dwa posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie.

Posiedzenie Komisji w dniu 25 maja 2011 r. było XXVIII posiedzeniem Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie. Podjęta Uchwała dotyczyła celowości przeprowadzenia badań ankietowych pracowników kopalń przez zespół psychologów i socjologów dla ustalenia przyczyn ryzykownych zachowań. Uznano również za wskazane podniesienie jakości szkoleń. Komisja uznała za wskazane podjęcie działań związanych z wyprzedającym odmetanowaniem pokładów węgla kamiennego.

Realizując opinię wyrażoną w Uchwale z XXVIII posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zaprosił przedsiębiorców i związki zawodowe na spotkanie poświęcone poprawie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach węgla kamiennego. Spotkanie odbyło się w Wyższym Urzędzie Górniczym 21 czerwca 2011 r. Program spotkania obejmował wymianę informacji o nieprawidłowościach obserwowanych przez załogi górnicze, a sygnalizowanych swoim centralom związkowym oraz zgłaszanych poprzez telefony zaufania i portale internetowe. Spotkanie umożli-

liwiło nie tylko zapoznanie się obu stron z najczęściej sygnalizowanymi nieprawidłowościami ale również umożliwiło wypracowanie propozycji działań dotyczących poprawy bezpieczeństwa w kopalniach węgla kamiennego.

Posiedzenie w dniu 16 listopada 2011 r. było XXIX posiedzeniem Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie. Podjęta Uchwała dotyczyła celowości zwrócenia się w następnej kadencji do przedsiębiorców i związków zawodowych z propozycją kontynuowania rozmów na temat poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach węgla kamiennego, w tym wpływu czynnika ludzkiego na wypadkowość.

1.2. Komisja do spraw Ochrony Powierzchni

W roku 2011 Komisja odbyła 5 posiedzeń, na których rozpatrzono i zaopiniowano 5 wniosków dotyczących:

1. Programu eksploatacji w pokładzie 334/2 i 349 w aspekcie bezpiecznego użytkowania zbiorników wody pitnej na Wzgórzu Wandy w Katowicach Murckach" opracowanego przez Katowicki Holding Węglowy S.A. KWK „Murcki – Staszic”.
2. Programu eksploatacji ściany h50 w pokładzie 405/1, ściany i60 w pokładzie 405/2, ściany 7C9 w pokładzie 408/4 oraz ściany x100 w pokładzie 416 w związku z ochroną powierzchni Gminy Gieratowice, ze szczególnym uwzględnieniem warunków hydrotechnicznych" opracowanego przez Kompanię Węglową S.A. Oddział KWK „Sośnica–Makoszowy”.
3. Dokumentacji prac badawczo-rozwojowych Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach pt.:
 - „Ustalenie okoliczności i przyczyn uszkodzenia obiektów na powierzchni, położonych na terenie Bytomia przy ulicy: Falistej, Pocztovej i Technicznej w zasięgu oddziaływania dokonanej i prowadzonej eksploatacji pokładów węgla kamiennego przez KWK „Bobrek–Centrum”,
 - „Sprawdzenie prawidłowości rozwiązań technicznych, stosowanych w Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Bobrek–Centrum” przy eksploatacji pokładu 504 ścianą 1 na poziomie 726m, w kontekście stwierdzonych uszkodzeń budynków w rejonie ulic: Pocztovej, Falistej i Technicznej”.
4. Programu eksploatacji górniczej KW S.A. Oddział KWK „Pokój” na lata 2012 – 2014 w aspekcie ochrony zabudowy powierzchni miasta Ruda Śląska", opracowanego przez KW S.A. O/KWK „Pokój” w Rudzie Śląskiej.
5. Programu ochrony powierzchni na rok 2012 w zakresie projektowanej eksploatacji objętej dodatkiem nr 34 do planu ruchu Kopalni

„Bobrek–Centrum” na lata 2009 – 2011 oraz perspektywa do roku 2014", opracowanego przez Kompanię Węglową S.A. Oddział KWK „Bobrek–Centrum”.

Wszystkie wnioski załatwiono pozytywnie, a w wyniku obrad Komisji podjęto 6 Uchwał.

Powyższe wnioski do Komisji kierowane były przez:

- Dyrektorów OUG – 4,
- Prezesa WUG – 1.

1.3. Komisja ds. Atmosfery Kopalnianej i Zagrożeń Aerologicznych w Podziemnych Zakładach Górniczych

W 2011 r. odbyło się 8 posiedzeń, na których rozpatrzono i zaopiniowano 11 wniosków, dotyczących:

1. Określenia proponowanego sposobu rozcięcia złoża robotami przygotowawczymi oraz możliwości i warunków bezpiecznej eksploatacji pokładu 409 w OG „Ruda Śląska – Panewniki II” projektowaną ścianą 7, w związku z przewidywaną metanowością bezwzględną tej ściany, przekraczającą 40 m³ CH₄/min w KHW S.A. KWK „Wujek”.
2. Projektu technicznego eksploatacji ściany Bw-3 w pokładzie 358/1 w JSW S.A. KWK „Budryk” prowadzonej w warunkach specjalnych, tj. w IV kategorii zagrożenia metanowego i poniżej poziomu udostępnienia.
3. Zmiany sposobu rozcięcia i eksploatacji przystropowej warstwy pokładu 510 w partii A wschód, to jest zastąpienia eksploatacji podłużnej systemem poprzecznym z zawatem stropu w KHW S.A. KWK „Mysłowice-Wesoła”.
4. Sprawdzenia poprawności stosowanych rozwiązań technicznych przy prowadzeniu lub projektowaniu robót górniczych w rejonie powierzchni H-2b w pokładzie 409/3 oraz przewidzianych do stosowania rozwiązań technicznych przy prowadzeniu lub projektowaniu robót w pozostałej części partii H w/w pokładu w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch „Zofiówka” w Jastrzębiu Zdroju, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia bezpieczeństwa wentylacyjno-pożarowego, metanowego i tąpniętami w tym rejonie”.
5. Wydania opinii w zakresie możliwości dalszej, bezpiecznej eksploatacji pokładu 510 ścianą 8b-S, przy aktualnie stosowanych oraz proponowanych do stosowania rozwiązaniach organizacyjno-technicznych dotyczących sposobu przewietrzania i działań profilaktycznych w zakresie zagrożeń aerologicznych występujących w rejonie, a w szczególności zagrożenia metanowego, w KHW S.A. Kopalni Węgla Kamiennego „Murcki-Staszic”.
6. Bezpiecznej eksploatacji pokładu 510 ścianą 8b-S w KHW S.A. KWK „Murcki-Staszic”, przy aktualnie stosowanych oraz proponowanych

do stosowania rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących sposobu przewietrzania i działań profilaktycznych w zakresie zagrożeń aerologicznych występujących w rejonie, a w szczególności zagrożenia metanowego.

7. Projektu zmian Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych w zakresie przewietrzania, zagrożenia metanowego i pożarowego.

8. Merytorycznej dyskusji nad przedstawionymi przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego propozycjami zmian w przepisach. Zaproponowano powołanie Zespołu Roboczego, poszerzonego dodatkowo o specjalistów tematycznie związanych z problematyką, dla dokonania analizy merytorycznej proponowanych zmian.

Ustalono, że stanowisko Zespołu Roboczego zostanie przedstawione na kolejnym posiedzeniu Komisji.

9. Projektu technicznego eksploatacji ściany XIV w pokładzie 405/1 w KW S.A. KWK „Knurów-Szczygłowice” Ruch „Szczygłowice”, dla której prognoza metanowości bezwzględnej przewiduje przekroczenie $40 \text{ m}^3 \text{ CH}_4/\text{min}$.

10. Monitoringu i zwalczania zagrożeń naturalnych prognozowanych podczas eksploatacji ściany G-4 w pokładzie 412₉ w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” dla której prognoza metanowości bezwzględnej przewiduje przekroczenie $40 \text{ m}^3 \text{ CH}_4/\text{min}$.

11. Możliwości bezpiecznej eksploatacji pokładu 510 ścianą 2b-S w polu S na poz. 900 m w KHW S.A. KWK „Murcki-Staszic” w aspekcie proponowanych do stosowania rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących sposobu przewietrzania i działań profilaktycznych w zakresie zagrożeń aerologicznych występujących w rejonie ściany 2b-S, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia metanowego.

Wszystkie wnioski załatwiono pozytywnie.

W wyniku obrad Komisji podjęto 9 Uchwał.

Powyższe wnioski do Komisji kierowane były przez:

- Prezesa WUG – 2,
- Dyrektorów OUG – 6,
- Przedsiębiorców – 3.

1.4. Komisja ds. Tąpań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych

W roku 2010 Komisja odbyła 6 posiedzeń, na których rozpatrzono i zaopiniowano 14 wniosków, dotyczących:

1. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Jas-Mos” na lata 2011–2013”.

2. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami na lata 2010–2012 w KWK „Kazimierz-Juliusz”.

3. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Wieczorek” na lata 2008–2013”.

4. Aneksu nr 3 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Mysłowice-Wesoła” na lata 2008–2012”.

5. Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w złożu KWK „Pokój” na lata 2011–2014”.

6. Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KW SA KWK „Bobrek-Centrum” w latach 2011–2015”.

7. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w ZG „Piekary” na lata 2010–2013”.

8. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Zofiówka” na lata 2010–2013”.

9. Możliwości bezpiecznej kontynuacji eksploatacji pokładu 510wd w polu ściany 6 Ruch „Centrum” w związku z zaistniałym w jej rejonie tąpnięciem w dniu 19.07.2011 r. w KWK „Bobrek-Centrum”.

10. Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w latach 2012–2014 w KW SA w KWK „Knurów-Szczygłowice”.

11. Aneksu Nr IV do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KHW S.A. w KWK „Mysłowice – Wesoła”.

12. Aneksu Nr 2 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Jas-Mos” na lata 2011–2013”.

13. Aneksu nr 1 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Marcel” na lata 2010–2012”.

14. Aneksu Nr 2 do „Kompleksowego projektu eksploatacji pokładów zagrożonych tąpaniami w KWK „Rydułtowy-Anna” na lata 2010–2013”.

Wszystkie wnioski załatwiono pozytywnie.

W wyniku obrad Komisji podjęto 15 Uchwał.

Powyższe wnioski do Komisji kierowane były przez:

- Dyrektorów OUG – 11,
- Przedsiębiorców – 3.

1.5. Komisja do spraw Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi

W roku 2011 Komisja odbyła 1 posiedzenie, na którym rozpatrzono i zaopiniowano wniosek KGHM Polska Miedź SA, O/ZG „Lubin” pt. „Zasady dalszego sposobu prowadzenia robót w rejonie pola XI/13 z uwzględnieniem wyników analizy przyczyn i skutków wstrząsów z 20 sierpnia 2011 r. w wyrobiskach oraz na powierzchni (Aneks nr 1

do Kompleksowego projektu eksploatacji złoża O/ZG „Lubin” w warunkach zagrożenia tąpnięciami na lata 2011-16). Wniosek załatwiono pozytywnie. W wyniku obrad Komisji podjęto jedną Uchwałę.

Powyższy wniosek do Komisji kierowany był przez Dyrektora OUG.

Ponadto na tym samym posiedzeniu odbyło się seminarium dotyczące przeglądu metod kontroli aktywności sejsmicznej górotworu. Oprócz członków komisji udział wzięło 55 osób z dyrekcji KGHM Polska Miedź SA oraz kopalń kombinatu. Program przewidywał następujące referaty i prezentacje:

1. Informacje o kształtowaniu się stanu zagrożenia tąpnięciami w kopalniach rud miedzi.
2. Analiza geomechanicznych uwarunkowań prowokowania wstrząsów sejsmicznych w kopalniach KGHM.
3. Doświadczenia czeskiego górnictwa w stosowaniu strzelań torpedujących.
4. Przegląd sposobów i metod dezintegracji struktury warstw skalnych i prowokowania wstrząsów sejsmicznych w górnictwie podziemnym.

1.6. Komisja do spraw Zagrożeń Wodnych

W 2011 r. odbyły się 2 posiedzenia Komisji:

1. W dniu 16 lutego 2011 r., w trakcie którego przyjęto Uchwałę nr 1/2011 w sprawie Regulaminu pracy Komisji oraz zaopiniowano dwa wnioski;
 - a) „Wniosek dotyczący zmiany systemu i sposobu odwadniania ruchu Wirek oddziału KWK „Halemba–Wirek” w związku z jego likwidacją”, sporządzony dla Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Halemba – Wirek” w Rudzie Śląskiej.
 - b) „Wniosek w sprawie aktualnego, przejściowego oraz docelowego sposobu odwadniania wyrobisk górniczych na poziomie 321m w pompowni „Siemianowice”, w aspekcie bezpiecznego prowadzenia robót górniczych w warunkach zagrożenia wodnego, wraz z oceną tego zagrożenia dla rejonu „Siemianowice” oraz sąsiednich zakładów górniczych”, sporządzony dla SRK S.A., Oddział w Czeladzi, Centralny Zakład Odwadniania Kopalń.

Komisja po zapoznaniu się z przedłożonymi wnioskami, pozytywnie zaopiniowała obydwa wnioski.

W dniu 26 października 2011 r., w trakcie którego rozpatrzono wniosek w sprawie zaopiniowania „Projektu technicznego likwidacji poprzeczni Mina na odcinku od tamy wodnej do tamy T-4 w Kopalni Soli „Wieliczka” w związku z planowaną likwidacją poprzeczni Mina na poziomie IV. Komisja po zapoznaniu się z przedłożonym projektem, pozytywnie zaopiniowała przedmiotowy projekt.

Powyższe wnioski do Komisji kierowane były przez Dyrektorów OUG.

2. Komisje powypadkowe

W roku 2011 Prezes WUG powołał, decyzją nr 13 z dnia 6 maja 2011 r., Komisję dla zbadania przyczyn i okoliczności zapaleniu metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 5 maja 2011 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu.

Komisja w 2011 roku odbyła 6 posiedzeń (swoją działalność zakończyła w 2012 r.).

W roku 2010 Prezes WUG powołał, decyzją nr 38 z dnia 30 grudnia 2010 r., Komisję dla zbadania przyczyn i okoliczności tąpnięcia i wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 30 grudnia 2010 r. w KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Górnicze „Rudna” w Polkowicach.

Komisja w roku 2011 odbyła 4 posiedzenia i w kwietniu 2011 r. zakończyła swoją działalność.

W sprawozdaniu z prac Komisji stwierdzono, że:

1. Bezpośrednią przyczyną tąpnięcia był wysokoenergetyczny wstrząs górotworu o energii $1,5 \cdot 10^8 \text{ J}$, który na znacznym obszarze oddziału G-22 spowodował obsypanie i urobienie ociosów, opadnięcie warstw stropowych i wypiętrzenie spągów w wyrobiskach górniczych. Do wystąpienia wysokoenergetycznego wstrząsu górotworu prawdopodobnie przyczynił się zespół następujących czynników:
 - duża (rzędu 1050 m) głębokość zalegania złoża,
 - duża i zmienna grubość złoża,
 - występowanie kompleksu grubych wstrząsogennych warstw dolomitów i anhidrytów w stropie zasadniczym,
 - prowadzenie eksploatacji w obszarze zaburzonym uskokami o niewielkich zrzućtach,
 - osłabienie górotworu poprzez dynamiczne oddziaływanie wcześniej zaistniałych wstrząsów w sieci uskoków o małych zrzućtach, powodujące wytworzenie stref lokalnych przekroczeń wyężenia ośrodka skalnego.
2. Przyczyną wypadku zbiorowego było dynamiczne oddziaływanie na pracowników zatrudnionych w polu XVII/1 oddziału G-22 rumoszu skalnego wyrzuconego z ociosów wyrobisk, wypiętrzonych spągów oraz podmuchu fali powietrznej powstałej wskutek zaistniałego wstrząsu.

Ponadto Komisja sformułowała szereg wniosków:

W odniesieniu do O/ZG „Rudna”:

1. Opracować szczegółowy projekt prowadzenia eksploatacji w polu XVII/1, w którym należy uwzględnić:

- a. konieczność upodatnienia wiązek wyrobisk J-15, J-16 i ich podsadzenie oraz upodatnienia wiązek wyrobisk T-243÷W-243 i podsadzenie wyrobisk w sąsiedztwie upodatnionych dróg transportowo – wentylacyjnych w tej wiązce,
 - b. szeregowe wybieranie bloków „A” i „B” w polu XVII/1 – przy zachowaniu pierwszeństwa wybierania bloku „A”,
 - c. zastosowanie systemu eksploatacji z pełną podsadzką hydrauliczną,
 - d. ograniczenie szerokości otwarcia frontu do wielkości technologicznie niezbędnego minimum,
 - e. zwiększenie zasięgu stref szczególnego zagrożenia tąpnięciami stosownie do wielkości występującego stanu tego zagrożenia.
 - f. dodatkowe, niezależne od dotychczas stosowanych, zasady i rygory aktywnej profilaktyki tąpniowej.
2. Wyznaczyć powierzchniową linię pomiarową pozwalającą na geodezyjne śledzenie zmian deformacji powierzchni terenu, wywołanych eksploatacją prowadzoną w polach XVI/1, XVII/1 i XII/1.
 3. Prowadzić – okresowo – szczegółową analizę zaistniałych wstrząsów oraz systematycznie wprowadzać do bieżącej działalności wnioski wynikające z tej analizy.
W odniesieniu do przedsiębiorcy KGHM Polska Miedź S.A.:
Z uwagi na stwierdzoną, przy prowadzeniu robót górniczych w oddziale G-22, małą skuteczność predykcji oraz niską prowokowalność zjawisk sejsmicznych należy podjąć działania mające na celu opracowanie nowych metod prognozowania i monitorowania zagrożenia sejsmicznego i tąpniowego oraz nowych, skuteczniejszych metod profilaktyki tąpniowej.

Załącznik nr 4

Akty normatywne Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

L.p.	Akt normatywny	Podstawa prawna	Miejsce ogłoszenia
ZARZĄDZENIA			
1.	zarządzenie nr 1 z dnia 10 stycznia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wydatków publicznych związanych z pracami niektórych organów opiniodawczych i doradczych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 10
2.	zarządzenie nr 2 z dnia 19 stycznia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie opracowywania, uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłaszania wewnętrznych aktów prawnych w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 107 ust. 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 18
3.	zarządzenie nr 3 z dnia 20 stycznia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych pracowników urzędów górniczych	art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 2 i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 19
4.	zarządzenie nr 4 z dnia 4 marca 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 39 ust. 6 i 8 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2012 r. poz. 392)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 20
5.	zarządzenie nr 5 z dnia 4 marca 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 117a ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 21
6.	zarządzenie nr 6 z dnia 4 marca 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie korzystania z samochodów osobowych w urzędach górniczych	art. 107 ust. 9 oraz art. 108 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 22
7.	zarządzenie nr 7 z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie Regulaminu premiowania pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, niebędących członkami korpusu służby cywilnej, zatrudnionych na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługi	art. 42 ¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 3, poz. 34
8.	zarządzenie nr 8 z dnia 21 kwietnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie Rady Programowej miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 25 ust. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 40

9.	zarządzenie nr 9 z dnia 21 kwietnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 12 ust. 2b i ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.)	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 41
10.	zarządzenie nr 10 z dnia 21 kwietnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie stanowisk w urzędach górniczych, z którymi może łączyć się dostęp do informacji niejawnych	art. 107 ust. 1 i 9 oraz art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 42
11.	zarządzenie nr 11 z dnia 14 czerwca 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie motywacyjnego systemu awansów, płac, nagród oraz wyróżnień w okręgowych urzędach górniczych oraz Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 61
12.	zarządzenie nr 12 z dnia 30 września 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej oraz rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.) oraz art. 53 i 175 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 62
13.	zarządzenie nr 13 z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie	art. 166 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981)	
14.	zarządzenie nr 14 z dnia 27 grudnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie instrukcji inwentaryzacyjnej	art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości	
15.	zarządzenie nr 15 z dnia 27 grudnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie instrukcji kasowej	art. 53 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych	
16.	zarządzenie nr 16 z dnia 27 grudnia 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu postępowania w urzędach górniczych w sprawach, w których jest wykonywana działalność lobbingowa	art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.)	
17.	zarządzenie nr 17 z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie organizacji służby przygotowawczej w okręgowych urzędach górniczych oraz w Specjalistycznym Urzędzie Górniczym	art. 167 ust. 1, 6 i 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz art. 25 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505, z późn. zm.)	
18.	zarządzenie nr 18 z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie Zespołu do opracowywania założeń do budżetu zadaniowego Wyższego Urzędu Górniczego	art. 166 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	
19.	zarządzenie nr 19 z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie podróży służbowych poza granicami kraju	art. 166 ust. 2 oraz art. 167 ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	
20.	zarządzenie nr 20 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 166 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	
21.	zarządzenie nr 21 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie wewnętrznych aktów prawnych wydawanych w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 166 ust. 2 oraz art. 167 ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	

22.	zarządzenie nr 22 z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych przez urzędy górnicze	art. 166 ust. 2 oraz art. 167 ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	
23.	zarządzenie nr 23 z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie dokonywania przez urzędy górnicze wydatków publicznych nieobjętych przepisami o zamówieniach publicznych	art. 166 ust. 2 oraz art. 167 ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze	
24.	zarządzenie nr 24 z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie premiowania pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Specjalistycznego Urzędu Górniczego, niebędących członkami korpusu służby cywilnej, zatrudnionych na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługi	art. 42 ¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych	
25.	zarządzenie nr 25 z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej oraz rachunkowości w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz art. 53 i art. 175 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych	
DECYZJE			
26.	decyzja nr 1 z dnia 10 stycznia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności tajemnicy i wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 30 grudnia 2010 r. w KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Górnicze „Rudna” w Polkowicach	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 70 Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 4, poz. 75) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 16
27.	decyzja nr 2 z dnia 17 stycznia 2011 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw organizacji XVII Spotkania Szefów Urzędów Górniczych Krajów Europejskich	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 70 Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 1, poz. 17
28.	decyzja nr 3 z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie wyznaczenia stałych przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego w Komisji do spraw Ochrony Powierzchni	§ 8 ust. 5 zarządzenia nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Ochrony Powierzchni (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 13 oraz z 2010 r. Nr 1, poz. 1) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 23
29.	decyzja nr 4 z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie wyznaczenia stałych przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego w Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych	§ 8 ust. 5 zarządzenia nr 5 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych (Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 16 oraz z 2010 r. Nr 1, poz. 5) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 24
30.	decyzja nr 5 z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie ustalenia składu Wewnętrznego zespołu wartościującego stanowiska pracy w służbie cywilnej w okręgowych urzędach górniczych i w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	§ 4 ust. 1 i § 17 ust. 1 zarządzenia nr 1 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej (M. P. Nr 5, poz. 61)	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 25

31.	decyzja nr 6 z dnia 27 stycznia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu Komisji do spraw Ochrony Powierzchni	§ 3 ust. 1 zarządzenia nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Ochrony Powierzchni – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 26
32.	decyzja nr 7 z dnia 27 stycznia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego	art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 23 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz. U. Nr 84, poz. 755, z 2004 r. Nr 101, poz. 1035 oraz z 2007 r. Nr 204, poz. 1474) – oba wymienione akty utraciły moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 27
33.	decyzja nr 8 z dnia 14 lutego 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego	art. 75a ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego, zatrudnionych w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 261, poz. 2186 oraz z 2007 r. Nr 204, poz. 1475) – oba wymienione akty utraciły moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 28
34.	decyzja nr 9 z dnia 2 marca 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji kierownika ruchu podziemnych zakładów górniczych	art. 68 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz § 23 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji – oba wymienione akty utraciły moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 29
35.	decyzja nr 10 z dnia 4 marca 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie rozdziału zadań pomiędzy Wiceprezesami Wyższego Urzędu Górniczego	§ 7 ust. 3 regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 60 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG Nr 26, poz. 140 oraz z 2011 r. Nr 2, poz. 20) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 30

36.	decyzja nr 11 z dnia 7 kwietnia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania komisji dyscyplinarnych i i II instancji oraz rzecznika dyscyplinarnego dla urzędników państwowych mianowanych, zatrudnionych w okręgowych urzędach górniczych i w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 36 ust. 1, 2, 4 i 5, art. 36 ¹ ust. 1 oraz art. 52 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 43
37.	decyzja nr 12 z dnia 26 kwietnia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych	§ 3 ust. 1 zarządzenia nr 5 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 44
38.	decyzja nr 13 z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 5 maja 2011 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 51
39.	decyzja nr 14 z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie Komitetu organizacji uroczystości „DNIA GÓRNIKA” oraz obchodów 90-lecia Wyższego Urzędu Górniczego	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 52
40.	decyzja nr 15 z dnia 11 maja 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie	§ 3 zarządzenia nr 1 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie (Dz. Urz. WUG z 2010 r. Nr 7, poz. 48) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 53
41.	decyzja nr 16 z dnia 11 maja 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 5 maja 2011 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 54
42.	decyzja nr 17 z dnia 1 grudnia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie powołania Komisji dla zbadania przyczyn i okoliczności zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego, zaistniałych w dniu 5 maja 2011 r. w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu	§ 4 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 października 2010 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 66
43.	decyzja nr 18 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie Zespołu do spraw składowania dwutlenku węgla w górotworze	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 53 Ministra Środowiska z dnia 13 września 2011 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (Dz. Urz. MŚiGIOŚ Nr 3, poz. 50)	
44.	decyzja nr 19 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie Zespołu do spraw gazu ziemnego ze złóż niekonwencjonalnych	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 53 Ministra Środowiska z dnia 13 września 2011 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu	

45.	decyzja nr 20 z dnia 29 grudnia 2011 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia składu Wewnętrznego zespołu wartościującego stanowiska pracy w służbie cywilnej w okręgowych urzędach górniczych i w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	§ 4 ust. 1 i § 17 ust. 1 zarządzenia nr 1 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej	
46.	decyzja nr 21 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie Komitetu organizacji obchodów 90-lecia Wyższego Urzędu Górniczego	§ 2 ust. 5 statutu Wyższego Urzędu Górniczego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 53 Ministra Środowiska z dnia 13 września 2011 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu	
OBWIESZCZENIA			
47.	obwieszczenie z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie ogłoszenia zmiany oraz obowiązującego brzmienia Regulaminu pracy Komisji do spraw Ochrony Powierzchni	§ 17 ust. 2 zarządzenia nr 2 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Ochrony Powierzchni – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 32
48.	obwieszczenie z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie ogłoszenia Regulaminu pracy Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych	§ 17 ust. 2 zarządzenia nr 5 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Zagrożeń Wodnych – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 33
49.	obwieszczenie z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego	art. 78a ust. 8 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 38
50.	obwieszczenie z dnia 4 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie opracowywania, uzgadniania, ewidencjonowania oraz ogłaszania wewnętrznych aktów prawnych w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378)	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 45
51.	obwieszczenie z dnia 7 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie wydatków publicznych związanych z pracami niektórych organów opiniodawczych i doradczych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 46
52.	obwieszczenie z dnia 20 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników Wyższego Urzędu Górniczego	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 47
53.	obwieszczenie z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 48

54.	obwieszczenie z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 49
55.	obwieszczenie z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie organizacji służby przygotowawczej w okręgowych urzędach górniczych oraz w Urzędzie Górniczym do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 5, poz. 50
56.	obwieszczenie z dnia 9 maja 2011 r. o sprostowaniu błędu	art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 55
57.	obwieszczenie z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie ogłoszenia zmiany oraz obowiązującego brzmienia Regulaminu pracy Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych	§ 17 ust. 2 zarządzenia nr 4 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie Komisji do spraw Tępań, Obudowy i Kierowania Stropem w Podziemnych Zakładach Górniczych (Dz. Urz. WUG z 2011 r. Nr 5, poz. 49) – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 56
58.	obwieszczenie z dnia 11 maja 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie Rady Programowej miesięcznika Wyższego Urzędu Górniczego „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 57
59.	obwieszczenie z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie rejestru rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego	art. 78a ust. 8 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze – akt utracił moc obowiązującą	Dz. Urz. WUG Nr 8, poz. 67
KOMUNIKATY			
60.	komunikat z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie ogłoszenia składu Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa oraz specjalistów wykonujących czynności w zakresie ratownictwa górniczego		Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 39
61.	z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie aktualizacji danych zawartych w rejestrze rzeczoznawców do spraw ruchu zakładu górniczego		Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 60

Załącznik nr 5

Akty normatywne Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego

L.p.	Akt normatywny	Podstawa prawna	Miejsce ogłoszenia
ZARZĄDZENIA			
1.	nr 1 z dnia 14 marca 2011 r. w sprawie ustalenia Regulaminu pracy Wyższego Urzędu Górniczego	art. 104 ² § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), art. 42 ¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, a także art. 25 ust. 4 pkt 1 lit. d oraz pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 3, poz. 35
2.	nr 2 z dnia 14 marca 2011 r. w sprawie Regulaminu premiowania pracowników Wyższego Urzędu Górniczego, niebędących członkami korpusu służby cywilnej, zatrudnionych na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługi	art. 42 ¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych	Dz. Urz. WUG Nr 3, poz. 36
3.	nr 3 z dnia 14 czerwca 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie motywacyjnego systemu awansów, płac, nagród oraz wyróżnień w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 25 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 63
4.	nr 4 z dnia 18 lipca 2011 r. w sprawie wprowadzenia w budynku Wyższego Urzędu Górniczego „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”	art. 25 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 64
5.	nr 5 z dnia 7 września 2011 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższym Urzędzie Górniczym „Regulaminu porządkowego Wyższego Urzędu Górniczego”	art. 25 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 7, poz. 65
DECYZJE			
6.	nr 1 z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie ustalenia składu Wewnętrznego zespołu wartościującego stanowiska pracy w służbie cywilnej w Wyższym Urzędzie Górniczym	§ 4 ust. 1 i § 17 ust. 1 zarządzenia nr 1 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 2, poz. 31
7.	nr 2 z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie powołania do składu Komisji dyscyplinarnej dla Wyższego Urzędu Górniczego	art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej	Dz. Urz. WUG Nr 4, poz. 37
OBWIESZCZENIA			

8.	z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie organizacji służby przygotowawczej w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 58
9.	z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Dyrektora Generalnego Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie systemu zarządzania jakością w Wyższym Urzędzie Górniczym	art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych	Dz. Urz. WUG Nr 6, poz. 59

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY
UL. PONIATOWSKIEGO 31
40-055 KATOWICE
www.wug.gov.pl